

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 5 [89/535] 2009

MEELEOLUKAD PÄEVAD
TUKSIS

**MUUTUSTEST KAITSELIIDU JA TEMA
ERIORGANISATSIOONIDE LIIKMESKONNAS**

**VEERANDSADA KAITSELIITLAST TEENIS
AFGANISTANIS JALAVÄEKOMPANIIS ESTCOY-7**

URSULA LIIVMANN: 70 AASTAT NAISKODUKAITSES

UUS HÄDAOLUKORRA SEADUS JA ERAKORRALISE SEISUKORRA SEADUSE MUUTUS PANEVAD KAITSELIIDULE KOHUSTUSI

18

Veerandsada kaitseliitlast teenis Afganistanis jalaväekompaniis ESTCOY-7

34

Uus hädaolukorra seadus ja erakorralise seisukorra seaduse muudatus panevad Kaitseliidule kohustusi

38

Pealinna naiskodukaitsjad õppisid katma pidulauda välitingimustes

46

Mini-Erna võitsid tüdrukud

PROPAGANDAST SÕNAS JA TEOS

Kaitseliidus on viimasel ajal palju juttu uute liikmete värbamisest. Tallinna maleva Nõmme tankitõrjerühm katsetas täiusliku värbamise kunsti 8

LUURE KUI PUSLE VI: INIMLUURE – VÕIMALUS NÄHA AJAS ETTE

Viimased sõjad Iraagis ja Afganistanis on näidanud, et ka parima luuretehnika juures on inimsilm siiski kuningas 246

MAKETT KUI VAJALIK ÕPPEVAHEND LINNALAHINGU PLANEERIMISE ÕPETAMISEL

Kõrgem sõjakool kutsus Kaitseliidu pealikke Tartu Karlovo elu- ja Ropka tööstuspiirkonna maketil linnalahingu pidamist õppima 31

Tänavustest muutustest Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide liikmeskonnas 6

Kes vastutab sõduri elu eest? 11

Juulis avas Löölas ukseid Kaitseliidu õppekeskus 11

Erna retke kolmikvõit läks tänava Tartusse 12

Viru maleva uus pealik kasvatab alluvaid oma üksusesse uskuma 14

Kaitseliidu vabatahtlike pealike koolitusplaanide koostamisest aastateks 2010–2013 16

Veerandsada kaitseliitlast teenis Afganistanis jalaväekompaniis ESTCOY-7 18

Sada kilomeetrit kehva suusailma admiral Pitka auks 21

Eesti ja Läti tähistasid ühiselt Võnnu lahingu võitu 22

Maamagnetismi mõõtmisest Eesti kaitsevæes 28

Uus hädaolukorra seadus ja erakorralise seisukorra seaduse muudatus panevad Kaitseliidule kohustusi 34

Meeleolukad päevad Tuksis 37

Pealinna naiskodukaitsjad õppisid katma pidulauda välitingimustes 38

Naiskodukaitsset teatakse, aga ei tunta 39

Ursula Liivmann: 70 aastat Naiskodukaitses 40

Viikingiteemaline heategevusmäng toetas Tallinna naiste kriisikodu 42

Harjumaal jagub kaitseliitlikku noortetegevust 44

Harju noored esindasid Eestit VII Balti sõjalis-sportlikel mängudel 45

Mini-Erna võitsid tüdrukud 46

Võrumaa noorkotkad ja kodutütred veetsid Veemäel kolm laagripäeva 46

Pealinna kogunes sada parimat kodutütart 47

Kiire, lõbus ja tegus suurlaager Remnikul 47

Audru ja Jõõpre kodutütred käisid rabamatkal 47

ERNA RETKE KOLMIKVÕIT LÄKS TÄNAVU TARTUSSE

Antiikolümpiamängudest alates on sport olnud sõdurioskuste proovilepanek viisil, kus keegi ei pea surema, kuid võitjad said ometi pärjatud. Olümpiamängudega võrreldes on sõjalis-sportlik võistlus Erna retk hoopis ausamal moel sõjategevust matkiv võistlus, sest siin käib mäng puhtalt sõjaliste oskuste ja sõdurionne peale. Erinevalt pärisõdade sõdureist tabab vanu Erna hunte Salmistu rannas *déjà-vu* – jälle randumine kummipaadil ja siis kärts-mürts pealtvaatajate vahelt läbi vastu üllatustele rajal. Kaitseliidu Tartu maleva vana võitluslipp püsis tänava võidutuules retke algusest lõpuni. Foto: Kärt Liekis

Loe ka lk 12.

Ivar Jõesaar, kapten

Innovaatlikast Kaitseliidus

Suve selgroog on selleks korraks murtud ja paljud neist, kel tööd, on püüdnud töökohast liiga kaugemale eemaldumata juba ka ära puhata. Koos peagi algava kooliaastaga hakkab kaitseliitlastel pihta järjekordse õppustejada. Algav väljaõppeperiood erineb mitmes mõttes läinudaastasest.

Olemuselt on Kaitseliit raskete aegade sünnitis, mil kõike tuleb teha mitte millestki mitte millegi eest ja innovaatilisus asjaajamises on ainus edu pant. Kui on valida, kas täielik kaos või isikliku panustamise abil oma elukorralduse alalhoidmine, on Kaitseliidus olemine ühtäkki mõtlevale inimesele auasi. Vahepealsete rammusate aastate jooksul pisut paigast nihkunud ühiskondlikud suhted hakkavad kitsikuses taas paika loksuma. Tänavust aastat ilmestab Kaitseliidu liikmeskonna pidev ja tuntav kasv. Kaitseliidu vanadele olijatele ja malevate ametimeestele toob see kaasa nii kirjutatud kui ka kirjutamata kohustuse uued tulijad võimalikult kiiresti väljaõppesse haarata ja üksustesse sulandada. Ning ärgu põlatagu selleks ära kasutada ühtegi külalislahkuse nippi ega puust ja punaseks ette tegemist. Hiljemtulijad on teadagi pisut närvis ja ebalevad.

Kaitseliidu õppustega on see tavaline eesti asi, et algul ei saa vedama ja pärast pidama. Et meil on kasutada vaid imelühikesed sügised ja talvised nädalavahetused, on nutikamad pakkunud välja koduse ettetöötamise ja õppuste ühitamise kavaluse. Eelnevalt matkekeskustes ja makettidel läbi mängitud õppus on pealikutel ka maastikul paremini juhitud ning erinevate malevate õppusi ninapidi kokku juhtides on rahvast korruga rohkem haaratud ja sõjamäng ehtsam.

Kaitseliit ei ole eduklubi, kus oma merejahi pikkuse või jahilossi tornide arvuga ärbelda. Kaitseliit on turvavaip ka omadele, kus pakutakse tuge nii ajutiselt raskustesse sattunud riigile kui ka kaasvõitlejatele. Mälestus 1990. aastatest, mil mõnigi mees sai kõhu korralikult täis vaid korra nädalas õppuste järel naiskodukaitsjate keedetud seljankast, milles lusikas kaasvõitlejast vorstivabrikandi poolt toodud seitset sorti liha jõul püsti seisis, on vanadel olijatel veel meeles. Euroopa juba muutis oma nn eurobanaani kõverusindeksi direktiivi ja nüüd võib masuvaevas europlane süüa ka näiteks ebatavalise kujuga kurki. Ehk leiame meiegi taas mõne innovaatilise tee, kuidas riikliku odavhankega lahjaks riibitud suppi omade vahenditega taas rammusamaks muuta. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

**PEATOIMETAJA:
kpt Ivar Jõesaar**

**TEGEVTOIMETAJA:
n-ltn Taive Kuuse**

**MAKETT JA KÜLJENDUS:
Matis Karu**

**REKLAAM JA LEVI:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee**

**TOIMETUS:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 717 9155
Faks 717 9150
Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kaitseliit.ee**

Trükitud ASi Printall trükikojas

**Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.**

KAITSELIIT INTERNETIS:
www.kaitseliit.ee
www.alutaguse.ee
www.jogevamalev.ee
laane.kaitseliit.ee
toompea.kaitseliit.ee
parnu.kaitseliit.ee
polva.kaitseliit.ee
rapla.kaitseliit.ee
tallinn.kaitseliit.ee
www.meredivisjon.ee
www.hot.ee/laanemk
yhend.kaitseliit.ee
www.virumalev.ee
tartu.kaitseliit.ee
www.ut.ee/akmk
valgamaa.kaitseliit.ee
jarva.kaitseliit.ee

**Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027**

UUDISED

**MUUDATUSED
KAITSELIIDU PEASTAABIS**

Alates 1. augustist 2009 määrati Kaitseliidu peastaabi ülem kolonelleitnant Kajari Klettenberg 1. jalaväebrigaadi Kalevi jalaväepataljoni koosseisu ja alates 1. augustist 2009 täidab Kaitseliidu peastaabi ülema ülesandeid kohusetäitjana Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna ülem kolonelleitnant Raul Tõnnov.

Alates 2. juulist 2009 täidab Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna väljaõppejaoskonna ülema ülesandeid kohusetäitjana Kaitseliidu Pärnumaa maleva staabi-ülem major Marek Laanisto.

Alates 13. juulist 2009 täidab Kaitseliidu peastaabi planeerimis- ja koostöösakonna ülema ülesandeid osaliselt Kaitseliidu Tartu maleva pealik major Ülar Vomm.

Alates 10. augustist 2009 täidab Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna ülema ülesandeid osaliselt Kaitseliidu Järva maleva pealik major Arvi Niglas. **KK!**

kuulati Heiki Raudla ja Jaak Pihlaku ajalooleengut ja osaleti Georg Koldi mälestustseremoonial. Seejärel söödi Kaisma Suurjärve ääres talgusupi ning vaadati suurelt väliekraanilt XXV laulu- ja tantsupeo ülekannet. **KK!**

Tootsi lähedal asuva metsavend Georg Koldi mälestusmärgi korrastamisel osalenud.

Pärnumaa malev hooldab metsavendlusega seotud paiku

Kaitseliidu Pärnumaa maleva kaitseliitlased keskendusid suvisel väljaõppevälisel kogunemisel tavapärase meelelahutuse asemel maakonna sõjaajaloo uurimisele ja asjakohastele talgutöödele. 4. juuli kogunemise teema oli metsavendlus Pärnumaal. Sel aastal möödus 60 aastat märtsiküüditamisest. Just märtsiküüditamine võttis Eesti Vabariigi eest võidelnutelt enamiku toetajaskonnast.

Kaitseliitlased ja nende sõbrad külastasid kogunemisele minnes mõnd

metsavendlusega seotud paika oma kodukandis (mälestuskivi, matmis-koht, punkriase jne). Nad mälestasid seal langenud võitlejaid ja tegid vajadusel korrastustöid. Üritus tipnes osalejate koondumisega legendaarse valgekaartlase, Põltsamaa kunagise linnapea ja metsavenna Georg Koldi mälestusmärgi asupaika. Ajaloolistest paikadest Pärnus ja mujal maakonnas rännati kogunemispaika Georg Koldi mälestusmärgi juurde Tootsi lähistelega nii jalgratastel kui ka motoriseeritult. Georg Koldi mälestuskivi ja selle ümbrus korrastati. Seejärel

Kaitseliidu Viru maleva Kuldne Kuul

Viru maleva laskmise mitmevõistlusel rändauhinnale Kuldne Kuul 9. augustil tuli 26 osalejal lasta 13 lahingurelvast 25–100 m distantsilt. Tulemusi hinnati vastavalt kaitseväge laskeväljaõppe eeskirjale tabamuste arvu ja tiheduse järgi. Et kõigil tuli lasta võorast relvast, oli võistluspinge kruvitud kõrgele ja võitlejaomadused otsustava tähtsusega.

Võiduga Kaitseliidu Viru maleva rändauhinnale Kuldne Kuul jäädvustasid oma nimed laskevõistluste ajalukku lahingupaar Aleksei Osokin ja Margus Kotter. Teise koha said Sander Gutmann ja Enno Jersov

ning kolmandaks tulid Peeter Pops ja Hannes Reinomägi. Võistlusel osalesid lahingupaarid kaheksast Kaitseliidu Viru maleva rühmast. I

ndividaalarvestuses saavutas võidu Aleksei Osokin, edestades teiseks jäänud Sander Gutmanni kolme kohapunkti ja kolmandat Peeter Popsi 34 kohapunktiga. **KK!**

Võitjatest lahingupaar Aleksei Osokin ja Margus Kotter.

Tänavustest muutustest Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide liikmeskonnas

Tekst: ANDRE LILLELEHT, kapten, Kaitseliidu personaliosakonna ülema kt
AIVAR PILV, Kaitseliidu Kooli õppekavade arenduse spetsialist

Kaitseliidu uue kodukorra projekti § 140 ütleb: "Kaitseliidu liikmeskonna moodustavad vabatahtlikult Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide liikmeks astunud isikud ja auliikmed." Seega loeme Kaitseliidu liikmeteks neid vabatahtlikke, kes on organisatsiooniga liitunud omal soovil teadmise, et tahavad panustada Kaitseliidu eesmärkide täitmisele. Liikmeks vastuvõtmine käib kindlate reeglite järgi. Ei saa tekkida olukorda, et Kaitseliidu liikmeks nimetab end keegi, keda ei ole õigusaktides ja juhendites toodud protseduuri järgides sinna vastu võetud. Paraku ilmneb vahel mõne konkreetse isikuga seotud probleeme lahendades, et tegelikult polegi tegemist vabatahtlikult organisatsiooni astunud kaitseliitlasega. Ainuke erand, mis vabatahtlikkuse põhimõttega vastuollu võib minna, on teoreetiline juhtum, kus Kaitseliidu mingi tasandi kollegiaalse juhtimise organ otsustab anda Kaitseliidu või tema eriorganisatsiooni auliikme nimetuse isikule, kes ei ole varem Kaitseliiduga liitunud.

VÄRBAMISTEgevuse eeldused loodud

Iga aktiivse ja areneda sooviva organisatsiooni üks eesmärke on suured liikmeskonda. Kaitseliidu ülema 2009. aasta aastakäsu personalilisas kehtestati ülesanne värbamistegevust aktiveerida ja kõigile malevatele anti konkreetne arvuline juurdekasvuesmärk. 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses võeti enamikus malevates tööle personalispetsialist ja alustati vabatahtlike personalipealike valikut.

2008. aasta detsembris viidi personalispetsialistidele koostöös kaitseväge värbamiskeskusega läbi kahepäevane värbamiskoolitus. Tänavu

aasta alguses viidi Kaitseliidu Koolis pilootprojektina läbi mentorikursus. Maikuust kehtib ühtne Kaitseliidu ja Naiskodukaitse liikmeks vastuvõtmise, liikmestaatuse muutmise, üksustevahelise liikumise ja liikmestaatuse lõpetamise juhend.

Praeguseks on Kaitseliidu sees loodud eeldused värbamistegevuse aktiveerimiseks ja uute liikmete vastuvõtmiseks. Millised on aga reaalsed liikmeskonna muutumise numbrid 2009 aastal?

MUUTUSTEST LIIKMESKONNAS 2009. AASTAL

2009. aasta jaanuarist viis Kaitseliidu peastaabi personaliosakond sisse uue liikmete arvestuse kvartaliaruande vormi, mis lubab täpsemalt analüüsida liikmeskonna suuruse muutusi. Joonisel on kujutatud liikmeskonna suuruse muutused alates 2005. aasta 1. jaanuarist. Järgnevalt lühike kokkuvõtte muutustest Kaitseliidu liikmeskonnas 2009. aastal. Tumedas kirjas olevad arvud on II kvartali aruande numbrid ja sulgudes on näidatud sama number 2009 I kvartalis.

2009. aasta II kvartali aruande järgi on Kaitseliidus kokku **19 171**

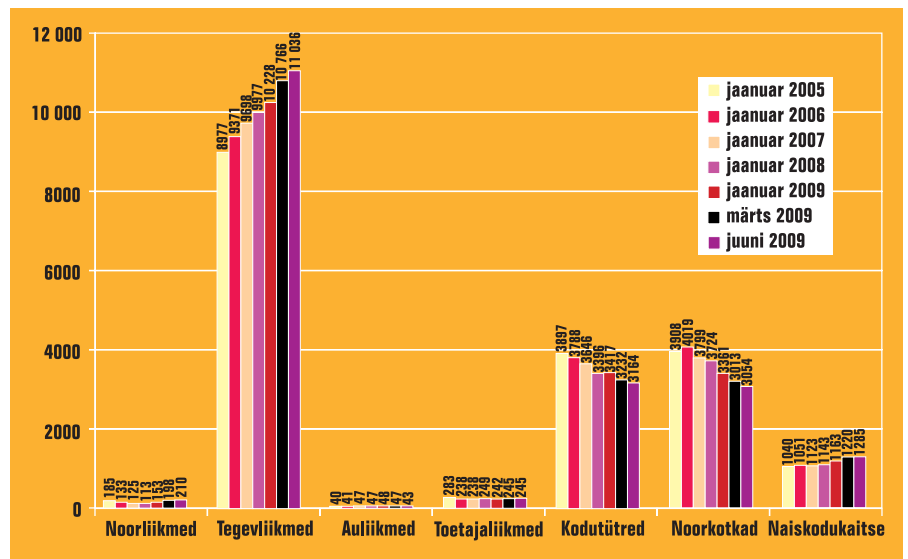
(18 291) liiget. See number sisaldab **11 534** (11 256) Kaitseliidu, **3282** (3232) Kodutütarde, **3070** (3013) Noorte Kotkaste ja **1285** (1220) Naiskodukaitse liiget, arvestades kõiki liikmestaatuseid. Eraldi vajab täpsustamist, et noorteorganisatsioonide juures tegutseb **163** (178) Kaitseliitu mittekuuluvat noortejuhti, kes on aruandluses arvatud noorteorganisatsiooni liikmeskonnas hulka, ja **283** (222) noortejuhti, kes on Kaitseliidu või Naiskodukaitse liikmed (nende üle peetakse arvestust selle allüksuse juures, mille liikmed nad on).

Uute liikmetena on vaadeldaval perioodil Kaitseliitu vastuvõetud **33** (27) noor-, **268** (286) tegev- ning **3** (1) toetajaliiget. Organisatsioonist on välja astunud, välja arvatud või nimekirjast kustutatud **30** (60) liiget. Kaitseliitlaste arv on kasvanud **278** (256) liikme võrra. Malevat on vahetanud **19** (7) inimest.

TEGEVLIIKMESKONNA HÜPPELINE KASV

Positiivsena tuleb välja tuua Kaitseliidu tegevliikmete arvu hüppeline kasv 2009. aasta esimesel poolel. Selle aasta nii esimeses kui ka teises kvartalis on tegevliikmeskond kasvanud samas suurusjärgus kui

LIIKMESKONNA SUURUSE MUUTUSED 2005. AASTA 1. JAANUARIST 2009. AASTA 1. JUUNINI

eelnevatel perioodidel terve kalendriaasta jooksul, kuigi värbamistegevust toetavat tegevust on rakendatud veel suhteliselt vähe ja maleva tasandil pigem alles täpsustatakse Kaitseliidu arengukavast tulenevaid plaane aastateks 2010–2013.

Lisaks liikmeskonna kasvule on tähtis olemasolevate liikmete aktiivsuse suurendamine. Tunnistagem, et Kaitseliidu tegevliikmete seas on ka neid, kelle vähene aktiivsus sobiks pigem toetajaliikmele. Väheaktiivsete liikmete automaatne väljaarvamine ei ole lahendus, sest inimestel on erinevatel eluperioodidel erinevalt võimalusi Kaitseliidu tegevuses osaleda. Pigem on mõistlik pakkuda sellistele liikmetele võimalust muuta oma tegevliikmestaatus (ajutiselt) toetajaliikme omaks ja jääda organisatsiooniga seotuks.

Aga tagasi selle aasta liikmete arvu kasvu juurde. Tabel näitab, kuidas malevad on täitnud Kaitseliidu ülema aastakäsust tulenevat ülesannet liikmeskonna suurendamise osas. Tabelis on arvesse võetud ainult Kaitseliiduga (ja selle eriorganisatsioonidega) esmakordselt liitunud noor-, tegev-, toetaja- ja auliikmed. Lisaks mõjutab malevate kasvu ja kahenemist ka üksuste vahel liikujate arv.

PILK ERIORGANISATSIOONIDELE

Kodutütardega on käesoleva aasta teises kvartalis liitunud **135** (256) ja organisatsioonist lahkunud **152** (221) tüdrukut, nendest **5** (1) on liitunud Naiskodukaitsega ja **3** (3) Kaitseliiduga. Kokku annavad need arvud organisatsiooni liikmeskonna kahenemise numbriks **17** (+35). Organisatsioonist tegutseb **217** (193) noortejuhti, kellest **108** (115) ei kuulu Kaitseliitu ega Naiskodukaitse.

Noorte Kotkaste ridadesse on viimase kolme kuuga vastu võtnud **169** (155) poissi ja nimekirjast on kustutatud **147** (325) liiget, neist **19** (16) on liitunud Kaitseliiduga. Organisatsiooni kasvunumber on **41** (-170). Organisatsioonist tegutseb **229** (207) noortejuhti, kellest **55** (63) ei ole Kaitseliidu liikmed.

UUTE LIIKMETE LIITUMINE KAITSELIIDUGA 2009. AASTA I JA II KVARTALIS

Malev	Ülesanne kasvatada liikmeskonda 2009. aastal (liitujate arv)	I kvartalis liitunud	II kvartalis liitunud	I ja II kvartalis liitunud kokku	2009. aasta ülesandest täidetud [%]
Alutaguse	50	20	1	21	42
Harju	125	23	47	70	56
Jõgeva	35	2	-1	1	3
Järva	35	-3	12	9	26
Lääne	50	11	11	22	44
Põlva	35	16	6	22	63
Pärnumaa	75	39	30	69	92
Rapla	50	10	25	35	70
Saaremaa	50	15	2	17	34
Sakala	75	26	36	62	83
Tallinn	125	49	39	88	70
Tartu	125	12	39	51	41
Valgamaa	50	11	7	18	36
Viru	75	10	4	14	19
Võrumaa	50	15	19	34	68

Sarnaselt 2009 I kvartalile on endiselt palju neid, kes lahkuvad vanuse tõttu noorteorganisatsioonidest ega liitu Kaitseliidu või Naiskodukaitsega, kuigi II kvartalis oli liitumisi juba rohkem. Endiselt tuleb suurt tähelepanu pöörata selle olukorra põhjuste analüüsimisele ja konkreetsete tegevuskavade väljatöötamisele.

Noorteorganisatsioonide prioriteediks peaks muutuma tähelepanu suunamine liikmete üleminekule Kaitseliitu või Naiskodukaitse. Praeguse olukorra üheks põhjuseks võib olla vähene koostöö noorteühmade ning Kaitseliidu ja Naiskodukaitse üksuste vahel. Kindlasti mõjutab seda ka paljude noortejuhtide mittekuulmine Kaitseliitu või Naiskodukaitse.

Naiskodukaitsega on aruannete põhjal liitunud **73** (45) naist ja sealt lahkunud **10** (31), neist **2** (1) on astunud Kaitseliitu. Organisatsiooni kasvunumber on **65** (14). Naiskodukaitse liikmeskonna kasv on olnud läbi aegade stabiilne. Oma mõju viimase kahe kvartali suuremale liitujate arvule on kindlasti andnud

malevate Naiskodukaitse instruktorite tööle asumine.

LÕPETUSEKS

Kaitseliidu liikmeskond on numbriliste näitajate järgi kasvanud 2009. aasta teises kvartalis 369 inimese võrra.

Täpsustagem aga, et liikmeskonna kvartaliaruande koondnumbrid näitavad seda, mida enamasti alla aasta teenistuses olnud maleva personalispetsialistid on vastavatesse lahtritesse oma maleva kohta kirjutanud. Kõik ülaltoodud liikumisandmed

Positiivsena tuleb väljatuua Kaitseliidu tegevliikmete arvu hüppeline kasv 2009. aasta esimesel poolel.

on võetud malevate aruandes olevast liitujate ja lahkujate tabelist, mis kahjuks aga ei toeta lihtsamat liitmis- ja lahutamistehet – kui II kvartali koondnumbritest lahutada I kvartali koondnumber, saame kasvuku hoopis 316. Kindlasti tuleb tulevikus pöörata sellele asjaosaliste tähelepanu ja personalihalduse täpsustamisega jätkuvalt tegelda. Samas on liikmete üldarvu arvestades andmete kogumise statistiline viga väike ja positiivne on, et huvi Kaitseliidu liikmeks astumise vastu pole kadunud, vaid näitab pigem kasvu. **KK!**

Propagandast sõnas ja teos

Tekst: RAIGO SÕLG,
nooremleitnant, Kaitseliidu Tallinna
maleva Nõmme malevkonna
tankitõrjerühma ülem

Kaitseliidu puhul on alati häbenematult rõhutatud propaganda tähtsust organisatsiooni arengus, seda isegi hoolimata asjaolust, et termin *propaganda* on omandanud orwellikult uuseelse halvustava maigu.

Kuigi mulle on alati meeldinud nimetada asju õigete nimedega, tundub, et sõna propaganda ei ole Kaitseliidu puhul alati õiges kohas, vaid kohati hilineb. Kas saab teha propagandat hakata patrioodiks ja riigikaitsest hoolivaks normaalseks meheks või naiseks ehk kodanikuks inimesele, kelle senine elutee on kulgenud sootuks teistsuguse propaganda vaimus, kelle inimeseks kujunemisel on ennekõike tema vanematel palju tegemata jäänud? Inimesele, kes on seni harjunud propagandaga, et tal on kodanikuna ainult õigused ja mitte ühtegi kohustust, ja veendunud, et tänapäeval on mõistlikum olla maailmakodanik

kui rahvuslane? Ehk on noorteorganisatsioonidesse värbamisel Kaitseliidul veel propagandavõimalus, kuid täiskasvanute hulgas on propaganda sellisel kujul kardetavasti hilineb – jäänud on suuresti vaid teavitustöö stiilis, et siin on meie aadress ja siia saab helistada, kui on huvi.

HULK KÜSIMUSI ISEENDALE

Aastaid tagasi olin propaganda-pealik ühes Kaitseliidu rahuaegses struktuuris ja küsisin korduvalt, mis on minu ülesanded. Kui peaksin värbama Kaitseliitu uusi liikmeid, mida ma neile siin pakkuda saan? Kui peaksin kasvatama Kaitseliidu liikmete motivatsiooni, millised vahendid on minu võimuses (kui neid üldse on)? Miks on nende motivatsioon üldse langenud? Kes on selles nimeliselt süüdi? Et vastused ei tundunud mulle piisavad, avastasin tollal ise maailma. Aga see, mille avastasin ja arvasin isegi töötava olevat, ei meeldinud paljudele...

Pilt hakkas uut ilmet võtma alles siis, kui Kaitseliit leidis mulle

koha, mida olingi alateadlikult otsinud – minust sai konkreetsete ülesannetega rühma ülem koos õiguste, kohustuste, ülesannete ja vastutusega. Lakkasin olemast lihtsalt ühik Kaitseliidu kvantiteedis, vaid nägin, et olen paljude (pearaha)tabeli numbrite hulgas saanud võimaluse muutuda mingiski kvaliteediks. Ja ma olen jõudumööda seda võimalust kasutanud.

Oleme viimastel aastatel kamraadidega palju arutanud selle üle, kuidas ühelt poolt suurendada Kaitseliidu liikmeskonda ja teisalt leida igale liituvale kodanikule see, mida ta soovib Kaitseliidult saada ja millega omalt poolt panustada, et anda väikese riigi totaalkaitsele nii vajalikku iga kodaniku tuge.

Oskan välja tuua rea märksõnu, mida tähendab minu arvates efektiivne propaganda Kaitseliidus, aga ma ei tee seda, et mitte olla järjekordne “tark teoreetik”, kel pole tegelikust elust kuigivõrd aimu.

NÄIDE ELUST

Toon hoopis näite. 12.–14. detsembrini 2008 korraldasime Nõmme malevkonna tankitõrjerühma iga-aastase Advendilaskmine erinevatest tankitõrjerelvadest, millega tähistasime üleüldist jõulurahu. Seekordne Advendilaskmine oli aga eriline: ajendatuna soovist suurendada tankitõrjerühma asjalike inimestega, olime kaasa palunud Kaitseliitu (aga mitte tankitõrjerühma) kuuluvaid ja mittekuuluvaid sõpru-tuttavaid, et teha neile näidisüritus koos laagrirutiini ja ülevaatega sellest, kes ja mis neid ees ootaks, kui nad meie rühmaga liituksid.

See oli n-ö suunatud pakkumine, kui soovite. Rühma liikmete üleskutsele vastas 14 liikmekandidaati, kes kõik olid mõne võitleja head kamraadid ja kelle puhul paljud võimalikud küsimused isikuoma-

Teooriatund eeskujulikust käitumisest õppuste ajal. Foto: Aare Nõmm

Uute liikmete meelitamise esmaklassilise teenindamisega. Foto: Aare Nõmm

duste ja meelsuse kohta olid seega juba eos vastatud. Veet-sime koos asjaliku nädalavahetuse. Kahtlen, kas Kaitsealiidu korralisel propagandaüritusel oleksid nad saanud niivõrd eheda kogemuse mõne üksuse tegevusest, selle liikmete ühtekuuluvustundest ja *ethosest*. Arvan, et paljud ei liitu Kaitsealiiduga mitte ainult patriotismist ja riigikaitse vajalikkuse tunnetusest, vaid ootavad siit ka seltskonda, kellega nad võiksid sobida ja ühtekuuluvust tunda. Otsus tegelda konkreetse relvaliigi või väljaõppesuunaga on seejärel juba kiire tulema.

KOGEMUS ÕPETAS

Miks kirjutan nii ammusest üritusest alles nüüd? Sest enne tuleb muneda, siis kaagutada. Nimelt on tänaseks meie rühmaga liitunud või kohe-kohe liitumas kümnekond inimest, mis minu arvates on rühmasuuruse üksuse kohta märkimisväärt hulk. Lisaks Advendilaskmisel osalenud kandidaatidele on tänaseks meiega liitunud või liitumas juba ka paar nende head kamraadi. Käimas on üksuse taseme ühtlustamine ja uued liikmed on andnud uut jõudu ja motivatsiooni ka nn vanadele kaladele.

Julgustan siinkohal kõiki üksuste ülemaid ise mõtlema ja üksuse tuumikuga arutama, kuidas üksust arendada ja tugevdada, ning mitte jääma lootma kellegi teise tehtavale propagandale või teavitustööle. Ülevalt tulev initsiatiiv ei pruugi alati olla õigeim tee eesmärkide saavutamiseks. Ärge unustagem, et oma meeskond, kellega me kunagi võib-olla peame lahinguväljale minema, on peamiselt meie endi kujundada – me ei soovi ju sinna minna tundmatute nimedega tabelist, vaid koos motiveeritud, pädevate ja ühtekuuluvustunnet omavate meestega, kellega on välja kujunenud omamoodi vendlus. Kui laseme juhtuda sellel, et ühtedes tabelites toodud nimedest luuakse sama kuivad, mobilisatsiooni korral sundkorras kokku tulevad nimed meie oma üksuse tabelis, saavad neist kiiresti vaid nimed marmortahvil... Ja meist koos nendega.

Annaks vaid miski seal kuskil ülemustele selget pead juba kujunema hakkavaid vennaskondi taas mitte hävitada, nagu see varem korduvalt on juhtunud. **KK!**

UUDISED

ESTRIF-5 SAABUS KOSOVOST KODUMAALE

Kaitsealiidu baasil moodustatud luurerühm ESTRIF-5, mis tegutses Põhja-Kosovos Mitrovicë lähisel Taani pataljoni koosseisus alates selle aasta veebruarist, naasis 14. augustil kodumaale. Kaitseminister Jaak Aaviksoo ja kaitseväe peastaabi ülem brigaadikindral Neeme Väli autasustasid Tallinna lennujaamas teenetemärkidega Kosovost saabunud luurerühma kaitsevälasi. Kaitseminister Aaviksoo ütles kaitsevälastele, et välismissioonidel ei seisa nad üksnes Eesti vabaduse ja turvalisuse eest. "Meie rahvale on teada see hind, mis tuleb maksta vabaduse kaotamise korral. Seetõttu oleme otsustanud koos liitlastega seista ka nende riikide ja rahvaste vabaduse ja turvalisuse eest, kes seda ise veel teha ei suuda," ütles kaitseminister. "Täna võime kinnitada, et Kosovo on turvalisem ja rahulikum piirkond kui siis, mil te poole aasta eest sinna missioonile lendasite. Seetõttu on võimalik, et saame juba järgmisel aastal oma panust Kosovos vähendada hakata," lisas ta.

Kaitseminister andis kõikidele ESTRIF-5 kaitsevälastele üle kaitseministeeriumi rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalenu medali, kaitseväe peastaabi ülem brigaadikindral Neeme Väli autasustas kaht kaitsevälast kaitseväe esukujuliku teenistuse ristiga ning Kaitsealiidu peastaabi esindaja kolonelleitnant Raul Tõnnov tänas luurerühma liikmeteid hinnaliste kingitustega.

Pooleaastase missiooni jooksul oli rühma ülesandeks luurepatrullide ja läbiotsimiste teostamine ning erinevate objektide julgeoleku tagamine. Kaitsealiidu baasil moodustatud luurerühm ESTRIF-5 tegutses Põhja-Kosovos Mitrovicë lähisel asuva Taani pataljoni koosseisus alates selle aasta veebruarist. Pooleaastase missiooni jooksul oli rühma ülesandeks luurepatrullide ja läbiotsimiste teostamine ning erinevate objektide julgeoleku tagamine. ESTRIF-5 ülem olinooreleitnant Toomas Karting.

Kosovos jätkab teenistust Taani pataljoni koosseisus nooreleitnant Hare Undi juhitud luurerühm ESTRIF-6, kes suundus operatsioonipiirkonda 10. augustil. Eesti kaitseväge osaleb NATO juhitud rahutagamisoperatsioonil Kosovos (*Kosovo Force*, *KFOR*) alates 1999. aasta novembrist.

Sõjalise kaitse arengukava aastateks 2009–2018 näeb ette jätkuvat Eesti sõjaliste võimete ja üksuste panustamist NATO, Euroopa Liidu ja/või tahtekoalitsioonide juhtimisel läbiviidavatesse riigivälistes operatsioonidesse. Välisoperatsioonidel osalemine aitab saavutada Eestile olulisi julgeolekupoliitilisi eesmarke ning on samas kaitseväe ja Kaitsealiidu oluliseks arengumootoriks. **KK!**

Tekst: MART HELME

Kes vastutab sõduri elu eest?

Ajalugu jutustab kangelaslugusid meestest, kes on aate nimel – olgu see kas või isiklik au – pannud kaalu oma elu. Achilleus ja Hektor, 300 spartalast, rüütel Roland, kuningas Arthur ja tema ümarlaud – mõnest kangelasest on saanud koguni müüt või eepos.

Sõdade ja lahingute ajalugu koosneb paraku valdavalt jutustamata jäänud lugudest ehk nende meeste lugudest, kes on võitluses surnud või sandistunud ja seesugusel kujul muutunud eelkõige vaid statistikaks. Kui sedagi. Võtame näiteks ühe Prantsuse-Preisi sõda käsitleva lõigu Saul Davidi eesti keeleski ilmunud raamatust “Sõjalised prohmadakad”: “Vangi langes enam kui 104 000 Prantsuse sõdurit, 3000 sai surma ning ligikaudu 14 000 haavata. Preisilased kaotasid 9000 meest surnute ja haavatutena.” Statistika? Jah, aga statistika, mis tegelikult koosneb verest ja kannatustest.

Moodne aeg on seda verist statistikat tihti jäädvustanud ka fotodele või filmilindile, kuid seda pigem meeoleuka või õõvastava illustratsioonina sõjast kui nähtusest ehk siis mõnest konkreetsest lahingust-kampaaniast. Tõdegem, et vaieldamatult ongi sõja puhul tegemist nähtusega, kus kaotused ja kannatused on vältimatud. Just seepärast on läbi kogu ajaloo esinenud ka suuremal või väiksemal määral humanistlikest põhimõtetest tulenevaid katseid sõjast põhjustatud vägivalda ja kaotusi minimeerida ja kontrolli alla võtta. Keskajal võitles mõtetu, kuritegeliku ja pigem kaklusalustist kui mingitestki mõistlikest põhjustest tuleneva vägivalda vastu kirik, kes kuulutas sõdimise keelustatuks teatud päevadel ja teatud kohtades ning üritas sõdade alustamist reguleerida ka õiglase ja ebaõiglase sõja mõiste juurutamisega. Kiriku püüdluste tulemused olid paraku kesised ja kuigivõrd ei aidanud feodaalset sõdimislusti pidurdada ka patuste kirikuvande alla panemine. Sõda jätkas oma võidukäiku koos kaasnevate purustuste, kannatuste ja kaotustega.

Siiski võime täheldada, kuidas aegade muutudes on muutunud ka ühiskonna valulävi sõja põhjustatud kannatuste suhtes. Eelkõige käib see inimkaotuste kohta. Kui 300 spartalase surm Termopüülide mäekitsuses võeti kreeklaste seas vastu fataalse ja kangelasliku paratamatusena, siis tänapäeval tähendaks korraka 300 Eesti – või ka Ameerika – sõduri surm sõjatandril tohutut ühis-

kondlikku šokki, mis ei jätaks puudutamata ühtegi vähegi sotsiaalset närvi omavat inimest. Ja langenute kangelaslikkus ei leevendaks seda šokki kuigivõrd. Niisugusel juhul tõstatuks täie teravusega küsimus: kes ikkagi vastutab sõdurite elude eest? On need sõdurid ise? Nende vahetud ülemad? Väejuhatus kodus? Poliitikud?

Vastus sõltub väga paljudest teguritest, mis erinevates tingimustes võivad moodustada väga erimaitselisi kokteile. Saul David toob esile terve rea põhjusi, miks sõjad või lahingud on lõppenud katastroofiga: kõlbmatud väejuhitud, vigane planeerimine, mütsiga lööma minek, halb väljaõpe, tehniline allajäämus ning – ja see on vaieldamatult kõige olulisem – poliitikute sekkumine. Just viimane on tegelikult vastusena küsimusele, kes vastutab sõduri elu eest, kriitilise tähtsusega. Sest üks ole ju poliitikud lõppude lõpuks need, kes otsustavad, missugust sõda alustada, kuhu väed saata, kui kaua sõdureid kusa-gil hoida, kui palju eraldada raha sõjaliseks eelarveks, mis tingimustel rahu teha jne. Võime tuua pika rea näidetest, kus riigijuhitud on puhtpoliitilistel põhjustel ohverdanud väeüksusi ja armeesid – mõelgem vaid Hitleri otsusele mitte lubada sakslastel taganeda Stalingradi alt –, kandmata otseses kriminaalõiguslikus tähenduses valeotsusele järgnenud veresauna eest mingitki vastutust.

Ent aja jooksul on ühiskonna valulävi kannatuste suhtes madaldunud. Kuigi valeotsuste läbi hukkunud sõdurite poliitilised ülemused ikka veel vangi ei lähe, maksavad nad enamasti vähemalt troonilt langemisega. USA president Lyndon B. Johnson, kes viis Ühendriikide sisepoliitikas läbi Teise maailmasõja järel kõige ulatuslikumad sotsiaalreformid, pidi ometi ametist lahkuma, sest ameeriklased hakkasid teda vihkama Vietnami peetava sõja pärast. Suurbritannia peaministri Tony Blairi populaarsuse haihtumises mängis kriitilist rolli brittide hulgas ebapopulaarse Iraagi sõja pidamine. Ja Nõukogude Liidu kokkuvarisemise juures ei saa alahinnata kergekäelselt alustatud, kuid edutult kulgenud sõda Afganistanis.

Kes siis lõpuks vastutab sõduri elu eest? Üldplaanis kõik, kes on sõjaga seotud. Algvastutus ja lõppvastutus lasub aga vaieldamatult poliitikutel, sest sõdu alustavad ja lõpetavad ikkagi nemed, mitte mehed, kes kannavad sõjaväelase vormi. **KK!**

Juulis avas Lõõlas ukсед Kaitseleidu õppekeskus

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitseleidu Järva malev avas 11. juulil pidulikult oma õppekeskuse Lõõlas. Õppekeskuse pühitsesid Kaitseleidu peakaplan major Aivar Sarapik ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Järva praostkonna praost, Kaitseleidu Järva maleva kaplan Teet Hanschmidt. Kaitseleidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste ütles, et avatud õppekeskus Lõõlas liitub Kaitseleidu Kesk-Eesti väljaõppekeskustega Alus ja Kirnas, tuues nii Kaitseleidu koolitusvõimadused organisatsiooni liikmetele ja toetajatele sammu võrra lähemale.

KOOSKÄIMISKOHT KA LÕÕLA RAHVALE

“Vabade kodanike vaba tahe on meie kõige suurem jõud. Soov teha oma lähedaste, oma kogukonna, kogu rahva heaks rohkem kui tavaliselt hädapärast vajalik ühendab meid Kaitseleidus. See soov loob väärtusi, mida peame kalliks ja kaitsmist vääri-vaiks: kodu- ja perekesksus, isamaa-armastus, avatus, enesearendamine, omaalgatus. Seda kõike hakkab Kaitseleidit koos kõigiga, kes soovivad meiega liituda, looma ja edasi arendama ka siin, Lõõla vanas koolimajas,” sõnas kolonelleitnant Lumiste Lõõla õppekeskuse avamisel.

Ta tervitas mõtet, et ka kohalikud inimesed kasutavad maja ühisteks ettevõtmisteks ja vallavalitsus hakkab seal üritusi korraldama. “Peame väga tähtsaks, et Kaitseleidit oleks oma juurtega igas paigas Eestimaal, et iga kogukond tunneks end koos meiega kaitstu ja riigile vajalikuna,” ütles ta.

Õppekeskuse avamisel lõikasid lindi läbi Kaitseleidu ja selle eriorganisatsioonide esindajad: noorkotkas Martin Stokmann, naiskodukaitsja Piret Saul, kaitseleitlane Anto Rull ja kodutütar Eneli Väli. Kaitseleidu Järva maleva pealik major Arvi

Kaitseleidu ja tema eriorganisatsioonide esindajad Lõõlas linti lõikamas. Foto: Taive Kuuse

Niglas ütles, et Lõõla õppekeskuses saab läbi viia koolitusi ja seminare 70–80-le inimesele, ööbimiskohti on 30. Hoone esimesel korrusel asuvad suur õppeklass, köök ja söögisaal ning laoruumid. Teisel korrusel on väiksem õpperuum, puhkeruum ja majutuskohad ning instruktorite ja hoone haldaja kabinetid.

Major Niglase ütlust mööda hakkab kabinetti kasutama ka Kaitseleidu Järva malevas tööle asuv halduspetsialist, kes teiste objektide seas hakkab majandama ka Lõõla õppekeskust.

ÜKS KROON JA KAHEKSA MILJONIT

Avamispäeval oli maja veel sisutamata. Major Niglase kinnitusele on mööblihange välja kuulutatud ja septembri keskpaigast peaks olema majas ka mööbel. “Siis võivad kõik soovijad hakata siin väljaõppeks ruume broneerima,” ütles major Niglas ja lisis, et uus õppekeskus ei saa ole-

ma üksnes riigikaitseliste koolituste päralt, seminare ja koolitusi saavad korraldada ka kõik teised soovijad.

Lõõla algkooli kavandas omaaegne tipparhitekt Herbert Johanson. Kool lõpetas seal töö 2002. aastal. Väätša vallavalitsus müüs mõni aeg hiljem maja ühe krooni eest Kaitseleidule. “Valitsusel läks selle ühe krooni leidmisega minu mäletamist mööda pool aastat aega,” lausus keskuse avamise puhul tervitama tulnud Riigikogu liige, toona Väätša valda juhtinud Jarno Laur. Ta kinkis Kaitseleidule raamitud ühekroonise, tõestamaks, et hea asi ei pruugi kallis olla. “Ja kui teil tõeline rahahäda käes on, eks siis purustage klaas,” naljatas ta.

Õppekeskuse ümberehituse kavandas Paide EKE Projekt, ehitas Paide MEK. Endisest Lõõla algkoolist tänapäevaseks õppekeskuseks ümberehitamine maksis ligi kaheksa miljonit krooni.

MÄLESTUSED JA VANAD PILDID

Avamisel meenutas Lõõla mees Toivo Kruusmann, et 2. augustil 1941 põletas hävituspataljon maha suure osa külast. Jaani talu põldudelt võetud põhu abil pandi tuli otsa ka alles ehitusjärgus koolimajale, kuid niisked kiviseinad ei võtnud tuld.

Koolihoone avati 3. jaanuaril 1943 ja see oli esimene maja, kuhu kõik Lõõla ja Vissuvere lapsed koos õppima mahtusid. “Teisele korrusele plaaniti ehitada tuba seitsmenda klassi tarvis, kuid et sõda ja kütudatamised kahandasid rahvaarvu, jäi Lõõla kool pärast sõda neljaklassiliseks,” lausus ta.

Avamisel oli kohal ka vanaproua Ella Suurmets, kes tõi kingitusena kaasa vanad pildid sõjaeelsest ajast, kui tema oli aktiivne naiskodukaitsja. Pildid jäävad ehtima õppekeskuse seinu. **KK!**

Kool lõpetas Lõõlas töö 2002. aastal. Väätša vallavalitsus müüs mõni aeg hiljem koolimaja ühe krooni eest Kaitseleidule.

Erna retke kolmikvõit läks tänavu Tartusse

Tekst: IVAR JÕESAAR, kapten

Ei saa salata, et tänavu oli Erna retk teisiti. Erinevusi varasemast on rodu: lühem nii ajas kui ka ruumis, uues baaslaagris, teistsuguse organisatsiooniga, ilma publikupunktita, välitingimustes lõpuban- ketiga jne. Ning lõpetuseks, kuigi mitte vähemoluliseks oli Tartust pärit võistkondade kolmikvõit.

SÄÄSTUAEGNE ÜHISTEGEVUS PÄÄSTIS

Paljude korralduslike erisuste ris- tiisaks oli üleilmse kuulsusega au- toriteet don Masu. Selliste mitte- tulundusühingute nagu Erna Selts toetussummad läksid ju esmajär- jekorras säästukirve alla. Seetõttu sõlmitigi rahvusvahelises sõjandus- sportlike võistluste kalendris kirjas oleva Erna retke 2009 läbiviimiseks kolmepoolne leping kaitseväge, Kait- seliidu ja Erna Seltsi vahel, milles kõik osapooled võtsid enda kanda teatud osa võistluse korraldamisega seotud kulutustest ja kohustustest.

Kaitseväge toetas logistiliselt ning võimaldades kasutada kaitseväge keskpõlügeni maa-ala ja infrast- ruktuuri Läsna sõjaväelinnakus. Merevägi ühitas võistlejaid Salmis- tu randa transportides ja õhuvägi

võistlusosalal kontroll-lende tehes oma rutiinse väljaõppe Erna retke vajadustega. Kaitseleit panustas lo- gistilise abi ja võistluse staabi mehita- mise ning Läsna laagris oma eksami sooritanud Naiskodukaitse väliko- kakursuse naiskonnaga. Kaitseleitü- kanda jäi ka vastutegevus, milleks ajastati Harju maleva lahingukom- panii ja võitlusgrupi plaanipärane väliõppus. Erna Selts korraldas raja, kontrollpunktid ja võistluse muu si- sulise poole. Kogu asja hoidsid käigus kümned Erna Seltsi ja ka Kaitseleitü- vabatahtlikud ernausku abilised.

HUVI ERNA RETKE VASTU EI VAIBU

Vaadates tänavu Salmistu randa Erna dessandimängu vaatama ko- gunenud rahvahulka, võib öelda, et Erna retke teatakse ja oodatakse. Kuigi pieteeditundest kõikide Lää- nemere millimallikate, kalade ja si- nivetikate vastu tänavu vees ühtegi pauku ei tehtud, said maapealsete suurtükiväeüksuste imitatsioonide nautijad oma tükaka ja tugevast kir- detuulest kaugele paiskunud liiva tä- navugi kätte. Autoalarmid huilgasid ja korraldajate poolt tungivalt koju jätta soovitatud koerad haukusid.

Erna retke püütakse teatud ring- kondades jätkuvalt ära kasutada ka

umbusu külvamiseks Eesti ja tema NATO partnerite vahel. Kuid tänavu oli küllap masu ka siia oma jälje jät- nud ja läinud aastal Venemaa pressi andmetel Kautla metsades mars- siva 9000 ikka veel triksis-traksis fašisti sketš jäi ületamata. Üksnes Erna-fännidel oli nurisemist publi- kupunkti puudumise pärast.

TÕSINE JA AUS VÕISTLUS

Erinevuse varasemast tõi sisse ka võistluse peakohtunik, USA uus sõ- javäeatašee Eestis kolonelleitnant Robert W. Schaefer. Tõsise sõjamehe sõnum võistlejatele oli lihtne: Meil on siin väga hea võistlus. Me käsitleme kõiki professionaalidena, kes tea- vad, et pärisõnjas oleks meie mängu- le kehtestatud reeglitest üleastujad surnud. Teil pole vaja mulle pulli teha ja luureülesannet täites naerul näoga elutšekk näpus vastutegevu- se laagrist läbi jalutada. Pärisõnjas oleks selline võõras nägu laagris het- kega maha lastud ja tema kaaslaste tabamiseks massiline otsinguope- ratsioon käivitatud. Peakohtunik käsitles satelliitjälgimisseadmete andmeil võistlusosalast välja hiilunud võistkondi reeglite rikkujana ja laja- tas neile maksimumtrahvipunkte.

Kodukootud sõjakavaluse, järeleai- datud sõduriohne ja muu rehepaplu- se järsk ja vastuvaidlematu läbilõi- kamine lõi paljude ernakate arvates

Erna retke ja Kautla memoriaali hingeline side jääb kestma – siin langetavad võistluse eelõh- tul osalevate riikide sõjaväelased pea karistussalklaste käe läbi hukkunud kohalike elanike ja lahingus langenud võitlejate mälestuseks.

Salmistu rannas kordub igal aastal dessan- dimäng: pealtvaatajad saavad näha-kuulda plahvatuste suitsu ja ründerelvade tuld. Ning õhk on lendavast liivast raske.

õhu puhtaks. Igal aastal on olnud mingeid jutte küll omakandimeesete, küll hiinlaste sobistamisest. “Me jääme oma välisvõistkondadest ilma, kui sellised jutud ei lõpe,” väljendas Erna Seltsi president Meelis Rätsep rahulolu, et uus peakohtunik pani raudse rusikaga *fair play* maksma.

PALJUD ASJAD TEISTMOODI

Erna retke tänavune baaslaager Läsna moodsas sõjaväelinnakus võttis hängijatelt võimaluse võistluste laagris metsavennaelu nautida. Ei mingeid sääski-parme ega turbakallastega järves pesemist, sõjajutte lõkkeplatsil, pimeduses telgi otsimist ega romantilist päikesetõusu soos laiutavast raskest udust. Sõjaväeosa territooriumile said vaid need, kel kaelakaart ja Ernale asja. Staabitelgid püsisid steriilselt asfaldil. Liivasele platsile rivistatud ööbimistelkide tagant harukapist võis vedada magamisasemele elektri, et sülearvutisse WiFit püüda. Ülesseatud välihospidaliga võinuks pikema aja sõjategevust teenindada. Laagri duširuumid saanuks mahutada korraga kompanii jagu võitlejaid ja kivipõrandaga välisöökla kiiskasid vastu euronõuded. Vana hea Erna *feeling*, tõsi küll, hõljus jätkuvalt Kautla memoriaalil, kuid sealt veidi eemal asuvast varem laagripaika pakkunud kõrgendikust pidavat peagi saama Tartu-Tallinna magistraali ehituse kruusakarjäär.

Erna retke rada oli kokku pressitud, kuid intensiivsem: kontrollpunktide ülesanded kurnasid keha ja vaimu ning ajagraafik oli ülitihed. Sellegipoolest näitas võitjavõistkonna GPS, et napi kolme päevaga läbiti 104 km ja magati vaid kaks tundi enne 12-kilomeetrist lõpujooksu. Erinevalt varasemast ei antud võistkondadele võimalust rada eelnevalt analüüsida: järgmise kontrollpunkti koordinaadid saadi eelmisest teele asudes. Maksma panid ennast meeskonnavaim, füüsiline vastupidavus, une pealt selged sõdurioskused ning korralikult teibitud jalad õigesti valitud sokkides ja sissekäidud saabastes. Võitnud võistkonna liikmed loobusid finišis pakutud transpordist ja astusid ühtlasel kergel kaugluurajasammul ka viimase kilomeetri baaslaagrisse jala. Väsimus tuli hiljem.

ERNA RETKE 2009 TULEMUSED

Koht	Meeskond	Karistus-punkte
I	Kaitseliidu Tartu maleva I (leitnant Priit Pikner, lipnik Margus Klais, lipnik Alar Kõobi, lipnik Kevo Jürmann)	185,16
II	Kaitseliidu Tartu maleva II (nooremleitnant Janar Arumets, kapral Indrek Roos, reamees Jaak Kirsipuu, kaitseliitlane Indrek Rebane)	244,62
III	KVÜÖA Kõrgema Sõjakooli II (kadett-seersant Priit Meier, kadett Meelis Tali, kadett Silver Mäe, kadett Artjom Kotsuba)	271,91

Masule kohaselt, sõnu säästes, paljusid teemasid käsitlemata jättes ja juttu kiirelt kokku võttes võib öelda, et Erna retk 2009 sai tehtud. Küll ehk sedapuhku mitte maailma pikim ja raskeim, aga tehtud.

MÖTTEIS TULEVASED RETKED

Erna retk tuleb ka järgmisel aastal ja küllap tulevad kohale needki välis-

võistkonnad, kelle tänavuse võimluse rikkus masu, välismissioon või läbimurdmata jäänud bürokraatia. Küllap leiab ka Erna Selts peagi Kautla kandis uue baaslaagripaiga ning sääsed ja metsavennaromantika tulevad tagasi. Seniks aga ärge unustage vähemalt kaks nädalat enne pikemat matka soos ja rabas jalgu paar korda päevas tallanaha sitkemaks parkimiseks kange piiritusega pesta. **KK!**

Fotod: 4 x Ivar Jõesaar

Kaitseliidu Tartu maleva II võistkonna põline liige Jaanus Roos murdis Erna retke eel langevarjuhüppel jala. See ei takistanud teda vend Indreku võistkonnale tugiisikuna kaasa elamast.

Hommikuse madala päikese kiirtes finišisse jõudnud Kaitseliidu Tartu maleva I võistkond ei saanud veel oma võidus kindel olla.

Viru maleva uus pealik kasvatab alluvaid oma üksusesse uskuma

**Tekst: KRISTEL KITSING,
Naiskodukaitse Viru ringkond**

Kapten Rudolf Jeaser on kogu teenistusaja kaitseväes õpetanud ja kasvatanud alluvaid vaimus, et nende üksus peab olema parim. Tänavu 7. aprillist Viru malevas pealiku kohuseid täitev kapten Jeaser tahab, et Viru malevast saaks selline koht, kuhu inimesed tahavad tulla ja kus vabatahtlikud tulevad õppustele naerusui, sest väljaõpe on hästi organiseeritud.

Milline nägi välja teie lapsepõlv? Mis on meelde jäänud kooliajast?

Minu lapsepõlv oli õnnelik. Enamalt jaolt möödus see Märjamaal. Meelde on jäänud aeg 4.–9. klassini. Siis sai tegeldud kõikvõimalike asjadega: sport, näitlemine, klassiõhtud ja töötamine malevas. Negatiivsena on meeles mõned Märjamaa keskkooli nõukogudeaegsed pedagoogid, keda mina praegu pedagoogideks ei nimetaks. Lemmikaineteks olid kehaline kasvatus, matemaatika ja füüsika. Keskkoolis olin kibe käsi joonestamises.

Keskkooliaeg ei olnud enam selline nagu põhikooli aeg. Võimust võtsid teised huvid, mis noormehi sellises vanuses ikka kimbutavad. Samas sai isal-emal kõvasti majaehitusel abiks oldud ja kõik suved käisin isa kõrval tööl maaparanduses. Noorus lõppes üpris vara, sest kohtusin oma praeguse abikaasaga, kui olin 18-aastane, ja perekonna lõime juba kohtumisele järgnenud aastal.

Miks valisite sõjaväelase elukutse? Mil viisil selleni jõudsite?

Alustasin 1993. aastal Kalevi pataljonis ajateenijana. Koju jäid kuueaastane kasupoeg, poolteiseaastane poeg ja abikaasa. Üleajateenijaks otsustasin minna kodule lähemale Vahipataljoni. 1994. aastal sõlmin tegevteenistuslepingu, järgnes vanemallohvitseride kursus Mee-gomäel. 1994. aasta jaanipäevast

Kaitseliidu pidulikku jalutuskäiku maakaitsepäeval Rakveres juhatas kapten Rudolf Jeaser. Foto: Kristel Kitsing

olin nooremveebil aastmes rühmavanem. 1995. aastal õppisin pool aastat Soomes Lappeenrantas instruktorkoolitusel. Tagasi tulles asusin veeblina kompaniitehnika ametikohale. 1996. aastal sain vanemveebliks ja mind määrati aukompanii rühmaülemaks. 1996. aasta sügisest 1997. aasta jaanipäevani olin ohvitserikursusel. Seejärel teenisin Vahipataljoni staabis ja olin ka kompaniülem. 1999. aastal tehti ettepanek minna Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (KVÜÕA) õppejõuks. Võtsin ettepaneku vastu, sest olin pikalt teeninud ühes väeosas ja pidasin vajalikuks end natuke tuulutada. 2000. aastal naasin Vahipataljoni, sest KVÜÕA kolis Tartusse. 2003. aasta sügisel

osutasin valituks Balti Kaitsekolledžisse, kus õppisin aasta. Järgnes pooleaastane teenistus maaväe staabis. Seejärel osalesin välisoperatsioonil Iraagis, kus olin Iraagi staabikolledži õppejõud. 2005. aasta augustis asusin teenima Tagalapatljoni ülemana. Seda ametit jätkus vaid poolteiseks aastaks, seejärel määrati mind juhtima Logistikakeskust.

Nägu näha, on mu teenistuskäik olnud kirju, aga arvan, et see on

kaadriksõjaväelase puhul normaalne. Kaitseväelase ameti valisin kahel põhjusel. Esiteks tundus, et riik vajab mind sel hetkel, ning teiseks meeldib mulle selgus ja konkreetsus.

Teie eelmine ametikoht kaitseväe Logistikakeskuse ülem. Millised on suurimad erinevused varasema ja praeguse töökoha vahel?

Erinevus eelmise ja praeguse ametikoha vahel on suur. Esmalt rahaline vastutus. Logistikakeskuse 2009. aastaelarve on üle miljardi krooni, aga Viru maleval 1,8 miljonit. Siin on kõige suurem arve, mille olen allkirjastanud, paar tuhat krooni, logistikakeskuse ülemana allkirjastasin tihti paarimiljonilisi arveid. Kõige mahukam minu sõlmitud leping oli

Kaitseliidu Viru maleva pealik kapten Rudolf Jeaser (vasakul), Rakvere politseiosakonna kriminaalitalitluse juht komissar Kalmer Pere ja Rakvere politseiosakonna juht ülemkomissar Lembit Kalda. Foto: Rakvere politsei pressiesindaja Mari Riina Rist

120 miljonit krooni. Teiseks juhtimise erinevus. Kaitseväes kehtib selge ja range käsuaהל, Kaitseleiidus sõjaväelise käsuaהלa kõrval ka kollegiaalne juhtimisahel. Kolmas erinevus on see, et kuna malevas on kaadri-kaitseväelasi ja ametnikke nii vähe, tuleb tihti teha ka selliseid töid, mida ma Logistikakeskuses ei pidanud kunagi tegema, sest mul oli üsna suur staap ja kaheksa allstruktuuriüksust. Neljas erinevus on teabe hulk. Praegu laekuvad infohulka ei anna võrrelda sellega, mis laekus veel neli kuud tagasi – siis oli see kümnekond korra suurem.

Millised on teie parimad oskused, mida rakendate uuel töökohal? Milliseid lisaväärtusi toote Viru malevasse?

Minu parimad oskused on juhtimise ja koostööoskus. Olen 16 teenistus-aasta jooksul puutunud kokku väga erinevate inimestega ja peaaegu kõigiga hakkama saanud.

Kuidas olete sisse elanud Viru malevas? Teie eesmärgid ja visioon uues ametis?

Sisseelamiseks Kaitseleitu kuulub natukene rohkem kui neli kuud. Usun, et mul on tekkinud esmane pilt malevast. Arvan, et Viru maleva kolm kõige suuremat probleemi on vabatahtlike passiivsus, peaaegu olematu logistika ja kaadri-kaitseväelaste nappus. Nendest esimene on kõige raskemini lahendatav, sest seda saab lahendada ainult usalduse võitmisel teel. Kahe viimase probleemiga olen jõudsalt tegelnud ja esmased edusammud juba paistavad. Minna on pikk ja raske tee. Olen kogu oma teenistusaja kaitseväes õpetanud ja kasvatanud oma alluvaid vaimus, et meie üksus peab olema kõige parem. Viru malevast peab saama selline organisatsioon, kuhu inimesed tahavad tulla ja kus vabatahtlikud tulevad õppustele naerusui, sest väljaõpe on hästi organiseeritud. Meie eriorganisatsioon, eriti noorteorganisatsioon tuleb kõvasti toetada. Kavas on oluliselt tihendada koostööd koolide, kohalike omavalitsuste, laskesportlaste, jahimeeste ja kõigi teistega, kes on koostööst huvitatud.

Mis motiveerib teid töötama?

Selged eesmärgid ja hea meeskond on need, mis mind kõige rohkem motiveerivad. Organisatsioon ei tea, kuhu ta peab minema, kui ei ole

VIRU MALEVA VÄLJAÕPPEÜLEM LEITNANT ERIK SILD:

Uus malevapealik on kiiresti kohanenud, sest tal on seljataga pikk teenistuskogemus erinevates üksustes ja ametikohtadel. Koostöö staabis on hea ning staabi isikkooseisu ootused ja lootused uuele ülemale kõrged. Kõigil tuleb aru saada, et vastavalt oma valdkonnale tehakse oma tööd korrektselt ja vajadusel (piisava isikkooseisu puudumisel) tuleb tööülesandeid staabisektsioonide ja inimeste vahel jaotada. Kui malevapealik ametisse määratakse, määrataksegi ta ju parimate ohvitseride seast.

eesmäärke. Hea meeskonna all pean silmas seda, et mul on meeskonnas isiksused, kes ei tarbi organisatsiooni, vaid tahavad sinna ise panustada ja keda ma saan usaldada. Minu meeskonnas ei saa teenida inimesed, kelle põhilauseteks on “miks jälle mina?” või “kas see on minu ülesanne?”. Iga Viru maleva teenistuja peab tulema hommikul teenistusse mõttega, kuidas ta saab seda organisatsiooni paremaks muuta.

Kui suur on teie pere? On teil hobid?

Peres on abikaasa Annika ja kolm poega: Rait, Ralf ja Rasmus. Hobideks on maakodu ja jahindus. Kui aega saan, tegelen rahvasportiga.

Millise soovitus, nõuande, mõttetera ütlete Kaitse Kodu! lugejatele?

Ei ole ületamatuid probleeme, on saamatud inimesed! **KK!**

Kaitseleidu Viru maleva pealiku kohusetäitja kapten RUDOLF JEESER

Sündinud 16. novembril 1971

Haridus ja sõjaline kvalifikatsioon, täiendkoolitus

1991 – Rapla Õhtukeskkool, keskharidus

1994 – Kaitseväe Lahingukool, jalaväe kaadrialohvitseride kursus

1995 – Soome Maakaitsekõrgkooli instruktorkursus

1997 – Õppekompanii ohvitseride kursus

1998–2001 – erialakursused Eestis, Taanis ja Kanadas

2003 – Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, jalaväepataljoni taktika ja nooremstaabiohvitseride kursus

2004 – Balti Kaitsekolledž

Õpib Tallinna Tehnikaülikoolis haldusjuhtimist

TEENISTUSKÄIK

1993–1994 – Kalevi üksik-jalaväepataljon: ajateenija

1994–1999 – Üksik-vahipataljon: rühmavanem, A-kompanii tehnik ja rühmaülem, operatiivgrupi ülem kt, operatiivohvitser, pioneeriohvitser

1999–2000 – Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused: nooremõppejõu kt

2000–2004 – Üksik-vahipataljon: väljaõppeohvitser, operatiiv- ja väljaõppesektsiooni ülem, väljaõppesektsiooni ülem – staabiülema asetäitja, Tallinna Garnisoni komandant

2004–2005 – Maaväe staabi maaväeosakond: väljaõppe- ja rahvusvahelise koostöö jaoskonna vanemstaabiohvitser

2005 – Rahuoperatsioonide Keskuse välisohvitseride grupp: NATO väljaõppemissiooni Iraagis staabiohvitser

2005–2009 – Kaitseväe Logistikakeskus: tagalapataljoni ülem, Logistikakeskus ülem

alates 2009 – Kaitseleidu Viru maleva pealiku kt

AUASTMED

1994 – nooremveebel, 1995 – veebel, 1996 – vanemveebel, 1997 – lipnik, 1998 – nooremleitnant, 2001 – leitnant, 2004 – kapten, 2005 – major

AUTASUD

Kaitseväe teenetemärk [2003], Mälestusmedal “10 aastat taastatud kaitseväge” [2004], Kaitseväe eriteenete rist [2007]

Kaitseliidu vabatahtlike pealike koolitusplaanide koostamisest aastateks 2010–2013

**Tekst: ANDRE LILLELEHT, kapten,
Kaitseliidu personaliosakonna ülema kt
TRIIN TÕNSING, Kaitseliidu
personaliosakonna arendus- ja
koolitusjaoskonna juhataja kt**

Kaitseliidu ülesanne on suurendada vabale tahtele ja omaalgatusele toetudes rahva valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda. Selle ülesande täitmiseks vajab Kaitseliit kõige ka hea ettevalmistusega vabatahtlike juhte, keda nimetame muistset vabadusvõitlust hinnates oma organisatsioonis pealikeks. Kaitseliidu ülema 30. juuni käskkirjaga nr 251-P kinnitati Kaitseliidu liikmete individuaalse väljaõppe koolitusmudelid aastateks 2009–2013 järgnevatele põhiametikohadele: Kaitseliidu tegevliige, jaopealik, rühmapealiku abi, rühmapealik, kompaniipealik ja malevkonnapealik.

KOOLITUSMUDELID JA KOOLITUSPLAANID

Koolitusmudelid sätestavad kõigi Kaitseliidu tegevliikmete ja vabatahtlike pealike ametikohast tulevate kohustuslikud ja soovituslikud Kaitseliidu Kooli korraldatavad, kooli egiidi all või malevates kooli koostatud väljaõppekavade alusel läbi viidavad individuaalse väljaõppe kursused. Kohustuslik ei tähenda seejuures, et kõik need kursused peab aastaks 2013 läbima, vaid seda, et nendel kursustel õpetatavad teadmised on vastava taseme ametikohal hästi toimetulekuks vajalikud ja aastatel 2009–2013 kohustub Kaitseliit neid kursusi kindlasti korraldama. Isikliku huvi ja võimaluse korral võib kaitseliitlane osaleda ka teistel (tema ametikohale vastavas koolitusmudelis puuduvatel) kursustel. Kinnitatud koolitusmudelitega saab tutvuda Kaitseliidu ja Kaitseliidu Kooli kodulehel. Näidisenä on artiklile lisatud Kaitseliidu tegevliikme ja rühmapealiku koolitusmudel.

Sama käskkirjaga kehtestati ka nõue koostada ühtses vormis personaalsed koolitusplaanid aastateks 2010–2013 maleva struktuuris vabatahtlike pealike ametikohti täitvatele või täitma planeeritud kaitseliitlastele:

- jaopealikud (lähtudes jaopealiku koolitusmudelist);
- rühmapealiku abid (lähtudes rühmapealiku abi koolitusmudelist);
- rühmapealikud (lähtudes rühmapealiku koolitusmudelist);
- kompaniipealikud (lähtudes kompaniipealiku koolitusmudelist);
- kompaniipealiku abid (lähtudes kompaniipealiku koolitusmudelist);
- malevkonna- ja üksikkompanii pealikud (lähtudes malevkonnapealiku koolitusmudelist);
- malevkonna- ja üksikkompanii pealiku abid (lähtudes malevkonnapealiku koolitusmudelist).

Koolitusplaanide koostamise vajadus on tingitud soovist ühtlustada vabatahtlike pealike väljaõppe tase nõuetega, mis on vajalikud Kaitseliidu malevatele nende ülesannete täitmiseks. Eesmärgiks on planeerida koolitusplaanide täitmise kaudu senisest tulemuslikumalt Kaitseliidu vabatahtlike pealike väljaõpet. Koolitusplaaniga hinnatakse tänaste pealike praegust väljaõppetaset ja selgitatakse koolitusvajadused aastateks 2010–2013. Vabatahtlike pealike koolitusplaanid on seega Kaitseliidu arengukavast (KLAK13) tulenevate maleva tegevuskavade (MTK13) personalivaldkonna planeerivad abidokumendid. Ka saavad vabatahtlikud pealikud tänu koolitusplaanide koostamisele selge ülevaate oma ametikohale vajalikust väljaõppest ja vastava väljaõppe läbimise võimalustest.

KOOLITUSPLANEERINGU VESTLUS

Koolitusplaanid on planeeritud täitma nii praegu ametisse nimeta-

tud vabatahtlike pealike kohta kui ka nende kaitseliitlaste kohta, keda planeeritakse tulevikus vabatahtlikuks pealikuks edutada. Koolitusplaanide täitmiseks iga konkreetse vabatahtliku pealiku osas tuleb selle inimesega viia läbi koolitusplaneeringu vestlus. Sealjuures on oluline, et iga pealik vestleb temale vahetult alluvate pealike ja/või kaitseliitlastega, kes on planeeritud vastava taseme pealike ametikohtadele (st malevapealik viib koolitusplaneeringu vestluse läbi malevkonna- ja üksikkompanii pealikega, malevkonnapealikud omakorda malevkonnapealiku abi ja kompaniipealikega jne). Kui pealikul vahetult alluvat pealikut ei ole ametikohale määratud või on ta pealikkohuste täitmisest pikemat aega eemal, viib soovituslikult vestlused alluvate pealikega läbi puuduva vahetu pealiku pealik (nt kui malevkonnapealik viib pikemalt välisriigis, viib koolitusplaneeringu vestlused kompaniipealikega läbi malevapealik või tema poolt määratud isik, rühmapealiku puudumisel viib koolitusplaneeringu vestlused jaoulematega läbi kompaniipealik või tema poolt määratud isik jne).

Koolitusplaneeringu vestluste läbiviimist malevas koordineerib (st määrab kindlaks vestluste läbiviimise ahela, informeerib pealikuid, valmistab ette vestluste paketi, koondab koolitusplaanid ühtsesse faili jne) maleva personalispetsialist. Siinkohal vajab rõhutamist, et maleva personalispetsialistid saavad aidata ja toetada erineva tasandi pealikel alluvatega nende arengut puudutavaid vestlusi läbi viia, kuid personalispetsialist ei saa võtta endale pealiku rolli ja ise tema eest vestlust läbi viia. Seega ei ole koolitusvestluste läbiviimine personalispetsialisti, vaid ikka vahetu pealiku ülesanne.

KAITSELIIDU TEGEVLIIKME KOOLITUSMUDEL AASTATEKS 2010–2013

Koolitusvaldkond	Kursus		Maht (tundides)		
	Ametkondlikult vajalik	Soovituslik	Kaugõpe	Statsionaarõpe	Õppe- või teenistuspraktika
Sõjaväelise juhtimise tasemekursused	Kaitseliidu tegevliikme sõdurioskuste baaskursus (TSOBKkl) ¹	-	-	123	-
Ametikoha- ja organisatsioonispetsiifilised kursused	Kaitseliidu liikmesust tutvustav kursus (KLLITK)	-	-	16	-
Igapäevaturvalisuse ja koostöö kursused	Esmaabi baaskursus (EABK)	-	-	16	-
Maht (ametkondlikult vajalik)			-	155	-
Maht (ametkondlikult vajalik) kokku			155 akadeemilist tundi		
Maht (soovituslik)			-	155	-
Maht (ametkondlikult vajalik ja soovituslik) kokku			155² akadeemilist tundi		

RÜHMAPEALIKU KOOLITUSMUDEL AASTATEKS 2010–2013

Koolitusvaldkond	Kursus		Maht (tundides)		
	Ametkondlikult vajalik	Soovituslik	Kaugõpe	Statsionaarõpe	Õppe- või teenistuspraktika
Sõjaväelise juhtimise tasemekursused	Rühmaülevaate baaskursus Kaitseliidus (rühmaülevaate) (ROKkl[R])	-	35	278	96
Sõjaväelise juhtimise täiendkursused	Kaitseliidu laskeinstruktorigi kursuse (LIKkl) ³ II etapp	-	17	46	48
	-	Sõjapidamine talve tingimustes (SPTT)	-	64	-
	-	Sõjaväelise juhi otsuste eetika (SJOE) ⁴	-	4	16
Isiksuslikku arengut ja eestvedamisioskusi arendavad kursused	Juhtimine praktikas (JUP) 2	-	-	30	-
	-	Juhtimiskursus (JUHT) I	-	60	-
	-	Juhtimiskursus (JUHT) II	-	60	-
Koolitamisioskusi ja väljaõppe juhtimise oskusi arendavad kursused	Instruktorikursus (INSTR) 2 ⁵	-	10	44	-
	Allüksuse väljaõppe juhtimine (AÜVÕJ) ⁶	-	10	40	-
	-	Avaliku esinemise kursus (AVE) I (presentatsioon)	10	26	-
	-	Instruktori treeneri kursus (INSTR-TR)	10	30	50
Ametikoha- ja organisatsioonispetsiifilised kursused	Kaitseliidu liikmesust tutvustav kursus (KLLITK)	-	-	16	-
Igapäevaturvalisuse ja koostöö kursused	Esmaabi baaskursus (EABK)	-	-	16	-
Maht (ametkondlikult vajalik)			76	486	144
Maht (ametkondlikult vajalik) kokku			706 akadeemilist tundi		
Maht (soovituslik)			20	240	50
Maht (ametkondlikult vajalik ja soovituslik) kokku			1016 akadeemilist tundi		

Esimeseks tähtjaks, mil malevate personalispetsialistid peavad esitama kokkuvõtte pealike koolitusplaanidest Kaitseliidu peastaabi personaliosakonda, on 14. september 2009, mis aga ei tähenda, et koolitusplaneering on ühekordne tegevus. Vastupidi, koolitusplaanide koostamine

ja täpsustamine peab muutuma järjepidevaks ja tavapäraseks pealike juhtimistegevuseks, mille käigus planeeritakse Kaitseliidu selgroo – tema vabatahtlike juhtide – pidevat arengut ja enesetäiendamist. Ikka selleks, et jätkusuutlikku vaba tahet ja omaalgatust paremini kasvatada. **KK!**

¹ Siin ja edaspidi on mõistetud kas konkreetset kursust või samaväärse pädevuse andnud kursust.

² Maht ei sisalda kursuste eelduskursusi, nt Kaitseliidu nooremalohvitseri kursuse (NAKkl) eelduskursuseks on Kaitseliidu tegevliikme sõdurioskuste baaskursus (TSOBKkl; 123 tundi).

³ Kursus alustab 2010. aastal.

⁴ Kursus alustab 2010. aastal.

⁵ Kursus alustab 2011. aastal.

⁶ Kursus alustab 2010. aastal.

Veerandsada kaitseliitlast teenis Afganistanis jalaväekompaniis ESTCOY-7

**Tekst: MARGO TURRO, kapral, Estcoy-7
laskur, Kaitseliidu Tallinna malev**

Tallinna lennuväljalt tõusis möödunud aasta 2. novembri õhtul õhku Boeing, pardal Afganistanis NATO rahutagamissioonil ISAF osaleva motoriseeritud jalaväekompanii ESTCOY-7 võitlejad koos logistilise toetuselemendi NSE-6 teenistujatega. Nendest vähemalt veerandsada oli seotud Kaitseliiduga.

KAITSELIITLASI MÕLEMAS RÜHMAS

Jalaväekompanii esimeses rühmas oli Kaitseliiduga seotud võitlejaid kaks (ehk oli neid enamgi, kuid mingil põhjusel ei tunnistanud rohkemad end Kaitseliiduga seotud olevaks): Almar Pihelgas Rapla malevast ja Anti Rõmmel Hiiumaalt. Pihelgas oli välissioonil esmakordselt ja selle lõppedes kavates ta jätkata teenistust Scoutspataljonis, samuti tegevust Kaitseliidus. Anti Rõmmel küll otseselt Kaitseliitu ei kuulunud, kuid oli käinud Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üritustel malevaväliseks instruktoriks ning järelevaatajaks.

Teisest jalaväerühmast leidsin palju rohkem kaitseliitlasi eesotsas rüh-

mailema leitnant Jüri Pajustega. Leitnant Pajuste oli võrsunud Viru maleva Noorte Kotkaste organisatsioonist ja oli sama maleva hingerijas toetajaliikmena. Missioonile tuleku suurimaks motivaatoriks ütles ta soovi panna end proovile rühmaülemana lahinguolukorras ja koostöös teiste riikide sõduritega, saada lahingukogemusi ning veenduda elukutsevaliku õiguses.

Kapral Kait Kingumets Valgamaa malevast plaanis jääda pärast oma esimest missiooni ESTCOY-7ga Scoutspataljoni edasi teenima. Malevas lõi ta lisaks reakaitseliitlase kohustustele kaasa noorteüritustel. Pärnumaa malevast pärit Andres Boklan oli samuti esmakordselt välissioonil. Edasist karjääri plaanis ta Scoutspataljonis ja otsustas läbida vähemalt veeblikursuse. Pärnumaa malevas oli ta ja arvatavasti on edasi jaoulem. Kapral Vallo Tensingul Põlva malevast oli varasem missioonikogemus Bosniast ja Hertsegoviinast valverühma ESTGUARD-2 koosseisus. Ta kavatses jätkata Scoutspataljonis ning tahtis läbida nooremallohvitseri kursuse ja loo-

mulikult tegutseda ka edaspidi kodumalevas.

Oma esimesel missioonil oli kapral Mait Rembel Tartu malevast. Edasist teenistust kavatses ta jätkata kaitseväes. Nooremseersant Marko Adermaa Viru malevast oli samuti esimest korda välislahetuses ja plaanis jätkata Scoutspataljoni ridades. Nooremseersant Martin Piisang Tallinna malevast liitus Scoutspataljoniga kohe, kui Põhjala lahingugrupp ukсед kinni pani. Temagi kavatses seal teenistust jätkata.

Afganistanis NATO rahutagamissioonil ISAF osalevas motoriseeritud jalaväekompaniis ESTCOY-7 oli vähemalt veerandsada Kaitseliiduga seotud inimest.

Nooremseersant Anatoli Romanovski Harju malevast maitstes esmakord-

selt lähetussõduri leiba. Kaitseliidus töötas ta Harju valvekompanii Paldiski rühmas. Enne ESTCOY-7sse tulekut läbis ta NATO rahutagamissioonil KFOR Taani pataljoni koosseisus teenistusse asuva EST-RIF-1 väljaõppe reservina. Seersant Meelis Ait Saaremaa malevast oli Afganistanis teist korda. Esimesel missioonil oli ta jalaväekompaniis ESTCOY-5. Saaremaa malevas oli

Nooremveebel Ergo Reinvald Tallinna malevast ja veebel Margus Haabma Põlva malevast olid sina peal soomukiga.

Leitnant Andres Ojalt Lääne malevast.

ta Kuressaare rühma vanem, nüüd plaanis jääda teenima kaitsejõudesse.

MEEDIKUTENA MISSIOONIL

Arstina missioonileiba teeniva leitnant Indrek Olveti juured olid Kaitseliidu Tartu malevas. Arstina kuulus ta Eesti kontingendi ESTCON-6 koosseisu. "Pole võimalik olla sõjaväearst, kui pole olnud konfliktipiirkonnas ega näinud meditsiinisüsteemi toimimist sõjaajal," oli ta vastus küsimusele, mis teda tõi missioonile. Leitnant Olveti plaanis kodusse naastes jätkata erakorralise meditsiini residentuuris ja Kirde kaitseringkonnas Tapal.

Põlva malevast oli pärit evakuaatsiooniülem parameedik veebel Margus Haabma. Eelnevad missioonikogemused olid tal Afganistanist (EOD-10 NATO julgeolekuabimissioonil ISAF) ja Kosovost (mitmetarbeline sõjaväepolitseiühik ESTPATROL-10). Põlva malevas tegutses veebel Haabma nooreminstruktorina. Teenistust otsustas ta jätkata ESTCOY-8 evakuaatsiooniülem parameedikseersant Pille Lend Pärnumaa malevast oli oma esimesel välissmissioonil. Üllatusena selgus, et pisike ja krapsakas seersant Lend kuulub Pärnumaa maleva pioneering üle-eestilise imitatsioonirühma (seltskond, kes igal aastal Erna dessandil Salmistus uhke *show* püsti paneb). Pärast missiooni plaanis seersant Lend jätkata teenistust Tapal Pioneeripataljooni lõhkemoona kahjustamise grupi parameedikuna.

MIINIPILDURID, PIONEERID JA TEISED

Miinipildujarühmas teenis oma teist missiooni (seekord asendusemehena) seersant Andrus Mardu Järva malevast. Tuleristsed sai ta ESTCOY-5 koosseisus Afganistanis olles. Seejärel läbis ta kergejalaväerühma ESTPLA-18 väljaõppe, kuid eestlaste missioon Iraagis lõppes enne, kui rühm pidi välja saadeta. Ta plaanis jääda edasi kaitseväge logistikakeskuse tervisekeskuse me-

Veebel Margus Haabma läänelik lehelugemine idamaistes oludes.

ditsiiniväljaõppekeskusesse (TERK) ja võimalusel minna uuele missioonile, sest uued kogemused on alati teretulnud. Nooremveebel Riho Rahusalu Rapla malevast oli Bosnia (ESTPLA-6) ja Kosovo (ESTPATROL-3) kogemustega miinipildur. Vahel käis ta abikoolitajainstruktoriks malevas. Nooremveebel Rahusalu kavatses kindlasti jätkata teenistust kaitsejõududes.

Vanemtulejuhina töötanud veebel Kalle Talpsepp Alutaguse malevast oli käinud Kosovos ESTPATROL-13 koosseisus. Kaitseleidis tegutses ta

instruktorina. Edasist teenistust kavandas Kosovosse lähetatavates üksustes. Kairo Tartu Järva malevast sai esimese missioonikogemuse Kosovos (ESTPATROL-5). Jalaväekompaniis ESTCOY-7 oli ta arvestaja, kuid Järva malevas kuulus miinipildujarühma. Mees kavatses jätkata teenistust Scoutspataljonis ja lootis pääseda peagi taas missioonile – jalaväekompaniisse ESTCOY-9.

Lipnik Aaro Hallap Põlva malevast töötas lahingupioneerina, kes ta oli ka jalaväekompaniis ESTCOY-6. Malevas on ta toetajaliige. Miks ta tuli missioonile? Hallapi vastus oli: "No mida muud ma tegema peaksin?! Sõdur peab tegema seda, milleks ta loodud on." Lipnik Halla-

Kapral Margo Turro Kaitseleidu Tallinna malevast.

pil õnnestus kogeda kaht missiooni järjest. Nii sai ta võrrelda kaht üksust ja kaht missiooni ning omandada erinevaid pioneeri töö kogemusi. Nooremveebel Ergo Reinvald, kes oli teeninud Bosnias valverühmas EST-GUARD-1, oli Tallinna maleva toetajaliige. Tulevikus plaanis ta siduda end rajatava Kaitseliidu pioneeriüksusega. Missiooni lõppedes kavatses nooremveebel Reinvald minna Vahipataljoni nooremallohvitseride kursuse (NAK) instruktoriks.

Leitnant Andri Šitov tuli Lääne malevast. Nagu paljudel eelmainitudel, nii oli ka temal käsil esimene missioon ja pärast seda kavatsus jätkata teenistust Tapal Pioneeripataljonis. Nooremseersant Janno Jänts Sakala malevast oli varem teeninud Bosnias ja ESTCOY-5 koosseisus Afganistanis. Mis saab temast edasi, polnud ta veel mõelnud. "Meeldib see, mis ma teen," oli vastus küsimusele, miks ta missioonile tuli.

**KAITSELIITLASED
JULGEOLEKUABIMISSIOONIL**

Jalaväekompaniid toetanud NATO julgeolekuabimissiooni ISAF üksuses NSE-6 oli kolm kaitseliitlast.

Lääne maleva toetajaliige NSE-6 ülem leitnant Andres Ojalt sattus Kaitseliitu tänu laskespordihuvile. Viru maleva toetajaliige vanemveebel Jaak Vipper kavatses pärast esimest missiooni minna tagasi Tapale Pioneeripataljoni. Tallinna maleva toetajaliikmele kapral Jekaterina Osisele oli see kolmas missioon, millele eelnesid ESTGUARD-3 Bosnias ja ESTRIF-3 Kosovos.

**KAITSELIIT ON LÄHETUSSÕDURITE SEAS
AU SEES**

Paljudel ülalloetletud kaitseliitlastel on toetajaliikme staatus tingitud pigem teenistusega seotud ajanappusest kui huvi puudumisest Kaitseliidu tegevuse vastu. Enamikule oli see esimene missioon, kuhu tuldi kogemusi saama. Ja kogemusi said kõik tublisti. Osalesid ju ESTCOY-7 jalaväelased 27 operatsioonil (vahel oli tamp nii peal, et oli raske aru saada, kust algas või lõppes mingi operatsioon). Avastasime 39 improviseeritud lõhkeseadet, millest kaks plahvatasid soomukite

Parameedikust evakuaatsiooni jao ülem veebel Margus Haabma Kaitseliidu Põlva malevast ja missiooni arst leitnant Indrek Olveti Tartu malevast.

all – õnneks õnnelikult. Tõsisemalt viga ei saanud keegi. Kogesime 50 lahingukontakti (üksikuid laske meie suunas arvestamata). Teostasime konvoisid ja patrulle nii soomukitega kui ka ilma. Pidasime lahinguid nii kuivades niisutuskraavides kui ka külades. Tuli ka ette, et magasime poris ja kirbud ei andnud kehale asu. Vahet ei tehtud, kas olid kaitseliitlane, just ajateenistusest või tsiviilist tulnud. Siin olid kõik ühesugused ESTCOY võitlejad.

Meie missioon on selleks korraks läbi. Meil oli kõvasti sõduriõnne. Ehk isegi rohkem, kui seda ise teame – ei jõua ju iga lähedalt mööda len-

2. rühma ülem leitnant Jüri Pajuste Kaitseliidu Viru malevast.

dava kuuli üle arvet pidada. Tuleme ju kõik koos ja ühes tükis koju. Teatapulga on üle võtnud ESTCOY-8. Loodan siiralt, et karikas, kust meie oma sõduriõnne oleme ammutanud, pole selles palavuses kuivanud ning meid välja vahetanud üksusel läheb sama hästi kui meil.

Mis aga puutub välismissioonil osalejate ja Kaitseliidu suhteid, siis selle kirjutise tarbeks infot kogudes sain nii mõneltki kaasvõitlejalt küsimuse kohta, kas ta on Kaitseliidu liige, vastuse: "Ei ole, kuid plaanin astuda." Ja veel: minu isiklik arvamus on, et iga kaitseliitlane peaks vähemalt ühe missiooni läbi tegema. **KK!**

Nooremseersant Janno Jänts Kaitseliidu Sakala malevast.

Sada kilomeetrit kehva suusailma admiral Pitka auks

Tekst: ALO AASMAA

Juuni alguses korraldas Kaitseliidu Järva malev 50-kilomeetrise rattaretke admiral Johan Pitka viimsesse puhkepaika Alansi külla Harjumaal, kuhu koos kuulsa sõjamehe sugulastega istutati kõigi järvamaalaste nimel tammepuu. Suvise rattaretke mõte käidi välja veebruaris kolmanda Jalgsemast Peetrisse üle 300 inimese kõndima meelitanud 20 km pikkuse Pitka matka ajal.

VIHMA KIUSTE RATTARETKELE

Kaitseliidu Järva maleva staabiülema kapten Vello Popsi sõnul läks rattaretk vaatamata ilmataadi kimbutustele korda ja saab teoks kindlasti ka järgnevatel aastatel. "Loodame, et aastate pärast on Pitka mälestusmärgi juurde istutatud tammedest sirgunud ilus park ja võime piltlikult öelda, et Järvamaa rahvas on omakandimehe auks lausa pargi kohale kandnud," ütles kapten Pops.

6. juuni varahommikul kell 7 asusid nii Paidest kui ka Türitl üheaegselt teepaarkümmend rattasõpra. Ainus pisitilluke-

ne lootuskiir, millele varahommikul vihma trotsinud retkelised loota võisid, oli ilmahuviliste prognoos (millest peagi selgus, et see laseb vett läbi), et paari tunni pärast võivat ilm ilusaks minna. Tõele au andes tuleb öelda, et ilmataat näitas tõepoolest ratturitele mõne tunni pärast veidi leebemat loomust ja esimeses piknikupaigas Saueaugul järve ääres võisid elavama kujutlusvõimega inimesed isegi pilve tagant tasahilju piiluvat päikest ette kujutada.

Kujuteldavatest päikesekiirtest ja hetkeks kõrvale pandud ratta seljast vabanemisest suuremat rõõmu tegi aga metsateelt kostev mootorimüra, mis töötas tuua retkelisteni

Rattaretkelised Johan Pitka viimses puhkepaigas Alansi külas Harjumaal. Foto: Alo Aasma

hommikused pirukad koos morsi ja kuuma teega, millega esimesed rasked katsumused ületanud keha ja vaimu turgutada. "Pirukapomm" suurendas ratturite motivatsiooni ja jättis mõneks ajaks unustusse mõtted sellest, et kui ma kodus praegu oleksin, keeraksin vist alles

teist külge, mis ülesmäge ja vastuvihma sõites kippusid pähe tulema. Julgemad jõudsid suure hurraaga isegi lühikesed püksid lahti pakkida, kuid see osutus ennatlikuks – ei läinud kuigi kaua, kui taevaluugid taas valla pääsesid ja vihm retkelisi hommikusest vihmajast vettinud paksemaid riideid taas selga ajama sundis.

KOERAILM INNUSTAS KIIREMALE SÕIDULE

Lakkamatu vihmajast ei muutnud mõistagi paremaks ka teelusid. Rattarada kulges enamasti mööda vanu taliteid, mis ei hiilanud sileduse poolest. Ja nagu vahel väga kehva raudteed meenutanud rappuvast ning raskusi põhjustanud teerajast, juba kangetest ihuliikmetest, mädadest riietest ja vettinud varurõivastest vähe oleks olnud, hakkas teerajalt ka aina enam soppa ja pori

üles lendama, mis leidis enamasti oma koha ikka kas ratturi silmas või suus või jalgratta keti vahel, kust seejärel kümnete kilomeetrite kaupa raginat kostis. (Õnneks oli siinkirjutaja vist ainus, kes ilma porilaudadeta sõitu harrastas.)

Koerailm pani rattureid kiiremini väntama ja seetõttu jõuti Alansi külla Pitka mälestuskivi juurde ligi kaks tundi plaanitust varem. Kohapeal said kõik vaprad retkelised, kes poolsada kilomeetrit kehva suusailma selja taha olid jätnud, kinnitada keha naiskodukaitsjate keedetud kuuma supiga. Koos Pitka perekonnaga esindajatega istutati mälestusmärgi juurde kõigi järvamaalaste nimel tammepuu.

VAPRAIMAD SÕITSID RATTAGA KA TAGASI

Tagasitee algas paljudel ratturitel juba tunduvalt mugavamates oludes ehk bussis, mis võttis end sappa neljale vapraimale ratturile, kes ilma ja kangete ihuliikmete kiuste otsustasid ka tagasi Järvamaale rattaga sõita. Tagasi Väätsale jõudsid neljast rattasadulas alustanust vaid kaks, kes nägid sõidu lõpuks üsna trööstitud välja. Ülejäänud jagasid esmakordse rattaretke muljeid soojas bussis ja elasid

Rattaretke korraldaja, Kaitseliidu Järva maleva staabiülem kapten Vello Pops (vasakul) sätib mullakamarat ümber äsjaistutatud tamme. Maleva tagalaülem kapten Lauri Lipp on valmis noort puud kastma.

Retkelised ei lasknud end heidutada vihmast ega porist, naeratus püsis neil näol terve pika tee.

sooja teed rüübates kaasa vapratele ratta selga jäänutele.

Peaaegu kogu tee sadanud vihm aitas tagasiteel kaasa vähemalt ühele – pani ratturi adrenaliini möllama ja tõi välja ehteestlasliku jonni, mis

sundis pedaale vaatamata kohutavalt rasketele ilmatiku- ja teoludele veelgi tugevamini sõtkuma. Väätsale jõudes ei tahtnud küll sadulatunne teatud ihuliikmetest kuidagi kaduda, kuid juhhei-efekt kordasaadetud vägiteo üle oli suu-

rem ja manas kogu retkeseltskonna näole rahulolu.

Järgmise peatüki ühe Eesti suurima sõjamehe admiral Johan Pitka austuseks kirjutab Järvamaa rahvas neljandal Pitka matkal veebruaris 2010. **KK!**

Eesti ja Läti tähistasid ühiselt Võnnu lahingu võitu

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseliidu Valgamaa maleva propagandapealik

Läti Vabariigis Cēsises korraldati 22. juunil Võnnu lahingu 90. aastapäeva puhul kaitseväge paraad. Paraadil osalesid Kaitseliidu Valgamaa maleva 32 liikmest koosnev üksus, Kuperjanovi jalaväepataljoni 35-liikmeline üksus ja 300 Läti relvajõudude esindajat. Kohal oli ka Läti kaitsejõudude puhkpilliorkester. Läti kaitsejõudude allohvitseride kooli ülem kapten Sandris Gaugers teadis öelda, et naaberriikide esimene kaitsejõudude ühisparaad korraldati 2004. aastal Võnnu lahingu 85. aastapäeval. Siis osalesid paraadil ka Leedu kaitseväge üksused.

Kuperjanovi jalaväepataljoni ülem major Toomas Möls sõnas, et kuna kuperjanovlaste osalus ajaloolises Võnnu lahingus oli väga tähtis, ei saanud pataljoni kaitseväelased paraadist kõrvale jääda. "Paraad oli suurepärase, sest eelnevalt on tõhusat tööd tehtud ja asja võeti väga tõsiselt," märkis major Möls. Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli sõnas, et töötatakse ühise eesmärgi nimel. "Kaitseliitlased harjusid lätikeelsete käsklustega üsna kiiresti. Selle paraadiga tähistame vääriiliselt meie isaisade saavutatud võitu Cēsise lähistel," kinnitas kapten Luhaväli.

Paraadil osalejad rivistusid Cēsise keskvaljakule, kus asub Võnnu lahingu mälestusmärk. Saabusid ka paraadiks valmistunud Läti ja Eesti kaitsejõudude esindajad. Tund pärast keskpäeva kõlasid teineteise järel Eesti ja Läti hümn. Paraadil osalejate ja rahvahulga poole pöördus Läti Vabariigi president Valdis Zatlers sõnadega: "Lugupeetud

Läti president Valdis Zatlers tervitamas Cēsises Võnnu lahingu 90. aastapäeva paraadil osalevaid Valgamaa maleva kaitseliitlasi.

Foto: Vello Jaska

eesti ja läti rahvas. Aastate eest Cēsise ümbruses peetud lahingutel oli määrav tähtsus. Nende lahingutega kindlustati Eesti ja Läti Vabariigi iseseisvus ja sõltumatus." Eesti Vabariigi kaitseminister Jaak Aaviksoo ütles Võnnu lahingu mälestusmärgi jalamil, et uskusime siis ja usume ka praegu eesti ja läti rahva tulevikku. Kaitsejõudude kolonnid marssisid puhkpilliorkestri helide saatel Võnnu lahingu mälestusmärgi juurde kogunenud rahvahulga eest läbi. **KK!**

Kaitseliidu Rapla malev võtab tööle

TAGALAÜLEMA (ametikoha auaste kapten)

TÖÖÜLESANDED:

- maleva tagalateenistuse korraldamine, logistilise tagamise planeerimine ja elluviimine ning maleva relvas-tusalase töö korraldamine;
- maleva planeeritud õppuste ja muude väljaõppeürituste tagalatoetuse korraldamine;
- vastutamine varustuse eeskirjapärase kasutamise, hoidmise ja hooldamise eest malevas;
- vastutamine tagalaalaste eeskirjade, juhendite ja normdokumentide täitmise eest malevas;
- varustuse arvestuse pidamine ja kontrollimine malevas vastavalt ettenähtud normdokumentidele.

NÕUDMISED:

- 18–48-aastane Eesti Vabariigi kodanik;
- vähemalt sõjaväelise kõrghariduse I aste või erialane kõrgharidus, diplomiope;
- eesti keele oskus kõrgtasemel;
- ühe võõrkeele oskus kesktasemel ametialase sõnavara valdamisega;
- kriminaalkorras karistamata;
- võimeline sooritama kaitseväge füüsilise testi vähemalt 190 punktile.

ISIKUOMADUSED:

- algatus-, organiseerimis-, otsustus- ja vastutusvõime;
- analüüsi oskus ja hea pingetaluvus;
- meeskonnatöö oskus, tasakaalukus ja usaldusväärsus.

PAKUME:

- arenguvõimalusi ja täiendõpet;
- ajakohaseid teenistustingimusi, töövahendeid ja tehnikat;
- tegevteenistuslepinguga kaasnevaid soodustusi.

Tööle asumise aeg: kokkuleppel

Palgaaste K 11

INSTRUKTORI (ametikoha auaste kapten)

TÖÖÜLESANDED:

- ülemalevaliste väljaõppekursuste ettevalmistamise ja läbiviimise tagamine;
- osalemine maleva väljaõppealases planeerimistegevuses;
- ülemalevaliste väljaõppekursuste juhtimine;
- sõjalise väljaõppe läbiviimine kuni kompanii tasemeni;
- maleva allüksustes läbiviidava väljaõppe kontrollimine;
- maleva allüksuste valmiduse hindamisel osalemine;
- maleva allüksuste pealike ja instruktorite täiendõppe korraldamine.

NÕUDMISED:

- 18–48-aastane Eesti Vabariigi kodanik;
- vähemalt sõjaväelise kõrghariduse I aste või erialane kõrgharidus, diplomiope;
- eesti keele oskus kõrgtasemel;
- ühe võõrkeele oskus kesktasemel ametialase sõnavara valdamisega;
- kriminaalkorras karistamata;
- võimeline sooritama kaitseväge füüsilise testi vähemalt 190 punktile.

ISIKUOMADUSED:

- algatus-, organiseerimis-, otsustus- ja vastutusvõime;
- analüüsi oskus ja hea pingetaluvus;
- meeskonnatöö oskus, tasakaalukus ja usaldusväärsus.

PAKUME:

- arenguvõimalusi ja täiendõpet;
- ajakohaseid teenistustingimusi, töövahendeid ja tehnikat;
- tegevteenistuslepinguga kaasnevaid soodustusi.

Tööle asumise aeg: kokkuleppel

Palgaaste K 11

Lisateave: Kaitseliidu Rapla maleva personalispetsialist Marju Masing (tel 489 0377)

Iga vestlus kohalikega võib anda väärtuslikku teavet.

Luure kui pusle VI

Inimluure – võimalus näha ajas ette

Tekst: RIHO ÜHTEGI, major

New Yorgi kaksiktornide ja Pentagoni hoone ründamisega algasid sündmused, mida on nimetatud küll sõjaks terrorismiga ja kultuuride sõjaks, mõned on aga nimetanud seda koguni kolmandaks maailmasõjaks. 2001. aasta 11. september on kuupäev, mis on tänaseks muutnud kardinaalselt maailmapilti. Mis iganes nime me nende sündmuste kohta ka ei kasuta, on selge, et tolle kaheksa aasta taguse septembripäeva tagajärgi kannatame ka täna ja kuigi sõda pole jõudnud otseselt meie kodutänavale, on rahu näiline – oleme kaotanud

oma sõdureid Iraagis ja Afganistanis ning kuigi oleme kulutanud palju ressursse julgeoleku suurendamiseks, on sõjatanner jõudnud ka Euroopa pinnale, olgu selleks siis 2004. aasta Madrid või 2005. aasta London.

UUED OHUD JA TAGASIPÖÖRDUMINE INIMLUURE JUURDE

Niisamuti on tekkinud sõjapidamises uued või lihtsalt varju jäänud dimensioonid, mida kokkuvõtlikult nimetatakse madala intensiivsusega sõjalisteks operatsioonideks, kus puuduvad rindejoon ja selgelt defineeritav vastane. Kogu loo teeb eriti keeruliseks aga see, et külma sõja

Idamaine käitumiskultuur eeldab ühist pruukostivõtmist ametliku kohtumise käigus.

Kohaliku külavanemaga asjaajamine nõuab kohalike tavade head tundmist.

INIMLUURE EELISED TEISTE LUURELIIKIDE EES:

- varajane eelhoiatatus – saadakse infot alles planeeritavaid aktsioonidest;
- aitab õppida tundma ja mõistma kohalikke olusid;
- on võimalik märgata mudeleid ja seoseid ning leida võtmeisikuid;
- on võimalik saada informatsiooni kohalike suhtumisest meie üksustesse.

INIMLUURE PUUDUSED VÕRRELDDES TEISTE LUURELIIKIDEGA:

- informatsiooni kogumise aeg on pikk ja väikesemahuline;
- iga infohankeoperatsioon ei ole edukas;
- kogutud informatsioon on tihti puudulik;
- kogutud informatsiooni tõesust on raske kontrollida;
- vastase vastumeetmed (valeinfo lekitamine) on tihti edukad.

aastatel välja kujundatud kõrgtehnoloogia ja võimsad relvad võivad sellises sõjas osutada väheefektiivseks või lausa endale kahjulikuks. Sama probleemi otsa komistasid ka maailma juhtivad luureteenistused. Külma sõja aastail täiuslikult välja arendatud tehnilised luurevõimekused aitavad küll saada suurepäraselt ülevaadet vastase hetkeseisust, kuid ei anna mingit aimu tema plaanidest. Seda eriti juhul, kui plaanid pole seotud suurte väemas- siivide ja tehnika ulatusliku ümberpaigutamisega.

Ühelt poolt soov teada saada vastase tegevusmudeli- test, seostest ja kavatsustest ning teiselt poolt vajadus teostada võimalikult väikeste kaotustega (ja seda mõle- mal poolel) spetsiifilisi operatsioone on sundinud nüü- disaegsetes konfliktides osalevaid riike pöörduma tagasi eelmiste küm- nendite jooksul tagaplaanile jäänud inimluure juurde, mis rohkem tun- tud HUMINTi (*Human Intelligence*) nime all. Inimluure, mõnes tekstis ka inimlikaluure (eesti keeles pole seni veel päris sobivat terminit lei- tud) ei ole kuigi tõhus luuredistsip- liin tavapärase konventsionaalse relvakonflikti tingi- mustes, sest info hankimine on keeruline ja aeganõudev. Samas võimaldab inimluure saada teavet asjadest, mida pole tehniliste meetmetega võimalik jälgida, nagu alles kavandatavad aktsioonid või personaalsest omapäras- tulenev tegevusmudel. Seepärast sobibki HUMINT põ- hiliselt mässulistevastaste operatsioonide ja asümmeetrilise sõja keskkonda.

MIS ON INIMLUURE?

Mis asi see inimluure siis õieti on? Kõige lihtsam on öel- da, et inimluure on informatsiooni kogumine inimese abil teise inimese käest. Sisuliselt tähendab see, et kogu- mine toimub kahe isiku dialoogis, kus üks küsib ja teine vastab. Küsimuste esitamiseks ja neile vastamiseks on

Külatänaval kohalikega vestlust arendades ei tohi unustada julgestust.

kaks põhimõttelist teed: see võib toimuda tingimustes, kus vastaja räägib seda, mida ta teab, vabatahtlikult, või nii, et ta on sunnitud seisus. Esimesel puhul on tegu luu- rekeeles debriifinguga, mis sisuliselt on suunatud küsit- lemise ja vastuste andmine sõltub küsitletava tahtest. Teisel puhul on tegu ülekuulamisega ja siin kasutatakse erinevaid meetodeid, et ülekuulatavalt vajalik info kätte saada. Tavaliselt inimluurajad ülekuulamisega ei tege- le, sest ülekuulamistel osalemine võib mõjuda halvasti inimluuraja reputatsioonile kohalike seas ja see oma- korda raskendab võimaliku allika usalduse võitmist.

Informatsiooni hankimisel ei pea küsitletavaks olema tingimata agent. Põhimõtteliselt võib inimluure alli- kaks olla iga isik, kellel on luuret huvitavat infot ja kes on nõus seda luureohvitseriga jagama. Nii võib allikaks olla näiteks operatsioonialal kohatud isik, kes tuleb luurajaid huvitavast suunast, või kohalik elanik, kes on midagi näinud ja peab vajalikuks sellest kaitseväge tea- vitada, aga ka näiteks kaitsevaelane, kes pöördub tagasi lahingumissioonilt.

Ühelt poolt soov teada saada vasta- se tegevusmudelist, seostest ja kavatsustest ning teiselt poolt vajadus teostada võimalikult väikeste kaotuste- ga spetsiifilisi operatsioone on sundinud nüüdisaegsetes konfliktides osalevaid riike pöörduma tagasi inimluure juurde.

Üsna suur osa luureinformatsiooni kogutakse ametkondlike kontakti- de kaudu. Näiteks kui luureohvitser suhtleb kohaliku politseiülemaga, saab ta viimaselt vajalikku informatsiooni kohalike elanike ja kuritegelike jõukude kohta. Palju informatsiooni saadakse ka kohalike omavalitsuste

liikmetelt, kes tunnevad hästi kogukonda ja kuulevad- näevad seda, mis külades toimub. Ametlikeks kontakti- deks on ka näiteks riikidevaheliste relvastuskontrolli le- pingute käigus tehtavad väeosade külastused ja sõjaliste esindajate tegevus. Ka nende toimingute raames saadakse teavet teise riigi sõjalise võimekuse kohta.

Allikaoperatsioonid, mis sisaldavad inimallika etteval- mistamist ja suunamist luuret huvitava informatsiooni juurde, on kõige aeganõudvam ja raskem osa inimluu- rest, mistõttu sellise info kogumaht on tavaliselt kõige väiksem, kuigi see võib olla kõige informatiivsem. Kõi- ge tüüpilisem arusaam allikaluuress on nn spiooni vär- bamine, kus teise riigi teenistuses olev isik värvatakse ja ta toob oma kontaktisikule salajast või ametkond- likku informatsiooni. Samas ei ole allikaoperatsioonide puhul alati tegu spioonioperatsioonidega. Tihti on

Headel suhtlejalatel õnnestub rutiinse patrulli käigus palju olulisi andmeid koguda.

inimallikaks näiteks lihtne piirkonnas elav isik, kelle võimalused luuret huvitavale infole juurde pääseda on kordades suurem kui luureohvitseril. Et ta teaks, mida jälgida ja kuidas oma tegevust varjata, antakse talle elementaarne väljaõpe, mida igal kohtumisel jõudumööda korratakse ja täiendatakse.

ÕIGE KÜSITLEMINE – INIMLUURE VÕTI

Nagu eelnevast nähtub, on õige küsitlemine inimluure tegevuse võti. Enne iga missiooni töötavad inimluureohvitserid infonõude põhjalikult läbi ja valmistavad ette küsimustiku, mida kutsutakse ka küsimustepuuks. Kui kohtuma minnakse allikaga, keda juba tuntakse, on küsimustikku lihtsam üles ehitada, sest teatakse, mida ja kuidas küsida. Tihti on allikas aga uus ja täpselt pole teada, mis infot ta endaga kaasa toob. Siis ongi vaja alustada üldistest küsimustest ning olla valmis minema üle spetsiifilisematele, kui selgub, et allikas teab nende kohta midagi õelda. Küsimustiku keerukus sõltub ka sellest, kas küsitleva eest tahetakse varjata tegelikku luurehuvi või mitte. Kui tahetakse varjata, peidetakse olulised küsimused muu jutu sisse. Tavaliselt esitatakse küsimused selliselt, et allikas ei saaks anda lühivastuseid, vaid räägiks pikemalt sellest, mida ta teab. Lühivastuseid nõudvaid küsimusi võib esitada jutuajamise lõpus, kui on vaja kontrollida, kas allika jutust on kõiges õigesti aru saadud.

Küsimustiku koostamisel võetakse arvesse igasuguseid asjaolusid. Näiteks ida kultuurides on keeruline saada selget teavet aja ja koguste kohta, aga niisamuti üheselt selgeid objektikirjeldusi. Kuid see pole ainult sealse kultuuri probleem. Ka tavalisele eestlasele on kõik, mis liigub roomikutel ja on paksu metallplaadiga kaetud, tank. Seepärast on küsitluste hõlbustamiseks välja töötatud erinevad meetodid, kuidas näiteks laevu, lennukeid ja maismaatehnikat tuvastada. Tihti on abiks ka spetsiaalsed voldikud, mis on eriti kasulikud piirkondades, kus keelebarjäär ei võimalda libedalt ja ladusalt suhelda.

PASSIIVNE JA SPETSIALISEERUNUD INIMLUURE

Sisult jaguneb inimluure passiivseks ja spetsialiseerunud inimluureks. Passiivse inimluure põhimoto on:

PASSIIVNE INIMLUURE:

- suhtlemine kohalike elanikega (juhuslikud kontaktid, vabatahtlikud informaatorid);
- debriifimine, intervjueerimine ja vestlused (ühekordsed ja juhuslikud kontaktid);
- ametkondlikud kontaktid ja kontaktvõrgustik kohalikus kogukonnas.

SPETSIALISEERUNUD INIMLUURE:

- inimallikaoperatsioonid;
- agendioperatsioonid.

küsi, kuid ära anna ülesandeid! See tähendab, et passiivne inimluure hõlmab peamiselt juhuslikke kontakte patrullide käigus ja tugipunktides ning ametlikke suhteid kohalike võimudega. Spetsialiseerunud inimluure keskendub aga põhiliselt inimallikaoperatsioonidele ja agendioperatsioonidele.

Oleks hea, kui passiivset inimluuret suudaksid teostada kõik operatsioonialal tegutsevad üksused. Iga sõdur või vähemalt allohvitser patrullis, kes puutub kokku kohalike elanikega, võib küsitlusoskusi omades hankida väärtuslikku luureinformatsiooni. See-eest allikaoperatsioone teostavad reeglina eriväljaõppega inimluuremeeskonnad. Selliste meeskondade suurus sõltub enamasti tegutsemispiirkonna spetsiifikast, kuid kunagi pole meeskond väiksem kui kaks liiget. See on vajalik selleks, et üks meeskonnaliige saaks keskenduda ainult küsitlemisele, teine aga teeks märkmeid ja analüüsiks räägitut. Viimane on vajalik selleks, et allika jutust võib kooruda välja täiesti uus ja väga oluline infokild, millele on vaja põhjalikumalt keskenduda.

INIMLUUREGA KAASNEVAD ÜLESANDED

Nagu eelnevast nähtub, on inimluures oluline saavutada kontakt potentsiaalse allikaga. Isiku kallutamiseks koostööle on mitmeid mooduseid, kuid neist kõige olulisem on võita tema usaldus. Usaldus omakorda sõltub sellest, kuidas inimluureohvitser suudab tagada allika julgeolekut. Üheks julgeoleku tagamise kriteeriumiks on omakorda see, kuidas õnnestub luurajatel ära hoida allika paljastamist. Seepärast on allika turvalisuse ja varjamise küsimus alati luureohvitserile äärmiselt tähtis ning seisab igas operatsioonis esikohal.

Et inimluure kogub informatsiooni tihti otse operatsioonialal või lausa vastase territooriumil, on talle lisatud tihti ka teisi võimekusi, nagu vaatlus või isegi salajane jälgimine. Viimast kasutatakse mitmel eesmärgil. Väga sageli kasutatakse salajase jälgimise tehnikat võimaliku allika otsimisel. Salajase jälgimise käigus tehakse kindlaks isikud, kes võiksid luuret huvitavat informatsiooni omada, nende isikute puudused ja vourused ning sobivus allikaülesandeks. Hoopis rohkem kasutatakse aga salajast jälgimist enda või allika tegevuse julgestamiseks, sest vaenulikul territooriumil tegutsedes on sel-

ge, et ka vastaspool püüab meie luurajate tegemisi tuvastada.

Vastavalt ohu suurusele piirkonnas on inimluuremeeskonna suurus kaks kuni kaheksa liiget, mõnikord on aga see veelgi suurem. Lisaks küsitlejatele kuuluvad luuremeeskonna koosseisu operatsiooni juht ja julgestusmeeskond, tihti ka tõlk, kui tegutseda tuleb võõrkeskkonnas. Lisaks tavapärasele debriifingu ettevalmistamisele töötatakse välja ka kõik muud operatsiooniga kaasnevad vajadused, lepatakse kokku liikumismarsruudid, sideühenduste punktid ning julgestuse ja transpordi paigutus operatsioonialal. Vaid põhjalik tegevuskava läbitöötamine tagab selle, et operatsioon õnnestuks. Mõnikord selguvad operatsiooni käigus asjaolud, mis sunnivad kohtumist katkestama ilma, et selle käigus oleks informatsiooni saadud. Kui sellega aga suudetakse säilitada allika julgeolek, on see siiski edu, sest alati on võimalik organiseerida uus kohtumine.

KUI OLEKS...

Viimase seitsme-kaheksa aasta jooksul on kümned riigid paigutanud tohutuid ressursse inimluure võimekuse väljaarendamiseks. Vaatamata oma puudustele annab see madala intensiivsusega konfliktides teiste luureliikide kõrval märkimisväärse panuse infonõuete täitmisel, võimaldades hoomata seda, mida luure tehnilised vahendid ei suuda.

On valdkondi, kus peale inimluure teisi eelhoiatusvõimekusi õieti ei olegi. Kui 2001. aasta 11. septembril oleks USA-l olnud sellisel tasemel inimluure, nagu on see tal täna, oleks suure tõenäosusega tänini alles New Yorgi kaksiktorn, võib-olla poleks kukutatud Afganistanis ka Talibani. Ehk oleks isegi Iraagis endiselt võimul Saddam Hussein. Me ei või seda teada. Kuid palju oleks teisiti. Ja mõelda vaid, et kõik see võib alata vaid sellest, kas sõdur oskab kohalikule elanikule õigesti küsimust formuleerida. **KK!**

MEHELE, KELLE TAHE MURRAB RASKUSED

**KAS SOOVID OSALEDA ELU RASKEIMAL
TÖÖINTERVJUUL?**

**Vaata lisaks:
www.elukutse.ee**

ELUKUTSE

Maamagnetismi mõõtmistest Eesti kaitseväes

Killuke kaitseväe topograafide rahvusvahelise tähtsusega mõõtmistest aastatel 1923–1938

Tekst: HEIKI POTTER, IVAR TREIKELDER

Maamagnetismi andmetel oli Teise maailmasõja eel oluline tähtsus geodeetilis-topograafilise mõõdistamise orienteerimiseks magnetilise asimuudi järgi. Eriti oluline oli täpse magnetilise kõrvalekalde (magnetkäände, deklinatsiooni) teadmine tõelise (geograafilise) põhjasuuna määramiseks nii hüdrograafilisel mõõdistamisel kui ka merekaartide koostamisel; magnetkompas oli tol ajal veel oluline navigatsiooninstrument.

MAAMAGNETISMI MÕÕTMISED EESTI KAITSEVÄES ENNE TEIST MAAILMASÕDA

Maamagnetismi andmed olid olulised ka maakoore geoloogia uurimisel ja maavarade otsimisel. Näiteks tuntud Jõhvi magnetanomaalia piirkonnas, mille avastasid just kaitseväe topograafid 1930. aastatel tehtud maamagnetismi mõõtmisega, leiti hiljem geoloogilise sügavpuurimisega umbes 700 m sügavuselt kvaliteetset rauamaaki.

Eesti kindralstaabi hüdrograafid kavandasid juba 1920. aastate alguses maamagnetismi mõõtmist Läänemeres. Maismaal olid viimased sellesalased mõõtmised tehtud aastatel 1888–1889 ja need olid ekstrapoleeritud ka merealadele ega olnud seetõttu merenavigatsiooniks kuigi usaldusväärsed. Tol ajal korralikke mõõtmisi merel teha ei saanud, sest tavalise raudlaeva magnetiseerunud konstruktsioonid moonutasid mõõtmistulemusi. Seetõttu esines ka tolle aja parimate, Briti ja Saksa merekaartide kasutamisel kompassipeilingutes kuni 17-kradilisi vigu.

Navigatsiooni tarbeks õnnestus laeva raudkonstruktsioonide mõju kompassile (deviatsiooni) piisaval määral vähendada kompassi lähedale paigutatud kompensatsiooni-

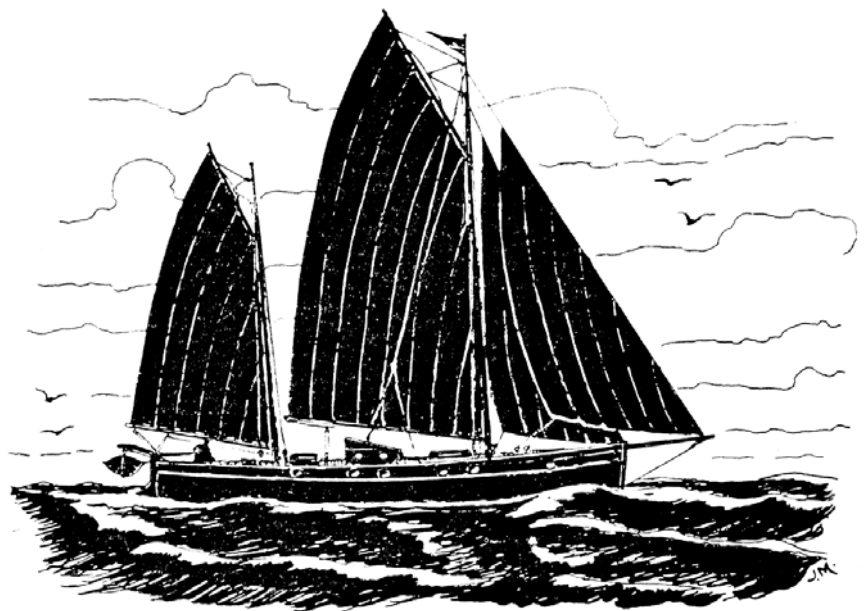
magnetite asendite muutmise teel, kuid magnetismi mõõtmiseks vajaliku täpsuse saavutamiseks sellest ei piisanud. Selles veendusid ka Eesti kindralstaabi hüdrograafid, kes üritasid 1922. aastal maamagnetismi mõõtmisi suurtükilaeval *Mardus*, mille käigus nad aga usaldusväärseid tulemusi ei saanud.

MÕÕTMISED MAGNETIVABAL LAEVAL

Eestisse olid 1920. aastate alguseks jäänud Venemaa mereväe magnetiliste mõõtmiste ja magnetkompasside baltisaksa päritolu spet-

sialistid kapten Adam Gernet ja erukindralmajor Ernst Blumbach. Nad astusid Eesti kindralstaabi teenistusse ja hakkasid korraldama maamagnetismi mõõtmisi. Kapten Gernet pöördus Potsdamis asuva maamagnetismi observatooriumi poole, mis oli siis üks maailma juhtivatest selle ala teaduskeskustest. Ühiselt leiti, et magnetmõõtmisi merel saab edukalt teha ainult magnetivabal laeval. Kapten Gernetil õnnestus hankida Eesti kaitseväele Saksa mereväe 14 m pikkune purjekas, mis sai nimeks *Cecilie*. Kielis asuvas töökojas ehitati laev ümber magne-

MÕÕDISTUSLAEV CECILIE

See laev oli väliselt tavaline väike tammepuust purjekas. Eriliseks tegi selle asjaolu, et tegemist oli Euroopa esimese täielikult magnetivaba laevaga, mis oli kohandatud maamagnetismi mõõtmiseks Läänemeres. Maailmas oli siis veel ainult üks magnetivaba mõõdistuslaev – Ameerika Ühendriikides asuva Andrew Carnegie' Okeanograafia Instituudi uurimislaev Carnegie. Mõõdistuslaeva saabumisel Tallinna Eesti Vabariigi kindralstaabi esindajatele 2. oktoobril 1923 peetud kõnes märkis Potsdami maamagnetismi professor Alfred Nippoldt: “Neil päevil jõudis Tallinna üks iseäralik ja omapärane laev, omapärane nimelt ehituse ja ülesannete poolest. Ja meie võime ütelda, et selle laeva olemasolu kultuuri sammu tähendab, mis noore Eesti Vabariigi nimele maailmas teataval määral kuulsust ja au valmistab.” (Kõne tõlkis eesti keelde vastuvõtjate seas olnud kolonelleitnant Juhan [Johan] Mey.)

Joonis 1

tivabaks: kõik rauast kinnitusdetailid (naelad, kruvid, klambrid jne) asendati pronksdetailidega, ankur sai pronksist, joogiveepaagid tehti tsingist, isegi kõik köögitarbed asendati pronksist ja alumiiniumist riistadega. Sellest hoolimata märgati 1924. aastal tehtud mõõtmiste analüüsimisel, et esineb nõrk, kuid siiski avastatav jääkdeviatsioon, st laeva magnetiline mõju mõõteriistadele oli tuntav. 1924/25. aasta talvel tehtud kontrollimisel leiti ja kõrvaldati laevast veel umbes 7 kg rauddetaili – Kieli töökoda oli teinud oma tööd lohakalt. Pärast seda deviatsiooni enam ei märganud.

Magnetilisel mõõdistamisel määrati Maa magnetvälja kolm komponenti: deklinatsioon ehk magnetvälja horisontaalvektori ja geograafilise põhjasuuna vaheline nurk (D), magnetvälja tugevuse horisontaalvektor (H) ja vertikaalvektor (Z). Täpne deklinatsioon oli aktuaalne mere- ja lennuliikluse navigatsioonikaartide ning seadmete kasutamisel; deklinatsiooniandmed kanti ka kaitseväge topograafilistele kaartidele. Magnetvälja tugevuse komponentide teadmine oli vajalik laevakompassi deviatsiooni kõrvaldamiseks.

Korralikke mõõtmisi 19. sajandil merel teha ei saanud, sest tavalise raudlaeva magnetiseerunud konstruktsioonid moonutasid mõõtmistulemusi.

DEKLINATSIOONIMUUTUSED LÄBI KOLME EPOHHI

Mõõtmiste aeg (epohh)	Deklinatsioonid (D) kraadides			Muutus epohhide vahel (ΔD) kraadides
	miinimum	maksimum	keskmine	
1940–1950	0	7	3,52,5	1,0/1,5
1970–1980	2	7	4,5/4,0	2,0/2,5
2000–2010	4,5	8,5	6,5/6,5	

Laeval Cecilie mõõdeti magnetvälja tugevuse horisontaalvektorit (H) Bidlingmaieri süsteemi topeltkompassi abil (saadi Saksamaalt ajutiseks kasutamiseks) ja vertikaalvektorit (Z) nn kuivkatla abil, mille oli Stempeli kompassileht ja vertikaalmagnetiga deflektor (need olid topo-hüdrograafia osakonnas olemas). Deklinatsiooni mõõtmiseks telliti spetsiaalne peilimis-kompass, mis oli ka mõõtelaeva navigatsioonikompassiks. Kõik instrumendid

paigutati laeval üksteisest 3–4 m kaugusele vastastikuste magnetmõjutuste vältimiseks. Kaldapealseteks kontrollmõõtmisteks hangiti Sartoriuse firma magnetteodoliit (teodoliit koos maamagnetismi mõõtmise seadmega). Magnetiteodoliidiga sai

vertikaalvektori (Z) asemel mõõta inklinatsiooni (I) (nurka magnetvälja vektori suuna ja horisontaaltasapinna vahel). Et $Z=H \times \tan I$, oli ümberarvutamine lihtne.

Laeva instrumente kalibreeriti korduvalt Potsdami maamagnetismi observatooriumis. Maapealsed kontrolljaamad seati sisse Haapsalus ja Tallinna lähedal. Laeva meeskond oli kaheksaliikmeline. Ekspeditsiooni juhiks ja laeva kapteniks oli kapten Gernet, ülejäänud meeskond komplekteeriti peamiselt üliõpilastest.

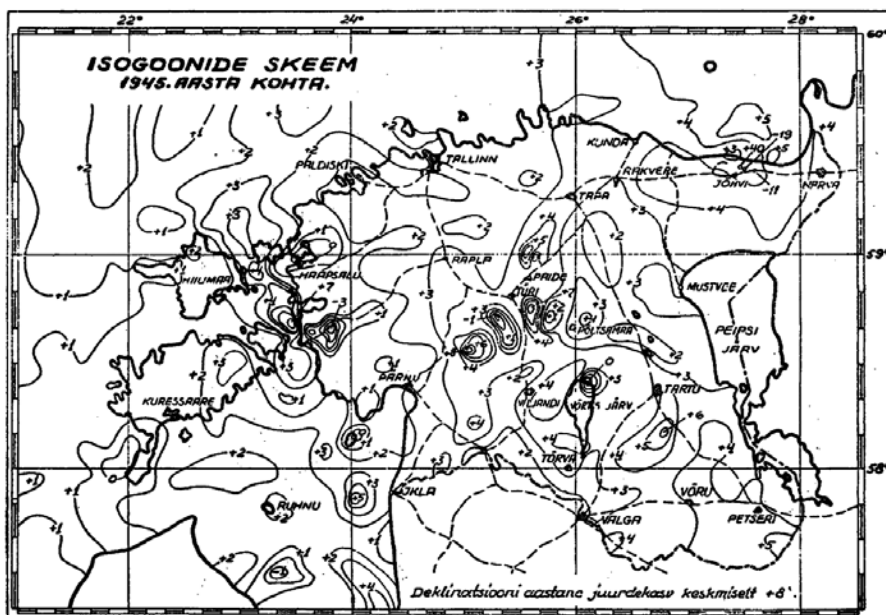
LÄÄNEMERE RIIKIDE KOOSTÖÖ

Kui 1924. aastal asutati Läänemereäärsete riikide geodeesiauringuteks rahvusvaheline Balti Geodeetiline Komisjon (BGK), ühines sellega ka Eesti Vabariik. BGK programmi võeti (peaasjalikult Eesti poolt tehtud põhjaliku eeltöö tulemusena) magnetismi mõõtmiste korraldamine liikmesriikide territooriumil ja Läänemerele. Mõõtmistöödest tehti regulaarselt ettekandeid komisjoni konverentsidel.

Mõõtmistööd laeval Cecilie viidi läbi aastatel 1924–1930. Esialgult tehti mõõtmisi Eestiga piirnevatel merealadel: Soome lahel, Muhu väinades, Liivi lahel ja Läänemere keskosas. Kokku mõõdeti magnetvälja kõiki komponente 240 punktis, tavaliselt vahekaugusega 20 km, kuid tugevate magnetiliste häirivate piirkonnas (nt Muhu väinas) ka tihedamalt. Mõõtmistäpsuseks hinnati deklinatsioonil (D) ±7', magnetvälja tugevuse komponentidel H ja Z ±0,25%. Aastate 1924–1926 mõõtmistulemused avaldati topo-hüdrograafia osakonna publikat-

Joonis 2

EESTI ISOGOONID AASTATE 1931–1935 MÕÕTMISTE ALUSEL (PROGNOOS 1945. AASTAKS)

Isogoonide skeemi avaldamiseks on Robert Livländer (1942) teisendanud mõõdetud deklinatsioonid ilmselt mõõdistamisaegse keskmise aastamuudatuse (ΔD=8') kaudu.

sioonides, hilisemad andmed jäid käsikirjalisteks.

Pärast Eesti alade mõõdistamiste lõppemist rentisid laeva Cecilie koos mõõteaparatuuri ja meeskonnaga Soome, Rootsi, Läti, Leedu ja Saksamaa merendusorganisatsioonid mõõtmisteks oma merealadel.

MÕÕTMISED SARTORIUSE MAGNETTEODOLIIDIGA

Aastatel 1931–1935 tehti maamagnetismi mõõtmisi maismaal Sartoriuse magnetteodoliidiga. Mõõdeti 186 punktis (nn teodoliitjaamades) keskmise vahemaaga 20 km. Mõõtmistäpsuseks hinnati deklinatsiooni- ja inklinatsiooninurkade (D ja I) puhul $\pm 2'$, magnetvälja horisontaalkomponendi tugevusel (H) $\pm 0,1\%$. Deklinatsiooni muutuseks hinnati 8-minutiline kasv aastas ($\Delta D=8'$). Mõõtmistulemuste alusel koostas ja kirjastas topo-hüdrograafia osakond Eesti alade maamagnetismi erikaardid (1:500 000; 1936–1938):

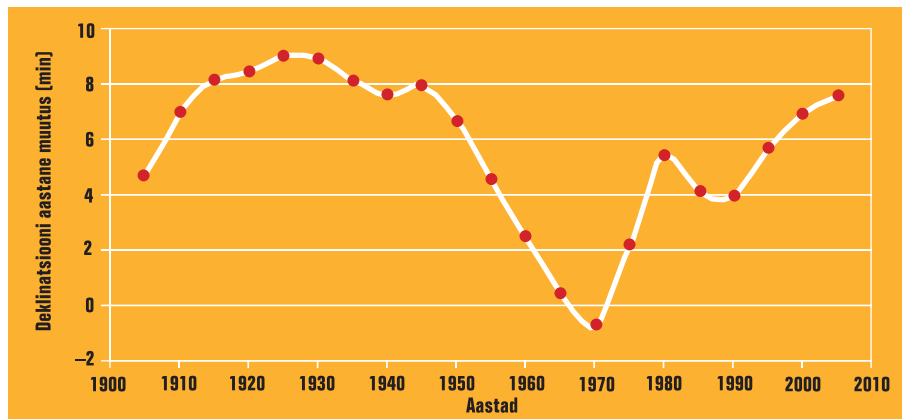
- isogoonide (võrdse deklinatsiooniga punkte ühendavate joonte) kaart;
- vertikaal-isodünaamide (võrdse väljatugevuse vertikaalkomponendi joonte) kaart;
- horisontaal-isodünaamide (võrdse väljatugevuse horisontaalkomponendi joonte) kaart.

Kaitseväe staabi 1934. aasta aruandest (Kukkur & Potter 2000):

Maamagneetiline ülesvõte on eelduseks kompassi edukal kasutamisel, seega suurima tähtsusega kaitseväljaelavastikule ja kahurväele. Kõik topograafilised, mere- ja õhusõidu kaardid peavad olema varustatud maamagnetiliste andmetega.

Ernst Blumbach suri Tallinnas 1929. aastal 65-aastasena. Adam Gernet jäi kaitseväe staabi teenistusse kuni 1939. aasta sügiseni, mil ta baltisakslasena lahkus Saksamaale. Seal töötas ta veel Hamburgi mereobservatooriumis ja suri Hamburgis 1944. aastal samuti 65-aastasena.

TALLINNA MAGNETILISE DEKLINATSIOONI AASTANE MUUTUS GLOBAALSE MUDELI IGRF 10 ALUSEL

Maamagnetismi mõõtmisel oli Eesti Vabariigil juhtpositsioon teiste BGK liikmesriikide hulgas ja Eesti abistas ka teisi liikmesriike. Sellega võib pidada tähtsaks Potsdami maamagnetismi professori Alfred Nippoldti (1874–1936) ennustust

1923. aastal, et maamagnetismi mõõdistamine “noore Eesti Vabariigi nimele teataval määral kuulust ja au valmistab”.

DEKLINATSIOONIMUUTUSED LÄBI KOLME EPOHHI

Maamagnetismi mõõtmisi on Eesti aladel tehtud ka varem – 19. sajandil – ja tehakse ka praegu kaitseväge peastaabi ja lennuameti nõudel (Potter 2006, 2007). Huvitav on vaadelda ja analüüsida deklinatsioonimuutusi aastakümnete jooksul. Selleks kõrvutame Robert Livländeri (1942) kaarti hilisemate Eesti maismaal tehtud mõõdistamiste keskmiste andmetega:

- NSV Liidu geodeesia ja kartograafia peavalitsuse topograafiline kaart (1:1 000 000, 1975);
- Soome spetsialistide aastate 2004–2005 mõõtmise andmetel koostatud skeem (Potter 2007).

Kokku moodustavad need kolm kümneaastast mõõtmisepohhi. Kõrvutame neid internetis leiduva globaalse maamagnetismi mudeli (IGRF 10) andmetega. Üldistused ja järeldused tabelis “Deklinatsioonimuutused läbi kolme epohhi”.

Üldiselt suurenes Eesti ala keskmine deklinatsioon mõõtmisepohhide vahel (kolmekümne aasta jooksul) 1–2 kraadi (interneti mudelil 1,5–2,5 kraadi) võrra. Seda on põhjustanud magnetilise põhjapooluse pidev, kuid erineva kiirusega triivimine põhja poole. Erineva liikumiskiiruse tõttu varieerub ka deklinatsiooni muutumise kiirus, Lisatud graafik (joonis 3) annab selles selgust.

Selgub, et deklinatsiooni muutuse variatsioon 20. sajandil oli 9 minutit (1925) 1 minutini (1970) aastas ja kasvas 2005. aastaks (Tallinna piirkonnas) uuesti 8 minutini. Muide, meie graafik on heas korrelatsioonis astronoom Kalju Eerme kaardiga magnetpooluse teekonnast möödunud sajandi jooksul (Eerme 2008). Sellest oluline järeldus: mõõtmisaegse aastamuutuse alusel ei või teha epohhidevahelisi teisendamisi. **KK!**

ALLIKAD

- Eerme, Kalju 2008. Päike kütab kliimakatelt. – Horisont 5.
- Kindralstaabi IV osakonna (kaitseväge staabi topo-hüdrograafia osakonna) topo-hüdrograafia aastaraamatud 1924, 1926, 1929/30.
- Kukkur, Kalju & Potter, Heiki 2000. Ajalooline tagasivaade Kaitseväge Staabi topo-hüdrograafia osakonna tegevusele. – Sõdur 3 (26).
- Livländer, Robert 1942. Geodeesia põhijooni. Tartu: Eesti Kirjastus.
- Potter, Heiki 2007. Eesti ala magnetkäändest. – Geodeet 34.
- Potter, Heiki. 2006. Magnetilisest asimuudist ja deklinatsioonist topograafias. – Kaitse Kodu 8.

Makett kui vajalik õppevahend linnalahingu planeerimise õpetamisel

Tekst: ANDRES PEHME, kapten

Lahingutegevuse planeerimine asustatud punktis (linn, alev) nõuab juhtidelt rohkem taktikalisi teadmisi kui tavamaastikul planeerimine. Samas on neid teadmisi käepäraste vahenditega raskem õpetada. Maastikul lahingut planeerides saab keskkonnaanalüüsi käigus toetuda vähem või rohkem kaardile. Linnalahingu puhul ei anna kaart piisavat informatsiooni ja põhiraskus langeb vahetule maastikuluurele vastutus-
alas.

Sõltumata üksuse suurusest (kompanii, pataljon jne) viiakse planeerimise ühe osana läbi sõjamäng (üldine või detailne, sõltuvalt üksuse suurusest), mis aitab kontrollida senise lahinguplaani toimimist ja võimaldab sisse viia parandusi. Sõjamänguks kasutatakse kas kaarti, maa-ala skitsi (suurema mõõtkavaga kui kaart) või maastikumudelit. Et linnalahingu puhul ei anna kaart selget pilti lahingualast, on mõttekas kasutada maastikumudelit. Alates kompanii tasemest võib linnalahingu maastikumudeli tegemine olla väga ajamahukas ja ee ei pruugi anda edasi ka täpset pilti lahinguväljast. Hoidmaks kokku aega linnalahingu maastikumudeli tegemise arvalt ja tagamaks võimalikult täpne pilt linnamaastikust, on Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes (KVÜÖA) alates 2008. aasta lõpust õppe-eesmärgil kasutusel Tartu Ropka-Karlova piirkonna makett, mis kujutab detailselt antud ala linnamaastikku. See abivahend võimaldab muuta linnalahingu planeerimise õpetamise ja sõjamängu läbiviimise efektiivsemaks.

**Linnalahingu puhul ei anna kaart piisavat informatsiooni ja põhiraskus langeb vahetule maastikuluurele vastutus-
alas.**

MAKETI SAAMISLOOST

Õppetöö efektiivsemaks muutmise analüüsi käigus jõudsid KVÜÖA taktika õppetooli kompaniigrupi lektorid arusaamani, et linnalahingu planeerimise õpetamisel oleks vaja mingit abivahendit, mille peal saaks võimalikult realselt harjutada sõjamängu ja käsu andmist. Tekkis mõte, et võiks olla mingi maa-ala võimalikult realistlik ja täpse mõõtkavaga makett.

Järgmise sammuna asusime otsima firmat, kes sellise maketi teha võiks. Valik langes Digitaliseerimiskeskuse OÜ-le, mis oli valmistanud detailse maketi ühest Jõgeva linnaosast. Järgmise sammuna oli vaja leida sobilik ala, millest makett teha. Oluline oli, et maketeeritav ala asuks Tartus, mis võimaldaks vähese ajakuluga läbi viia ka reaalselt maastikuluuret. Oluline oli valida võimalikult mitmekülgse hoonestusega (eramajad, kortermajad, tööstushooned) linnaosa. Ala suurus pidi võimaldama jalaväekompaniiga erinevate lahinguliikide läbimängimist.

Valik langes Karlova-Ropka piirkonnale, kus on nii eramaju, kortermaju kui ka tööstushooneid. Seejärel pandi paika maketi suurus ehk mõõtkava. Sellele seadsid oma

Oluline oli, et maketeeritav ala asuks Tartus, mis võimaldaks vähese ajakuluga läbi viia ka reaalselt maastikuluuret.

piirangud nii klassiruumid kui ka inimese käehaarde ulatus – pidi ju jääma võimalus liigutada maketil olevaid nuppe igast küljest.

Maketi mõõtkavaks on 1:650 ehk 1 cm maketil vastab 6,5 m tegelikkuses. Makett koosneb kolmest väiksemast osast (suurusega 1x1,5 meetrit), mis on omava-

Jalaväekompanii on asunud kaitsele.

Jalaväekompanii on ründamas vastase positsioone.

KUIDAS AITAB MAKETT ÕPPETÖÖS?

RAGNAR-ALEKSANDER JÕGI,
kadett-veebel, KVÜÖA Kõrgema Sõjakooli 11. põhikursus

Kaitseväes teenimise ajal olen osalenud erineva taseme hoonestatud ala lahingutegevuse õppustel ja täitnud neil ametikohti sõdurist kuni kompaniiülemani. Erinevatel tasemetel on vajalikud erinevad abivahendid. Rühma ja kompanii juhtimise harjutamiseks on Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes (KVÜÖA) kasutusele võetud Tartu Ropka ja Karlova linnaosade makett, mis on minu arvates väga hea abivahend. Et tegemist on täpselt mõõtkavalise maketiga, kus on eristatav ka hoonete kõrgus, aitab see tinglikku lahinguvälja väga hästi visualiseerida, võimaldades hinnata võimalikke vaatlus- ja tulealaseid. Just täpsus ongi selle peamine eelis tavalise liivakastimudeli ees, mille puhul sõjamängu kulgu võivad sageli hakata mõjutama mitte reaalsed olud, vaid kasti ette valmistatud võitleja tehtud ebatäpsused. Lisaks on oluline reljeefsus – kaardil on üldjuhul võimatu hinnata hoonete kõrgust. Seetõttu on KVÜÖAs olev mudel minu hinnangul igati hea ja vajalik õppevahend.

TOOMAS TÕNISTE,
kapten, 1. jalaväebrigaadi operatiivjaokonna
operatiivsektiooni staabiohvitser, üks linnalahingu maketi
vaimseid isasid

Linnamaketi head küljed ilmnevad ennekõike lahingusituatsioonide läbimängimisel. Kompanii lahinguplaani koostanud kadett, kes on selle käsuna edastanud, saab võimaluse näha, kuidas tema plaan võiks rakenduda. Ka rühmaülemaid mängivad kadetid saavad hea õppimisvõimaluse, nähes kogu kompanii või pataljoni lahingutervikuna. Nii tekib võimalus mõista, mil viisil väiksema üksuse tegevus mõjutab otseselt kõrgema üksuse õnnestumist lahingus. Täiesti asendamatu on ka kolmemõõtmelise visualiseeringu tekkimine lahinguväljast, kus lisaks kaugustele on hästi tajutavad ka hoonete mahud ja korruselisus, laseriga mõõdetav nähtavus jne. Maketil kujutatud Tartu linna ala annab lisaks otsesele sõjamängule ka lisavõimalusi.

Esiteks on võimalus luurata reaalselt maastikku, millel hiljem "sõditakse". Teiseks eeliseks on see, et sõjamängu ajal on võimalik pildistada situatsiooni maketil ja hiljem tagasisidet andes neid kasutada. Lisaks on võimalik pildistatud situatsiooni hiljem võrrelda tegelikus keskkonnas.

Kahtlemata saab lisaks eelkirjeldatule harjutuse ülesehitusest ja õppe-eesmärgist lähtuvalt harjutada ka sideprotseduure, tegevust tsiviilkaotuste korral, mängida läbi tulekahjude mõju – võimalusi on palju. Makett on õigustanud ennast ohvitseride õpetamisel juba praegu ja harjutuste läbiviimise kogemuste lisandudes suureneb selle kasutamise efektiivsus edaspidi veelgi.

hel ühendatavad, kuid mida saab vajadusel ka eraldi kasutada. Makett on paigutatud ratastel liigutatavale lauale.

Jalaväekompanii allüksused lähenevad vastase positsioonidele.

Vastane siseneb meie vastutusalasle.

Oluline küsimus oli, millise detailsusega objekte maketil kujutada. Välja jäeti sellised objektid, mida on sõjaajal lihtsate vahenditega võimalik hävitada või teisendada (tarad, puukuurid). Kõik maketil kujutatavad objektid on reaalse kujuga ja mõõtkavalised.

Oluline oli valida võimalikult mitmekülgse hoonestusega (eramajad, kortermajad, tööstushooned) linnaosa.

Objekti kuju juures oli oluline, et edasi saaks antud hoonetüüpi (viilkatus, lamekatus jne), mis on lahingu pidamisel oluline. Ehitiste korruselisuse märkimiseks on hooned tähistatud erinevate värvidega.

MAKETI KASUTAMISEST

Praeguseks on maketti kasutatud jalaväekompanii kursuse raames. Läbi on viidud erinevate lahinguliikide (kaitse, rünnak) planeerimise harjutusi. Tulemustega võib rahule jääda. Kadetid on saanud planeerida lahingutegevust, viies eelnevalt läbi maastikuluure reaalsel maastikul ja pärast seda käsuandmisharjutuse maketil. Seejärel on viidud läbi sõjamäng, testimaks üldist plaani toimimist ja käsu saanud rühmaülemate arusaama lahinguplaanist.

Üksuste tähistamiseks maketil on kujundatud spetsiaalsed mängunupud, mis võimaldavad võimalikult täpselt ja realselt edasi anda üksuste paiknemist. Teisi detaile (tõkked, vastutusala piirid) on võimalik kujutada käepäraste vahenditega (nöör, paber, kile jne). Kindlasti ei ole praeguseks kõiki maketi rakendusvõimalusi ära kasutatud.

TULEVIK

Tulevikus on kava hankida maketeeritud ala kõrvale jäävast piirkonnast teine makett, mis võimaldaks läbi viia ka kõiki pataljoni taseme linnalahingu planeerimise harjutusi koos sõjamänguga. Ka on kavas ära kasutada

maketi tegemisel tekkinud fotod: neist on kavas luua andmebaas, mis võimaldab sõjamängu ajal võrrelda maketil asuvat hoonet sama ehitise fotodega.

Edaspidi on kavas kasutada maketti ka teiste kursuste (keskastmekursus, täiendkursused) väljaõppe läbiviimisel. Täna on maketi kasutamise vastu tundnud huvi nii päästeamet kui ka politsei. Küsimuste ja huvi korral maketi vastu võtta ühendust Kaitseväe Ühendatud Õppeasutusega.

Maketi valmimisele kaasaaitamise eest täname Tartu linnavalitsust, kellelt saime maketi tegemiseks täpse aluskaardi. **KK!**

KUIDAS VALMIS KARLOVA-ROPKA PIIRKONNA ÕPPEMAKETT

Tekst: MARTIN TERAVAL, Digitaliseerimiskeskuse OÜ

Makette kasutatakse põhiliselt planeerimisel, vähem müügitöös ja veel harvem õppevahenditena. Eestis on maketid müügiinstrumentidena vähemlevinud tõenäoliselt nende hinna tõttu. Hea visualisatsioon (kuigi digitaalne visualisatsioon ei anna edasi nii palju kui makett) uuest elamurajoonist maksab paarkümmend tuhat krooni, hea detailne makett samast alast kordades enam. Meie igas mõttes mahukaim ja seni ainus õppevahendiks tehtud makett valmis 2008. aasta detsembris, vahetult enne aastavahetust Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustele. Maketi valmistamiseks kulus kuus inimkuud, lisaks sadu masinatunde.

MIS ON MAKETT?

Üldistatult koosneb makett aluspinnast, mis on valmistatud kõrgusinfo põhjal loodud digitaalsest pinnamudelil, ning pinnamudelil asuvast hoonestusest ja kõrghaljastusest. Nii aluspind kui ka hoonete mudelid on välja lõigatud puidust, seejärel lihvitud ja viimistletud spetsiaalvärvidega.

Kõigi maketi detailide valmistamiseks kasutasime neljateljelist raaljuhtimisega (CNC) freespinki. Nii saime täpse pinnamudeli ning hiljem ka kõik õiges mõõdus ja õige kujuga objektid. Nimetatud meetodit kasutame ennekõike väiksemas mõõtkavas olevate makettide valmistamisel. Suuremas mõõtkavas makettide puhul ei ole võimalik objekte ühes tükis freesida, vaid kõik tuleb detailhaaval valmistada ja hiljem kokku panna.

ALUSPINNAST JA ALUSKAARDIST

Igasuguse maastikumaketi valmistamise eelduseks on kõrgusinfo. KVÜÕA-le valmistatud maketi puhul tuli palju töötada Tartu aluskaardiga, mis saadi Tartu linnavalitsuselt.

Mainin üht kavalat tüüpi viga, mis kaardil esines. Maketil olevate hoonete kolmemõõtmeliste mudelite valmistamise üheks aluseks olid aluskaardil asuvate ehitiste piirjooned, mis antud juhul tähistasid ehitisaluseid pindalasi (ehituslune *versus* ehitisalune: ehitisalune pindala markeerib hoone vertikaalprojektsiooni, ehitusalune kandvat konstruktsiooni). Aluskaardil on aga mõne hoone kuju oluliselt erinev tema realselt ehitisalusest pinnast. Lähemal uuri-

Digitaliseerimiskeskuses töös olev makett Lõuna-Eestis asuvast arengujärgus hajaasustusest.

misel ja kaardi võrdlemisel ortofotoga selgus, et kaardil on sellisel juhul ehitisalusele pinnale liidetud ka hoone vari. Viga on arusaadav, sest vektorkaart on valmistatud ortofoto ülejoonestamise teel ja vahel on ortofotol tõesti raske silmaga eristada hoonet teda ümbritsevast.

HOONED JA KÕRGHALJASTUS MAKETIL

Kõik maketil olevad ligikaudu tuhat hoonet ja ehitist tuli arvutis eelnevalt modelleerida. Hoonete kolmemõõtmeliste mudelite valmistamiseks kasutame enamasti aluskaarti, ehitisregistri andmebaasi ja maa-ameti geoportaali kaardiserverit (täpsemalt sealseid ortofotosid). Lisaks pildistasime hooned enne modelleerimist kõigist külgedest, et saada vaated ja viimased hoonete juures tehtud muudatused. Need fotod on kasulikud ka hiljem maketile kõrghaljastuse paigutamiseks. KVÜÕA-le valmistatud maketil on iga puu seal, kus see paikneb ka päriselt, välja arvatud aedades ja suurematel aladel olevad puuderühmad, mis on maketil üldistatud.

Hoonete kõrgused saadakse kas lasermõõdikuga või puuduliku juurdepääsuga objektide puhul kaudselt, näiteks loendades hoone fotolt teadaolevate mõõtudega elemendid (tolliste mõõdud on teada, vuukide paksused võib ümardada jne).

Üks keerulisemaid, kuid samas huvitavamaid nüansse mudelitehituse juures on see, et sageli ei tea tellija isegi, milline peaks lõpptulemus täpselt olema. Seega tuleb lisaks idee vormistamisele teha valmis ka lõplik kavand. **KK!**

Uus hädaolukorra seadus ja erakorralise seisukorra seaduse muudatus panevad Kaitseleiidule kohustusi

Tekst: AIVAR ENGEL, kapten, õigusteaduse magister, Kaitseleidu Tallinna maleva Põhja kompanii

Tänavu 24. juulil hakkas kehtima uus hädaolukorra seadus (HOS; vt Riigi Teataja I 2009, 39, 262), mille üheks eesmärgiks on korrastada varem kehtinud hädaolukorraks valmisoleku seaduse alusel loodud kriisireguleerimissüsteemi ja liita HOSisse eriolukorra seaduse (eriolukord on üks hädaolukorra liike) sätteid.¹ Käesoleva artikli eesmärgiks on eelkõige kajastada kaitseväge ja Kaitseleidu ülesandeid, mis on valdavalt sätestatud HOSi 3. peatüki 3. jaos ja erakorralise seisukorra seaduse 15. paragrahvis.

Riigikogu menetluses on ka korrakaitse seaduse² (49 SE) eelnõu, milles on kaitsevägele ja Kaitseleidule antud ülesandeid. Korrakaitse seaduse eelnõu puuduseks on abstraktsete normide rohkus, mis võimaldab nende väga laia tõlgendamist – õigusaktides peaks aga abstraktseid norme vältima. Et korrakaitse seaduse eelnõu ei ole seadusena vastu võetud, ei ole teada, milliseks kujuneb selle lõpptekst. Selle eelnõu ja HOSi sätteid on kaitseväge ja Kaitseleidu kasutamise osas sarnased. HOSi § 2 lg 1 defineerib hädaolukorda järgmiselt: “Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab paljude inimeste elu või tervist või põhjustab suure varalise kahju või suure keskkonnakahju või tõsiseid ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus.”

PRESIDENDIL ON PÄDEVUS OSALEDA OTSUSTAMISPROTSESSIS

Eelnõu menetlemisel Riigikogus toimus juhtivkomisjoni põhiseaduskomisjoni eestvedamisel laiendatud arutelu, kus osalesid riigikaitse komisjon, presidendi kantselei esindaja, õiguskantsler, kaitse-, sise- ja justiitsminister jt institutsioonide esindajad (vrd HOS § 2 lg 1). Arutelude tulemusena esitas riigikaitse komisjoni esimees Mati Raidma eelnõule mitmeid muudatusettepanekuid, millest toon esile vabariigi presidendi kui kaitseväge kõrgeima juhi pädevuse säilitamise sarnaselt enne HOSi eelnõu algatamist kehtinud õigusaktidele. Mati Raidma muudatusettepaneku tulemusena otsustab HOSi § 31 kohaselt hädaolukorra lahendamisel kaitseväge ja Kaitseleidu kasutamise vabariigi valitsus üksnes vabariigi presidendi nõusolekul. Vabariigi valitsuse algatatud HOSi eelnõu esialgses tekstis presidendil vastav roll puudus (erinevalt varem kehtinud õigusest, kus kaitseväge kasutamise otsuse langetas president vabariigi valitsuse ettepanekul) ja teda kui riigikaitse kõrgeimat juhti ei kaasatud otsustamisprotsessi. Leian, et presidendil peab olema kaitseväge ja Kaitseleidu kasutamise osas otsustuspädevus, sest see tuleneb Eesti Vabariigi põhiseadusest ja Riigikohtu lahendist.³

Vabariigi valitsusele teeb aga vastava ettepaneku kaitseväge ja Kaitseleidu kaasamiseks siseminister, olles selle kooskõlastanud kaitseministriga. Seejuures HOSi § 31 lõike 1 punkti 1 kohaselt kaitseväge ja Kaitseleidu kaasamisel päästetöödele ja eriolukorra töödele on ainuotsustuspädevus vabariigi valitsusel ning selleks vabariigi presidendi nõusolekut vaja ei ole. Siinkohal saaks lähtuda nn ametiabi osutamisest, mis on reguleeritud valitsuse 11. detsembri 2008 määrusega nr 169 “Kaitseväge pääste- ja hädaabitöödel osalemise kord” (vt lähemalt Riigi Teataja I 2008, 55, 309).

KAITSEVÄE JA KAITSELIIDU ÜLESANDED

HOSi § 31 lõige 1 sätestab: “Kaitseväge või Kaitseleitu võib kasutada järgmiste ülesannete täitmiseks: 1) päästetööde ja eriolukorra tööde tegemine; 2) liikluse korraldamine eriolukorra ajal ja turvalisuse tagamine eriolukorra piirkonnas; 3) karistusseadustiku §-des 237 (terrorikuritegu), 240 (riigi- või kohaliku omavalitsuse ametiruumi tungimine), 246 (rahvusvaheliselt kaitstud isiku elule ja tervisele suunatud rünne) ja 248 (diplomaatiliselt puutumatust omavale maa-alale, hoonesse ja ruumi tungimine) nimetatud kuritegude ennetamine või tõkestamine; 4) suure rünnakuriskiga objekti kahjustamise ärahoidmine või tõkestamine; 5) riigipiiri ületamise ajutine piiramine või peatamine riigipiiri seaduse §-s 7 nimetatud juhul.” Tõkestamine tähendab juba alanud kahjuliku tegevuse lõpetamist ja edasise tegevuse ärahoidmist. Ärahoidmine tähendab aga ennetavat tegevust (eelnõu seletuskiri lk 11, vt viidet nr 2).

HOSi § 31 lõike 2 kohaselt kehtestab kaitseväge või Kaitseleidu kasutamise korra käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud ülesannete täitmiseks vabariigi valitsus oma määrusega (HOSi rakendusakt). HOSi § 31 lõike 1 punktis 2 nimetatud ülesande täitmiseks võib vabariigi valitsus otsustada kasutada kaitseväge või Kaitseleitu kuni eriolukorra lõpetamiseni. HOSi § 31 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud juhtudel ei või vabariigi valitsus otsustada kaitseväge või Kaitseleitu kasutada kauem kui 30 päeva alates otsuse tegemise päevast. Vabariigi valitsus ei või käesolevas lõikes sätestatud juhtudel otsustada kaitseväge või Kaitseleidu uut kasutamist sama juhtumi lahendamiseks. HOSi § 31 lõike 7 kohaselt kaitseväge või Kaitseleidu kasutamine käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–5 nimetatud ülesannete täitmiseks on lubatud üksnes juhul, kui pädev asutus (politsei, piirivalve) ei saa või ei saa õigeaegselt seda ülesannet täita ning puuduvad muud vahendid ülesande täitmiseks.

Siinkohal kõrvalepõikena märkus: HOSi § 21 lõike 4 punkti 6 kohaselt ei rakendata eriolukorra tööle tegevteenistuses olevat kaitseväge, kuid just osundatud § 31 lõike 1 punkt

1 sätestab, et kaitseväge ja Kaitseliitu võib kasutada päästetööde ja eriolukorra tööde tegemisel. Kaitseväeteenistuse seaduse § 3 lõike 3 punkt 1 ja Kaitseliidu seaduse § 23 lõike 3 järgi on ajateenistus tegevteenistus, lisaks loetakse ka kaitseliitlane tegevteenistuses olevaks, kui ta täidab teenistuskohustusi. Seega § 21 järgi ei saaks tegevteenistuses olevat kaitseväelast (näiteks ka ajateenijat ja kaitseliitlast) kasutada eriolukorra tööde tegemiseks, kuid § 31 lõike 1 punkt 1 paneb kaitseväelasele selle kohustuse. Käesoleva artikli autori arvates on HOSi eelnimetatud sätted (§ 21 ja § 31) omavahel vastuolus ja vajaksid täpsustamist.

HOSi § 32 kohaselt vormistatakse vabariigi valitsuse korraldus, milles märgitakse: 1) ülesanne, mille täitmiseks kaitseväge või Kaitseliitu kasutatakse; 2) kasutatavate kaitseväelaste või Kaitseliidu tegevliikmete arv või arvu ülempiir; 3) kaitseväge või Kaitseliidu kasutamise tähtaeg; 4) territoorium, millel kaitseväge või Kaitseliit oma ülesannet täidab; 5) ametiisik või -isikud, kellele kasutatavad kaitseväelased või Kaitseliidu tegevliikmed allutatakse; 6) vajaduse korral muud tingimused.

HOSi § 33 ("Kaitseväge või Kaitseliidu kasutamise kord") järgi esitatakse vabariigi valitsuse vastav korraldus, mis on kooskõlastatud vabariigi presidendiga, viivitamata kaitseväge juhatajale või Kaitseliidu ülemale, kes allutab kaitseväge või Kaitseliidu üksuse § 31 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmist puudutavates küsimustes üksuse ülema kaudu vabariigi valitsuse määratud ametiisikule.

Kaitseliidu tegevliige või kaitseväelane peab § 31 lõike 1 punktides 2–5 nimetatud ülesannete täitmise ajal kandma vormiriietust koos ohutusvestiga, millel on hästi nähtav tähistus "KORRAKAITSE". Ülesannete täitmiseks kasutatav kaitseväge või Kaitseliidu sõiduk peab olema tähistatud kleebisega "KORRAKAITSE". Ohutusvesti ja kleebise kirjelduse kehtestab kaitseminister määrusega. Kaitseväelane ja Kaitseliidu tegevliige võib § 31 lõike 1 punktides 2–5 nimetatud ülesannete täitmisel kasutada jõudu (nt füüsilise jõu ja erivahendite kasutamine) politseiseaduse 5. peatükis politseiametnikule sunni rakendamiseks ettenähtud alustel ja korras.

Tähtis on HOSi § 33 lõige 5, mille kohaselt § 31 lõike 1 punktides 2–5 nimetatud ülesandeid täidavad kaitseväelased ja Kaitseliidu tegevliikmed, kes on läbinud sellekohase väljaõppe. Näiteks eriolukorra kehtestamise ajal võidakse kaitseväge ja Kaitseliitu kaasata korra tagamiseks eriolukorra piirkonnas, mis eeldab ka korrakaitsete funktsioonide täitmist. Riigi või kohalike omavalitsuste ametiruumide ja kõrge rünnakuriskiga objektide kaitsmine võib osutuda vajalikuks näiteks massirahutuste ajal olukorras, kus massirahutuste ulatuse tõttu ei ole vaja välja kuulutada erakorralist seisukorda, kuid politsei vajab eelnimetatud objektide kaitseks lisajõude. Riigipiiri ületamise piiramine või peatamine eeldab samuti vastava väljaõppe olemasolu.

MILLAL KUULUTATAKSE VÄLJA ERIOLUKORD?

Vabariigi valitsus võib loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust tuleneva hädaolukorra lahendamiseks kuulutada välja eriolukorra, kui hädaolukorra lahendamiseks

End abipolitseinikena määratlenud kaitseliitlastel tuleb olla valmis erinevateks väljakutseteks.

damine ei ole võimalik ilma HOSi 2. jaos sätestatud juhtimiskorralduse või meetmete rakendamiseta (HOS § 13).

Eriolukorra võib välja kuulutada kogu riigis või vastava omavalitsuse territooriumil. Mõõnan, et eriolukord on lisaks kaetud ka teiste valdkondlike seadustega – päästeseadus, loomatauditõrje seadus – ning näiteks seetõttu puuduks vajadus üksiku kanafarmi tõttu kogu omavalitsuse territooriumil karantiini kehtestamine just eriolukorraga. Seetõttu on eriolukorra kehtestamine eelkõige seotud suuremõtmelise õnnetuse, avariid või nakkushaiguse levikuga.

ERAKORRALISE SEISUKORRA SEADUSE MUUDATUS

Hädaolukorra seaduse menetlemisel Riigikogus peeti paralleelselt ka erakorralise seisukorra seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse (Riigi Teataja I, 2009, 39, 260) arutelu. Ka see seadus jõustus k.a 24. juulil. Eraldi seaduste eelnõudena menetlemise põhjuseks on asjaolu, et hädaolukorra seadus vajab vastuvõtmiseks Riigikogu lihthääldenamust, kuid erakorralise seisukorra seadus vajab Eesti Vabariigi põhiseaduse § 104 kohaselt Riigikogu koosseisu hääldenamust (vähemalt 51 häält). Ka erakorralise seisukorra seaduses jäi muudatusettepaneku tulemusel vabariigi presidendile pädevus osaleda kaitseväge ja Kaitseliidu kasutamise otsustusprotsessis (vt eespool Mati Raidma muudatusettepanekuga seonduvat).

MILLAL KUULUTATAKSE VÄLJA ERAKORRALINE SEISUKORD?

Erakorraline seisukord kuulutatakse välja tingimusel, et Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamine ei ole võimalik erakorralise seisukorra seaduses (ESS) sätestatud abinõusid rakendamata. Erakorralise seisukorra võib Riigikogu vabariigi presidendi või vabariigi valitsuse ettepanekul oma koosseisu hääldenamusega välja kuulutada kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks (ESS § 2 lõiked 2 ja 3). Erakorralise seisukorra ajal võib piirata isikute õigusi ja vabadusi, nt liikumisvabadust, kodu puutumatus, omandi kasutamise õigust, koosolekute pidamise õigust jne. Erakorraline seisukord võib viia sõjaseisukorra kehtestamiseni.

ESSi § 3 täpsustab, et Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht võib tuleneda: 1) Eesti põhiseadusliku korra vägivaldse kukutamise katsest; 2) terroristlikust tegevusest;

3) vägivallega seotud kollektiivsest surveaktsioonist; 4) ulatuslikust vägivallega seotud isikugruppide vahelisest konfliktist; 5) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldsest isoleerimisest; 6) vägivallega seotud pikaajalistest massilistest korratustest.

Vastava abinõude seas võib olla ka kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamine. ESSis muudeti 15. paragrahvi, mille lõige 1 sätestab: "Vabariigi valitsus võib vabariigi presidendi nõusolekul otsustada erakorralise seisukorra ajal kasutada kaitseväge või Kaitseliitu lisaks HOS § 31 lõikes 1 (vt eespool HOSi § 31 lõike 1 punktid 1–5 – A.E. märkus) nimetatud ülesannete täitmisele järgmiselt: 1) vabariigi presidendi, seadusandliku ja täidesaatva riigivõimu, muude riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning riigile elutähtsate objektide vastu suunatud ründe ärahoidmine ja tõkestamine; 2) vägivallega seotud kollektiivsest surveaktsioonist või vägivallega seotud ulatuslikust, isikugruppide vahelisest konfliktist tuleneva ebaseadusliku tegevuse tõkestamine; 3) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldse isoleerimisega seotud ebaseadusliku tegevuse tõkestamine; 4) vägivallega seotud massilise korratuse tõkestamine."

ESSi järgi on kaitseväge või Kaitseliidu kasutamise regulatsioon (allutamine, valituse otsuse sisu, kaasamine, kui pädev asutus ei saa ülesannet täita, jõu kasutamine poliitiseaduse 5. ptk järgi jne) sarnane HOSis sätestatuga (vt eespool HOSi kohta käivat ja lähemalt erakorralise seisukorra seaduse § 1).

OMAALGATUSLIKU VASTUPANU ÕIGUS KUI VÕÕRANDAMATU ÕIGUS

Siinkohal peab lisaks erakorralise seisukorra seadusele märkima, et Eesti Vabariigi põhiseaduse § 124 lõike 1 kohaselt on Eesti kodanikud kohustatud osa võtma riigikaitsest ja § 54 lõike 1 kohaselt on Eesti kodaniku kohus kaitsta Eesti iseseisvust. Põhiseaduse § 54 lõige 2 sätestab, et muude vahendite puudumisel on Eesti kodanikul õigus osutada omaalgatuslikku vastupanu põhiseadusliku korra (vt eespool ESSi 15. paragrahvi kohta, kus on kirjas põhiseadusliku korra vägivaldse muutmise tunnused) vägivaldsele muutmisele.

"Põhiseaduse § 54 lg 2 erineb olemuselt siiski PS § 124 lgs 1 sätestatud kohustusest võtta osa seaduses sätestatud alustel ja korras riigikaitsest. Viimasel juhul on tegemist seaduse alusel toimuva tegevusega, mida juhivad pädevad riigiorganid, § 54 lg 2 sätestab tegevuse, mis toimub ilma eraldi käsuta, eelkõige sõjaseisukorda või mobilisatsiooni välja kuulutamata." Omaalgatusliku vastupanu "õiguse kasutamine eeldab muude vahendite puudumist. Sätte eesmärgist tulenevalt saab muude vahendite olemasolu enne õiguste kasutamist hinnata üksnes kodanik ise. Eelkõige tuleks siin silmas pidada olukorda, kus agressiooni tagajärjel sõjaseisukorda, mobilisatsiooni ei saa välja kuulutada ja riigiorganid ei asu riiki kaitsma".⁵ Seega on põhiseaduse § 54 lõike 2 puhul tegemist sisustamata õiguse mõistega ja seaduse reservatsioonita põhiõigusega, mida ei saa seadusega ammendavalt reguleerida ja seda õigust ei tohi ignoreerida. Ka erakorralise seisukorra seaduses antud loetelu põhiseaduslikku korda ähvardavast ohust ei ole ammendav ning seaduses ei saa piirata isiku oma-

algatusliku vastupanu õigust.⁶ Põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel ei tuleks enam lähtuda HOSi § 33 lõikest 5, et seda võivad teha vaid vastava väljaõppe saanud kaitseväelased või kaitseliitlased, vaid iga kaitseliitlase (ka iga kodaniku) reservatsioonideta õigus on astuda vastu põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele. Muidugi tuleks pidada silmas, et seda õigust rakendatakse eelkõige siis, kui pädev riigiasutus ei tegutse ja viimase tegevusel tuleb võimalusel asuda põhiseadusliku korda kaitsma viimase koosseisus (viimasega kooskõlastatult). Eesti Vabariigi 1937. aasta põhiseaduses omaalgatusliku vastupanu õiguse säte puudus.

KOKKUVÕTE

Käesoleva artikli autor näeb siinkohal just Kaitseliitu ja tema tegevliikmeid nendena, kellele on võimalik hädaolukorra või erakorralise seisukorra ajal panustada. Vastavate võimekuste olemasolu Kaitseliidus ja selle rakendamise vajadust on näiteks tõestanud ka kahe aasta tagused aprillisündmused, samuti oli Kaitseliidul oluline roll Pärnu veeuputuse ja tormi ajal.

Ajateenijate väljaõpe on valdavalt suunatud sõjalise võimekuse arendamisele, mistõttu saaks kaitsevääst rääkides massirahutuste korral rakendada nt sõjaväepolitsei üksusi või välismissioonikogemustega kaadrikaitsevääslasi, kellele on vastav väljaõpe. Nagu eespool öeldud saab hädaolukorras ja turvalisuse tagamisel kaasata vaid vastava väljaõppe saanud kaitseliitlasi, mistõttu kutsun kaitseliitlasi üles osalema aktiivsemalt vastavatel õppustel ja harjutustel. Kaitseväälane ja kaitseliitlane allutatakse läbi oma üksuse juhi vabariigi valitsuse määratud ametiisikule, mistõttu kaitseliitlasele on vajalik üksuspõhine väljaõpe. Seni on kaitseliitlased vastavatel harjutustel ja õppustel saanud koolitust näiteks sõjaväepolitseinikelt, kaitseliitlastest politseinikelt ja välismissioonikogemustega kaitseliitlastelt.

Hädaolukorra seadus ja erakorralise seisukorra seadus on andnud Kaitseliidule täiendavad ja senisest konkreetsemad ülesanded, mida Kaitseliit on realselt juba enne eelnimetatud seaduste jõustumist täitnud. Seadusest tulenevad kohustused suurendavad aga väljaõppevajadust. Lähiajal on oodata ka eelnimetatud seadusest tulenevaid rakendusakte, mis võimaldavad Kaitseliidus edasist tegevust täpsemalt kavandada. **KK!**

- 1 Vt lähemalt hädaolukorra seaduse 447 SE eelnõu menetlusetapid, seletuskiri (http://www.riigikogu.ee/?page=en_etapid&op=ems&id=573581&u=20090709155954).
- 2 Vt menetlusetapid (http://www.riigikogu.ee/?page=en_etapid&op=ems&id=93502&u=20090710091215).
- 3 Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 21. detsembri 1994 otsus "Vabariigi Presidendi taotluse tunnistada 8. novembril 1994. a vastu võetud rahuaja riigikaitse seadus põhiseadusega vastuolus olevaks, läbivaatamine" (Riigi Teataja I 1995, 2/3, 35).
- 4 Truuväli, Eerik-Juhan & Kask, Oliver & Lehis, Lasse & Lindpere, Heiki & Lõhmus, Uno & Madise, Ülle & Merusk, Kalle & Narits, Raul & Olle, Vallo & Põld, Jüri & Schneider, Heinrich 2002. Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura Õigusteabe AS, lk 337.
- 5 *Ibid.*
- 6 Viimast tõendab ka asjaolu, et erakorralise seisukorra seaduse 3. paragrahvis antud põhiseadusliku korra ohtude loetelu täiendati punktiga 6 (vt eespool).

Meeleolukad päevad Tuksis

Kui spordilaager algab rikkaliku koogilaua ja üleskutsega koguda koosviibimisel endale vähemalt kümme uut sõpra, on korraldajad suutnud süstida kõigisse kohaletulnuisse rõõmsa ja kokkuhoidva meeleolu,

Et emad saaksid keskenduda spordile, olid Läänemaa kodutütred palutud tegelema laagrisse kaasa võetud lastega. Pildil maalivad lapsed kive kauniks. Fotod: 6 x Taive Kuuse

mis kestab järgmised kolm päeva ehk laagri lõpuni. Just seda ka Naiskodukaitse Lääne ringkonna naised suutsid, korraldades juulikuu viimasel nädalavahetusel üle-eesilise Naiskodukaitse spordilaagri, kus lustlikus ja sõbralikus õhkkonnas tehti sporti, õpiti uusi oskusi, võisteldi, lauldi ja tantsiti. “Kogu aeg oli lahe olla,” tõdes ka Naiskodukaitse esinaine Airi Neve spordilaagri lõpurivistusel ja tänas laagri korraldajaid eesotsas Naiskodukaitse Lääne ringkonna instruktoriga Svetlana Mustkiviga.

Punktiarvestuse järgi võitis Naiskodukaitse spordilaagri võidukarika Järva ringkond, kuid topsitäre tervendavat Haapsalu muda viisid preemiana koju kaasa naised igast osalenud ringkonnast. Naiskodukaitse spordilaagrit peetakse kahe aasta tagant ja osalema on oodatud naiskodukaitsjad, nende pereliikmed ja sõbrad igalt poolt üle Eesti. Tänavu olid kohal kõik ringkonnad peale saarlaste ja Sakala. **KK!**

Orienteerumisvõistlus polnud pelgalt punktist punkti jooksmine. Teekonnal tuli lahendada ka ülesandeid. Pildil püüavad Järva ringkonna võistkonna liikmed ära tunda puu all kasvavaid taimi.

Särtsakad Põlvamaa naiskodukaitsjad lubasid küll kogu aeg teisi edestada nii välise kui ka sisemise iluga, kuid olid lisaks teistest paremad ka võrkpallimängus.

Teatevõistluse stardipauk tuli igal võistkonnal anda endale ise – õhupall tuli pauguga puruks puhuda ja seejärel rajale tormata. Pildil võistlevad Tartu naised (vasakul) Jõgeva omadega.

Isetegevuskava teema oli seekord värbamine. Pildil on näide edukalt värvatust pärnakate moodi.

Lisaks võistkondlikele katsumustele peeti Tuksi laagris maha ka mitmeid individuaalvõistlusi saapaviskest kuivamaakalapüügini. Pildil nooleviske stiilinäide.

Pealinna naiskodukaitsjad õppisid katma pidulauda välitingimustes

Tekst: KATRE NOOR,
Naiskodukaitse Tallinna ringkond

Toitlustamine on suhteliselt kitsas valdkond ja et enamik Naiskodukaitse Tallinna ringkonna toitlustusgrupi liikmeid on juba arvestatava välitoitlustuskogemusega, tuli suvisteks õppepäevadeks mõelda välja midagi uut ja sootuks teistsugust, mis oleks huvitav nii vanadele kui ka uutele liikmetele. Kõige sagedamini käis ettepanekutest läbi sõna "pidulik". Algul arutasime, et läheks restorani ja oleks peakokale abiks mõne piduliku eine valmistamisel, samas kerkis aga küsimus, kuidas on see seotud meie nn tavapärase tegevusega metsas ja kas saaksime sellisel viisil õpitut ka praktikas kasutada. Nii tuligi idee katta pidulaud metsas ja teha road võimalikult lihtsatest ainetest, kasutades ka kohapeal leiduvat.

ÕPPESÕNAD PALACE'I KOKALT

Algse plaani järgi pidime 18. ja 19. juulil korraldatud õppepäevadel valmistama piduliku *buffet* ehk

Rootsi laua ainult toitlustusgrupi liikmetele, aga nagu tihti juhtub, sattus samale nädalavahetusele ka Kaitseliidu õppus, kuhu oli samuti vaja meie toitlustajaid. Siis tekkiski Sirle Baldesport-Märsil ja Mari Kalbinil idee kaks õppust ühendada.

18. juuli hommikul sõitsime Piirsalu õppepaika teadmisega, et õhtul tuleb katta pidulik laud ligikaudu 60 mehele-naisele. Laagripaika jõudes oli Tallinna maleva valvekompanii õppusel osalejate imestus suur, et miks nii palju toitlustajaid korraga, sest siiani oli neile süüa teinud korraga kaks inimest. Kuigi õppuse ülema, valvekompanii ülema Alar Olupiga oli kokkulepe olemas, ei saanud me teistele tegelikku põhjust avaldada.

Peagi saabus kohale õppuse juhendaja Lilia Kalbin, kes töötab kokana Palace'i hotellis. Pärast hommikukohvi alustasime teoreetilise osaga. Vaatasime pilte Kalbini valmistatud pidulikest laudadest ja kuulasime, millest miski asi koosneb ja kuidas valmistatud on. Saime teada, milliseid abivahendid Rootsi laua te-

gemisel võiksid olla ja millega neid õigete vahendite puudumisel saab asendada.

Kui teooria oli kuulatud, tegime enne õhtust pidulikku osa väikese eelsoojenduse ja valmistasime kõigile lõunasöögi. Et meid oli palju, valmisid spagetid hakklihaga ja supp justkui iseenesest – ikka ja jälle oli kellelgi töö otsas.

TELLISTEST LAUAJALAD JA KAUNISTUSEKS PÕLDMARJAVÄÄDID

Kui lõuna oli välja jagatud, hakkasime tegelema õhtuse *buffet* ettevalmistamisega. Vaja oli keeta munad, teha valmis suupistete määrded ning samas valmistada ka õhtuks supp ja praekartulid – arvasime nimelt, et metsas mütanud meestele jääb ainult suupistetest väheks. Katsime laua, mis meie õnneks oli Kaitseliidu meeste poolt ise valmis ehitatud (vanadest tellistest jalad ja suur plaat lauaplaadiks).

Kui õppusel osalejad õhtusöögile saabusid, oli imestus mõistagi suur, et miks selline laud ja kas nüüd on alati õppuse viimased õhtud nii pidulikud. Et ei tekiks asjatuid ootusi, tutvustas Mari Kalbin lühidalt meie õppust. Samas saime tänada ka õppuse juhendajat. Suur tänu talle veel kord, sest nagu piltidest näha, sai laud väga uhke ja lõppkokkuvõttes jagus toitu kõigile nii palju, kui süüa jaksati. Saime kiita maitsva toidu ja ilusa laua eest, kuigi, mis seal salata, leidis ka üks rahulolematu õppusel osaleja, kes ei suutnud meie hoolikalt valitud ja seatud lauakaunistustes (ristikheinaõied, karikakrad ja põldmarjaväädid) head näha. Et olime metsa tulnud toidutegemismõtetega, saime oma oskusi täiendada ka järgmisel päeval hommiku- ja lõunasööki tehes.

Oli väga tore, vaheldusrikas ja kasulik õppus – saime juurde kogemusi ja kindlust vajadusel selline pidulik laud ka iseseisvalt metsas katta. **KK!**

Metsas ettevalmistatud pidulaud sai väga uhke ja toitu jagus kõigile nii palju, kui süüa jaksati. Pildil suure töö ära teinud Tallinna ringkonna naiskodukaitsjad.

Naiskodukaitset teatakse, aga ei tunta

Linnakodanik soovib: Olge nähtavamad!

Tekst: ENE SÜGAV ja LEMBE LAHTMAA,
Naiskodukaitse Sakala ringkond

Sakala ringkonna naiskodukaitsjad viisid mais ja juunis Viljandi kesklinnas läbi küsitluse Kaitseliidu ja Naiskodukaitse kohta. Selgus, et inimesed on teadlikud Naiskodukaitse olemasolust, kuid neil puudub täpsem ettekujutus Naiskodukaitse tegevusest.

Inimesi küsitleti lastekaitsepäeval, Viljandi hansapäeval, maakaitsepäeval ja doonoripäeval. Vastajateks olid 18–55-aastased naised ja mehed. Küsitluse eesmärk oli välja selgitada inimeste teadmised Naiskodukaitsest ja ootused organisatsioonile. Naiskodukaitsjaid huvitasid enim vastused küsimustele, mida vastaja seostab Naiskodukaitsega ja kui ta oleks ise naiskodukaitsja, siis milliseid üritusi või tegevusi ta sooviks organisatsiooni liikmena kogeda. Tagastati 33 ankeeti, kuid kolm nendest olid täitmata.

MIDA SEOSTATE NAISKODUKAITSEGA?

Küsimusele “Mida seostate Naiskodukaitsega?” vastati kõige rohkem ehk kümnelt korral (30%), et riigikaitset

Sakala naiskodukaitsjad kasutasid mullu kevadel peetud värbamisüritusi ka selleks, et küsitleda inimesi ja selgitada, kui palju nad teavad Naiskodukaitsest.

ja/või kaitsmist. Seitsmel korral (21%) teati Naiskodukaitset kui söögitegijaid. Paljud vastajad seostasid Naiskodukaitsega naisi (ka mehiseid naisi), Kaitseliitu ja laskmist. Viiel korral meenusid vastajatele Naiskodukaitsega seoses laagrid ja metsas käimine. Ainult kolm vastajat seostas Naiskodukaitsega meditsiinilist tegevust.

On meeldiv, et oli ka vastajaid, kes seostasid Naiskodukaitset naiste aktiivsuse ja organiseeritusega, osavõtuga üleriigilistest ja maakondlikest üritustest. Üks vastus oli näiteks: paraadid, austus, politsei, matkad,

hernesupp, patriotism, abivalmidus, vorm, sõjalised õppused. Üks vastaja arvas, et naiskodukaitsjad on seotud kollaste tutimütsidega tüdrukutega. Üks vastaja ei osanud Naiskodukaitset mitte millegagi seostada.

MILLISTEL ÜRITUSTEL JA TEGEVUSTES SOOVIKSITE OSALEDA?

Teine küsimus kõlas: Kui te oleksite Naiskodukaitse liige, millises tegevuses/üritusel te organisatsiooni liikmena sooviksite osaleda? Kõige rohkem tahtsid vastajad olla laagrites ja telkida (24%). Sooviti kaasa lüüa seltskondlikel üritustel ja loodusmatkadel (15%). Huvi pakuksid veel laskmine, jahiretked, peod ja riigikaitsega seotud tegevused. Mainimist leidsid ka heategevusüritused, paraadid, kannumatkad, koolitused, muusikaüritused ja kiirkartulikoormisvõistlus. Kümme vastajat (30%) ei osanud soovida ühtegi üritust. Tähelepanuväärse soovitusena oli üks vastaja ankeeti kirjutatud: Olge rohkem nähtavad!

Vastuseid analüüsesid võib väita, et inimesed on teadlikud Naiskodukaitse olemasolust, kuid neil puudub info meie väga mitmekülgse tegevuse kohta. Hea on tõdeda, et naiskodukaitsjaid ei seostata esmajoones toidutegemisega. Seega: olgem nähtavamad ja kajastagem veelgi suurema aktiivsusega oma tegemisi ajakirjanduses! **KK!**

Sakala naiskodukaitsjate (pildil) läbi viidud küsitlusest selgus, et inimesed seostavad Naiskodukaitsega paraade, austust, politseid, matku, hernesuppi, patriotismi, abivalmidust, esmaabiandmist, vormi ja sõjalisi õppusi.

Ursula Liivmann:

70 aastat Naiskodukaitstes

Tekst: RITA LOEL,
Naiskodukaitse Saaremaa ringkonna
esinaine, Oma Saare ajakirjanik

Tänavu Eesti Vabariigi aastapäeval möödus 70 aastat hetkest, mil Saaremaa Leisi valla Pamanana küla Nõmmela talu peretütar Ursula Truuverk võeti Saaremaa Naiskodukaitse liikmeks. Sellekohase käskkirja andis 24. veebruaril 1939 välja Kaitseliidu Saaremaa maleva ajutine pealik major Pori. 70 aastat hiljem ehk 24. veebruaril 2009 luges Ursula Liivmanni Naiskodukaitse Saaremaa ringkonna auliikmeks kinnitamise käskkirja ette nüüdne Kaitseliidu Saaremaa maleva pealik major Toomas Luik.

NAISKODUKAITSES ÕPITI PALJU

“Miks sa ei ole meile rääkinud, et Naiskodukaitstes olid,” pärinud lapselaps Ursula Liivmannilt pärast Saaremaa lehes ilmunud lugu temast kui vastsest Saaremaa Naiskodukaitse auliikmest. Seda rääkides vanamemm muheleb. Ta võtab

naiskodukaitsejaid alati vastu naerusui. Ta on heatujuline ja erk, ikka seesama elurõõmus tüdruk, ainult aastaid on juurde tulnud. “Ma olen siin kohas kuues põlvkond,” märgib ta, lisades, et kui tema pere nüüd kokku saab, on tulijaid viis põlve, kokku üle 50 inimese. “Mul endal on kolm tütart,” on Liivmann uhke.

“Ega mul Naiskodukaitse astumiseks mingit sundust olnud, aga isa oli Kaitseliidus, ju sellepärast läksin. Mul oli tahtmine niisama ringi kolistada,” meenutab Ursula Liivmann. “Olin ema-isa ainus laps, ega mind muidu kuskile lastudki. Koolis käisin küll Pärtsamal, aga siis olin vanaema juures korteris, tema hoolitses mu eest.” Kui kool läbi, tuli neiu koju tagasi ning oli “kodus maatöö ja põllutöö peal”. Kõik tööd said kodutalus selgeks.

Et Kaitseliit oli enne Teist ilmasõda Eestis kõige suurem vabatahtlike or-

ganisatsioon, tegutses ka Leisi vallas mitu üksust. “Meil oli siin merekaitseliit, kuhu kuulusid mehed, kellel olid mootorpaadid, naised olid siis nende juures söögikeetjad ja sanitarid,” räägib ta. Ka Ursula Liivmanni isa Gustav Truuverk oli merekaitseliitlane.

Ehkki Ursula Liivmann Naiskodukaitstes kaua olla ei jõudnud, on tal tänagi eredalt meeles ettevõtmised, mis jäävad 70 aasta taha.

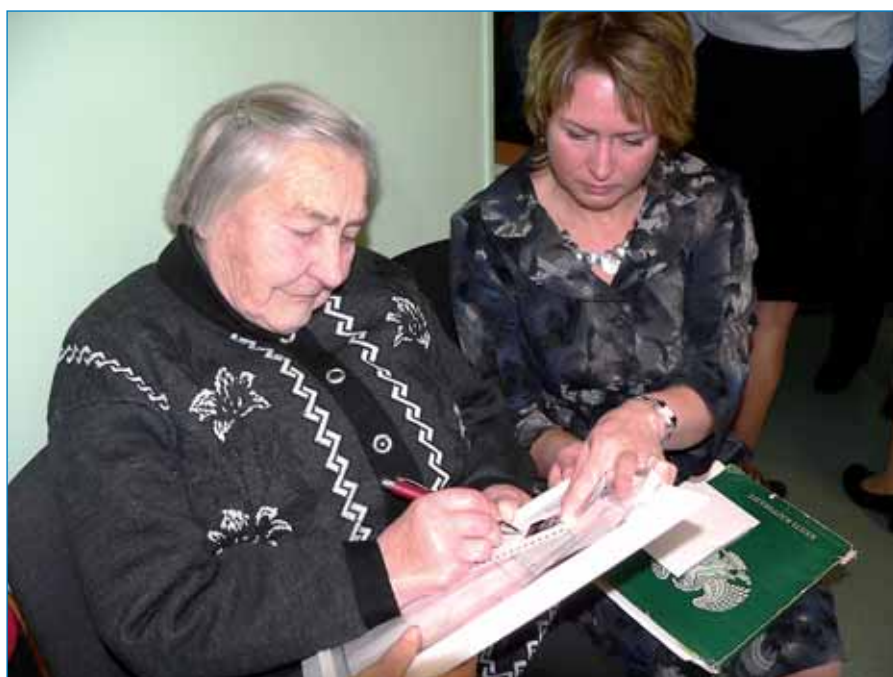
Ehkki neiu Naiskodukaitstes kaua olla ei jõudnud, on tal tänagi eredalt meeles ettevõtmised, mis jäävad 70 aasta taha.

“1939. aasta märtsis sain toitlustajakutse. Olime koos Lemberi Aliidega, õppisime siis masstoitlustamist. Meile anti pisikesed märkmikud, kus olid kirjas toiduainete kalorid. Isegi siis, kui sööma läksime, selgitati kõigepealt, kui palju miski toiduaine jõudu annab ja kui palju selles kaloreid on,” meenutab Liivmann Kuressaare Kaitseliidu Kodus korraldatud kursusi, kus õpetati ka välikatlagaga ümberkäimist ja lauakatmist.

Siiski ei piirdunud toitlustajad ainult söögitegemise õppimisega. “Meil olid igasugused muud õppused ka,” lisab Liivmann. “Oli gaasikaitseõppus, kus jooksimine gaasist läbi. Kui ma õigesti mäletan, oli see pisargaas.” Ka samariitlaste kursused tegi neiu läbi, need korraldati kodukohas.

KAUNID SINISED VORMIKLEIDID

Üks toonaseid olulisi naiskodukaitsejate tegevusi oli rivis käimine. “Rivis olid peamiselt nooremad naised, vanemad olid rohkem nagu auliikmed, nemad rivis ei seisnud,” räägib Liivmann, kes on naiskodukaitsejate helesinises vormikleidis marssinud uhkel sammul ka president Konstantin Pätsi auks korraldatud paraadil Kuressaare. “Seal oli meid palju. Leisi ja Pärtsama olid ühes rivis, aga muidu ikka iga kant omaette. Kokku oli naisi sada kind-

Ursula Liivmann kirjutab Saaremaa maleva referendi Piia Teerni juhendamisel allkirja liikme-kaardile. Foto: Rita Loel

lasti, kui mitte rohkem,” meenutab ta.

Selleks paraadiks, mis korraldati Kaitseliidu Saaremaa maleva 20. ja Naiskodukaitse Saaremaa ringkonna 10. aastapäeva auks 1939. aasta augustis, õmblesid naised usinalt kleite. “Mina küll ise ei õmmelnud. Aliide Lember oli Leisis õmbleja, tema tegi mulle ka kleidi valmis. Toona oli poes kohe müügil Naiskodukaitse sinine kleidiriie, sellest tehtigi,” selgitab vanaproua, lisades, et kleite oli kahesuguseid – villaseid ja puuvillaseid. “Ka sukad pidid ühte värvi olema, hallid, et kleidiga sobiksid, ning kingad pidid olema mustad madala kontsaga ja pealt kinised,” toonitab ta. Käes olid naistel valged kindad. “See oli nii kena pilt, kui kõik naised olid ühesugused,” heldib Ursula Liivmann. “Ka siin, Leisis korraldati paraade, kus saime marssida.”

Tänini on Ursula Liivmannil säilinud Naiskodukaitse aegadest vaid paar pilti. “Mul olid väikese koti sees alles käeside ja liikmekaart, kuid kui ema vangist tuli, leidis ta need ja viskas ahju, ütles, et sellest võib ainult pahandust tulla,” ohkab naine.

ENDISELT ERGAS VANAPROUA

Venelaste tuleku ajast vanaproua eriti rääkida ei taha. Need mälestused on siiani valusad. Tema isa mõrvati Kuressaare lossihoovis, ema vangistati venelaste teisel tulekul. “See oli selline aeg, mida ei oska rääkidagi,” nendib ta. “Ma tean väga hästi, kes ja mismoodi viidi, kes olid venelaste käsilased, aga ma ei taha sellest rääkida, sest nende lapsed on veel elus.”

Üks “militaarse” kallakuga episood oli Ursula Liivmanni elus veel. Nimelt oli ta Saksa okupatsiooni ajal ka Naisomakaitse liige. “Meid, naised, kes Naisomakaitse kuulusid, oli siin Leisis seitse-kaheksa. Kuid kui mehed õppusi või koosolekuid

Naiskodukaitse Saaremaa ringkonna auliige Ursula Liivmann koos praeguste naiskodukaitsjate ja Kaitseliidu Saaremaa maleva pealiku major Toomas Luigega. Foto: Taavi Tuisk

tegid, olime ikka selle söömategemise ja sanitaarala peal,” täpsustab ta.

Praegustest Naiskodukaitse tegevustest Liivmann väga palju ei tea. Tal on hea meel, et sai nüüdsete naiskodukaitsjatega ühendust, kui läinud kevadel Karjas lahtiste uste päev korraldati. Ta helistas ise pärast vallalehes ilmunud artiklit.

“Eks ma olnud ikka mitu korda mõtelnud, et tea, kas naised on Kaitseliidu juures ka nüüd, aga polnud neist enne midagi kuulnud,” ütleb ta.

Eesti aja tagasituleku üle on kangel saare naisel aga hea meel, kuigi tundub, et nüüd hakkab asi jälle tagurpidi minema. “Eks ma alguses mõelnud, et ei tea, kas tuleb samasugune, nagu oli endine Eesti aeg, aga ega ikka päris ei tulnud,” märgib ta.

Liivmann mäletab, et “endise Eesti” ajal tehti kõik tööd käsitsi ja hobusega, kuid talupidamised ja põllud olid korras, nüüd aga enam nii ei ole. “Eks see Vene valitsus ajas kõik segamini, lõhkus inimesed ja perekonnad,” ohkab vanaproua.

Vaatamata sellele on Nõmmela talu perenaine elurõõmus ja ei kurda – ei riigikorra ega tervise üle. Ta mainib, et käiks ja oleks palju rohkem, kui ainult “jalad järele jõuaksid”. “Ma ei nurise millegi üle,” kinnitab Ursula Liivmann. “Mis nad ütlevad, et pensioni on pangast raske kätte saada? Mul käib juba mitu aastat pension pankas, see pole mingi küsimus,” arwab ta. **KK!**

Leisi naiskodukaitsjad 1939. aastal. Esireas (heledama mantliga) istub ka Ursula Truuverk (Liivmann). Foto: erakogu

Viikingiteemaline heategevusmäng toetas Tallinna naiste kriisikodu

Tekst: EVELI SAMMELSELG,
Naiskodukaitse Tallinna ringkonna
instruktor

Naiskodukaitse Tallinna ringkond algatas maikuus heategevuskampaania Tallinna naiste kriisikodu toetuseks. Annetuste kogumiseks korraldati heategevuslik kogupere orienteerumismäng “Viikingite aardejaht”, millel osalenud 13 võistkonna liikmed annetasid piletirahaks vabalt valitud summa. Osa naiskodukaitsjaid olid kurvad, et ei saa orienteerumismängust osa võtta, kuid tahtsid siiski anda oma panuse naiste kriisikodu heaks, seetõttu eelnes ja järgnes orienteerumismängule annetuste kogumine pangaülekannetega. Raha laekus nii Naiskodukaitse kui ka Kaitseliidu liikmetelt, kes olid kampaania peamiseks sihtrühmaks. Koguti 10 000 krooni, mis annetati Tallinna naiste kriisikodule.

“Oma heategevusliku mänguga soovisime toetada nii neid naisi, kes on leidnud endas jõudu vägivaldsest suhtest väljamurdmisel, kui tõmmata ka avalikkuse tähelepanu lähisuhtevägivalla probleemile meie ühiskonnas,” kommenteeris kampaania korraldaja Erle Eenmaa, “ning loomulikult toetada Tallinna naiste kriisikodu praeguses raskes majandusolukorras.”

TERVE PEREKOND VIKINGITEKS

Orienteerumismäng “Viikingite aardejaht” korraldati 17. mail. Mängu korraldas Naiskodukaitse Tallinna ringkonna avalike suhete rühm ja sihtgrupiks olid Naiskodukaitse, Kaitseliidu, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde liikmed oma peredega. Mäng oli üles ehitatud nii, et see oleks jõukohane igas vanuses osalejatele.

Mustamäele Tallinna Tehnikaülikooli taha metsatukka seadsime üles kümme punkti ning peitsime ka aardekirstu. Punktid nõudsid osalejatelt nii nutikust, osavust kui ka loovat

Aardejahi fotopunktis tuli lavastada temaatiline pilt “Viikingid läksid aaret jahtima, aga laev läks põhja”.

lähennemist. Alustuseks tuli vaimu teritada ristsõna lahendamisel, järgnes nõõrlabürindi läbimine. Kolmas punkt valmistas mitmeleki võistkonnale hämmeldust: tuli kirjutada ood sõjajumal Odinile. Laul pidi sisaldama kohustuslikke sõnu: aardekirst; Saaremaa; näe, kala!; Naiskodukaitse; Hagar Hirmus; viikingilaev; ahhoil; pealik; meri; torm. Soovituslikud meloodiad: “Meri on, meri jääb” ja “Kihnu neiu”.

Järgmises punktis sai vaimul puhata lasta ja näidata oma osavust: kogu võistkonnal tuli ronida läbi ämblikuvõrgu ilma võrku puutumata. Viienda punkti legend oli aga järgmine: “Olete jõudnud laevatekile,

aga ei tea, kas olete pääsenud. Õige suuna leidmiseks tuleb abi leida navigeerimiskaardist.” Pärast õige suuna leidmist marsiti fotopunkti, kus tuli lavastada temaatiline pilt “Viikingid läksid aaret jahtima, aga laev läks põhja”. See punkt osutus ka kõige populaarsemaks, terve perekond sai end viikingiteks maskeerida ja temaatiliste rekvisiitide abil rolli sisse elada. Meie fotograaf tegi neist mälestuseks pildi.

AARDEKIRSTUS OOTASID ŠOKOLAADIMÜNDID

Järgnesid ruunikirja lahendamine ja oma laevavrakist järele jäänud laudadega suusatamine elu pääst-

FAKTE TALLINNA NAISTE KRIISIKODUST JA LÄHISUHTEVÄGIVALLAST

- Suurim kriisikodu külastav vanuserühm on naised 30–50-aastased naised.
- Kriisikodus on 14 ööbimiskohta, kuid põhifunktsioon on ikkagi abivajajate juriidiline ja psühholoogiline nõustamine.
- 2008. aastal leidis kriisikodust ajutise varjupaiga 65 naist ja 18 last.
- 2008. aastal käis 473 naist nõustamisel juristi või psühholoogi juures.
- Noorim laps tuli kriisikodusse koos emaga otse sünnitusmajast.
- Aastas kogeb füüsilist vägivalda 9% ja seksuaalset vägivalda 2% Eesti naistest (2001. aasta uuring).
- 50% meestest, kes kasutab naiste suhtes vägivalda, kohtleb halvasti ka oma lapsi.

miseks. Eelviimase punkti kirjeldus kõlas aga nii: "Olete jõudnud mandrile, selle eest tuleb tänada jumal Odini. Roni kivi otsa ja laula üht laulu, helisev hää!" Siin kulus marjaks ära varama valmis kirjutatud lauluke. Ülesandele lisas raskust fakt, et kolme-neljakesi oli vaja mahtuda pisikesele kivile ja kogu laulmise aja seal tasakaalus püsida.

Igast punktist sai mõne vihje aarde asukoha kohta. Viimases punktis, kus vihje saamiseks oli vaja vibu lasta, moodustuski vihjesõnadest lause. Aarde kättesaamine oli omaette katsumus: võssa peidetud kirstu ei olnud kerge leida. Mõned lapsed tundsid muret, kas nad üldse saavadki aarde kätte, kui labidat kaasas pole. Võiduka lõpuni jõudnud leidsid aardekirstu, mille oli magusate müntidega täitnud AS Kalev Chocolate Factory.

Tagasiside osalejatelt andis jõudu kavandada samalaadne üritus ka järgmiseks aastaks, mõistagi uue legendi ja asukohaga. **KK!**

MIKS VALIS NAISKODUKAITSE RINGKOND ANNETAMISE SIHTRÜHMMAKS JUST NAISTE KRIISIKODU?

Tallinna naiste kriisikodu toetava heategevusürituse kampaania ajal saime tagasisidet, et oleksime võinud toetada hoopis lastekodusid. Miskipärast on nii, et lähisuhtevägivald on probleem, millest eriti rääkida ei taheta ja keeldutakse mõnel juhul selle olemasolugi tunnistamast. Seega ei olnud meie kampaania eesmärgiks ainult raha kogumine, vaid ka probleemile tähelepanu juhtimine. Kriisikodu aitab küll neid naisi, kes soovivad vägivaldsest suhtest väljuda, kuid probleemi ta olematuks ei tee. Kriisikodu tegeleb sümptomite leevendamise-ga, kuid probleemi väljajuurimiseks on vaja muuta inimeste väärtushinnanguid ja mõtteviisi. Lisaks sellele leidsime, et Naiskodukaitse kui naistest koosnev organisatsioon peaks toetama just sookaaslast, andes sellega üritusele ka sümboolse väärtuse - heategevus naistelt naistele.

Vestluses kriisikodu juhataja Inga Mikiveriga tuli välja, kui paljud naised kannatavad lähisuhtevägivald all ning paljud neist häbenevad sellest rääkida isegi oma lähematele sõpradele või emalegi. Tihti arvavad nad, et ju nad on oma käitumisega selle ära teeninud, ka ühiskonnas on levinud selline suhtumine. Lähisuhtevägivald kohta on levinud palju müüte, millest räägib Helve Kase oma ettekandes "Naistevastase vägivald definitsioonid": "Tegelikkuses on ka täiesti normaalsed, isegi edukad ja haritud naised vägivald ohvrid. Vägivald kannatavad naised ei ole vaimust vaesed, küll aga põhjustab vägivald ohvrile alati trauma ning mõjutab sügavalt tema enesetunnet, minapilti ja inimväärikust" (<http://www.enut.ee/lisa/ettekanne.rtf>). Intervjuud Tallinna naiste kriisikodu juhatajaga saate lugeda Naiskodukaitse Tallinna ringkonna kodulehelt (<http://tallinn.naiskodukaitse.ee>).

Kaitseliidu peastaap võtab tööle

PERSONALIOSAKONNA TEENISTUSJAOSKONNA ÜLEMA (ametikoha auaste major)

TÖÖÜLESANDED:

- teenistusjaoskonna teenistujate töö juhtimine;
- Kaitseliidu teenistujate ja vabatahtlikega seotud arvestuse korraldamine;
- vastutus atesteerimisdokumentatsiooni ettevalmistamise ja atestatsioonide korrektse läbiviimise eest;
- vastutus Kaitseliidu palgajuhendi koostamise ja järgimise eest;
- töötasukäskkirjade vormistamise kontrollimine;
- Kaitseliidu palgalise personali tööjõukulude eelarve koostamine ja kinnitatud eelarve täitmise kontrollimine;
- jaoskonna koostöö korraldamine kaitseväge, Kaitseliidu peastaabi teiste osakondade ja Kaitseliidu malevate vahel personali arvestusega seotud küsimustes.

NÕUDMISED:

- 18–48-aastane Eesti Vabariigi kodanik;
- sõjaväeline haridus: soovitavalt sõjaväelise kõrghariduse II aste;
- tsiviilharidus: vähemalt kõrgem;

- eesti keele oskus kõrgtasemel;
- ühe võõrkeele oskus kesktasemel ametialase sõnavara valdamisega;
- kriminaalkorras karistamata;
- personalialase seadusandluse ja personalitöö põhimõtete väga hea tundmine;
- võimeline sooritama kaitseväge füüsilise testi vähemalt 190 punktile.

ISIKUOMADUSED:

- algatus-, juhtimis-, organiseerimis-, otsustus- ja vastutusvõime;
- analüüsioskus ja hea pingetaluvus;
- meeskonnatööoskus, tasakaalukus ja usaldusväärsus.

PAKUME:

- arenguvõimalusi ja täiendõpet;
- ajakohaseid teenistustingimusi, töövahendeid ja tehnikat;
- tegevteenistuslepinguga kaasnevaid soodustusi.

Tööle asumise aeg: kokkuleppel
Palgaaste K 12

Lisateave: Kaitseliidu peastaabi personaliosakonna spetsialist Triin Kravets [tel 717 9018]

Harjumaal jagub kaitseliitlikku noortetegevust

Tekst: KATRIIN ALLIK, Kaitseliidu Harju maleva noorteinstruktor

Nii Kaitseliidu Harju ringkonna kodutütardel kui ka noorkotkastel on möödunud poolaasta olnud üritusterohke. Aprillis korraldati suur maakondlik meditsiiniesmaabi õppepäev, kus ligi 80 Harju noort täiendasid oma esmaabiteadmisi. Jüripäeva matkamängul Jägala sõjaväelinnakus võrdlesid neljaliikmelised võistkonnad oma oskusi. Olulise osa liikmeskonna suurendamiseks, huviliste noorte värbamiseks ning Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsiooni tutvustamiseks andsid propagandauiritused, mida korraldati linna- ja vallapäevadel Kuusalus, Kosel, Nissis, Keilas ja Sauel.

MEDITSIINIESMAABI ÕPPEPÄEV

Ükski patrull-, oskus- ega muu võistlus ei saa üle ega ümber meditsiiniülesandest. Esmaabi algteadmised

annavad ootamatus olukorras võimaluse teisi inimesi päästa. Need oskused peaksid olema igapäev. Harju noortele õpetati esmaabi ühel aprillikuu laupäeval. Harju maleva staabis oli üles seatud neli õppepunkti, kus kõigepealt õpetati ja siis tuli ülesanne ise läbi teha.

Noored olid jagatud kahte nooremate ja kahte vanemate laste gruppi. Vastavalt vanusele olid ka ülesanded. Punktides räägiti esmaabiteooriast, oli praktiline osa sidumise ja elustamisega, samuti kandraamiga kannatanu kandmise harjutus ja üksikvõitleja individuaalvarustusega tutvumise võimalus. Tutvustati tüüpilisemaid õnnetusi ja esmaabi nende korral. Vaadati üle ka meditsiinipaunade sisu. Tutvust sai teha kiirabi-autoga: noored proovisid vaakumkandraamis olemist ning uurisid meditsiiniauto varustust ja sisustust. Saadi aimu, milline näeb välja kiirabiarsti tööpäev. Õppepäeva lõpetas Eesti kaitseväge meediku veebel Ülle Järviku loeng meedikute tööst missioonipiirkonnas.

JÜRIPÄEVA MATKAMÄNG

Traditsiooniks saanud jüriöö kompleksvõistlus peeti tänavu Jägala sõjaväelinnakus, kus oma teadmisi testis umbes 80 noort. Noored olid jagatud nooremate ja vanemate ning tüdrukute ja poiste võistkondadesse. Kokku läks rajale 21 neljaliikmelist võistkonda.

Pärast rivistust alustati 22 punkti läbimist. Ülesandeid oli erinevaid: laskmised õhkrelvadest, side, sõlmed, meditsiin, tähtpäevade tundmine, geograafia, mälumäng, suudoku, odaheide, maitsmine, golf, konksumäng jne. Pärast võistlust korraldati ka jüripäevajooks, kus selgitati parimad jooksjad võistkondade kaupa.

LUURERETKED IGAS VANUSES NOORTELE

Igal aastal korraldab Harju malev luureretke ning matkamängu, et valmistuda üleriigilisteks võistlusteks. Vanematele kodutütardele ja noorkotkastele on luureretk ja noorematele matkamäng. Tänavu osales luureretkel 16 neljaliikmelist võistkonda ja matkamängul 17 neljaliikmelist võistkonda. Poiste ja tüdrukute osas peeti eraldi arvestust. Harju Noorte Kotkaste juhti veebel Tarmo Amerit üllatas, et luureretkel, kus võistlesid vanemad ja justkui tugevamad, oli katkestajaid, aga nooremate matkamängul finišeerisid kõik võistkonnad. "Mitmepäevased võistlused on kõigile jõukohased, arvestame noorte võimetega, paneme nad proovile ja püüame anda punktides selliseid ülesandeid, mis on olnud üleriigiliste võistluste kavas."

Nii kodutütred kui ka noorkotkad pidid võistlustel kompassi tundma, oskama kaarti lugeda, lahendada meditsiiniülesande jpm. Luureretkete mahukaim etapp oli luureülesanne. Kaardil märgitud alal asus nn vaenlase laager, millest tuli koostada ülevaade luureraportina:

palju oli vaenlasi, mis relvad neil oli, mida nad teevad, millised masinad olid vaenlase laagris ja kus asuvad liigipääsuteed.

Eelviimane etapp algas jõeületusega: üle jõe oli tõmmatud köis ja sai valida, kas ületada veekogu köie abil või ujudes. Külma vett trotsides valisid pooled võistkonnad ujumise.

Luureretke parimad poiste ja tüdrukute võistkonnad pääsesid vastavalt Mini-Ernale ja Ernakesele.

PROPAGANDAÜRITUSED

Harjumaa vabatahtlikud noortejuhid tahavad kasvata da kaitseliitlike noorteorganisatsioonide liikmeskonda ja on eriti tublid propagandaürituste korraldajad, sest nii saavad nad teistele kodukandi lastele teada anda, millega tegelevad kodutütred ja noorkotkad.

Linna- ja vallapäevad on parimad kohad noorteorganisatsioonide tutvustamiseks ning uute liikmete värbamiseks. Propagandaüritustel on kodutütred ja noorkotkad tavaliselt koos kaitseliitlaste ja naiskodukaitsjatega, mis näitab, et noored pole üksi, vaid Kaitseliit on üks suur organisatsioon, mis tegutseb ühiste eesmärkide nimel.

LASKEHARJUTUSED JA -VÕISTLUSED

Kaitseliidu Harju maleva noorteorganisatsioonide väljaõppeplaanis on ka laskeväljaõppe õhupüssist, püstolist ja spordipüssist. Võistlustel on sageli üheks ülesandeks laskmine ja eraldi laskevõistlustel võistlevad koos täiskasvanutega ka noored. Tänu harjutamisele lähevad lasketulemused pidevalt paremaks. Näiteks kolm Loo rühma kodutütart on teeninud välja II järgu. **KK!**

HARJU NOORED ESINDASID EESTIT VII BALTI SÕJALIS-SPORTLIKEL MÄNGUDEL

Tekst: KATRIIN ALLIK, Harju malev noorteinstruktor

Harju maleva seitse noorkotkast ja kaks kodutütart esindasid Eestit 16.–19. juunini Läti Vabariigis Aluksnes korraldatud VII Balti sõjalis-sportlikel mängudel. Nii nooremas kui ka vanemas vanuserühmas saavutati teine koht. Alla jäädi Läti noortele, kuid võideti leedukaid.

Kui kohale jõudsime, oli esmamulje veidi jahmatav: majutati meid sõjaväeosa ühe kasarmu suurde saali, mis oli eraldatud naride ja kappidega. Saime kõik ka ühesugused T-särgid, päevaplaani ja alade tutvustuse. Lätlased olid külalislahked ja vabal ajal mängisid eestlased Jaunsardze noortega palli.

Pärast õhtusööki läksime Eesti kaitseväe jalgpallimeeskonnale kaasa elama. Meie enda esimesed võistlused – tüdrukute õhupüssilaskmine ja poiste tänavakorvpall – olid teisel päeval ja täpselt ühel ajal. Nooremate vanuserühmas tuli õhupüssilaskmises esimeseks Harju ringkonna kodutütar Brita Liivamaa, vanemate arvestuses pidi Liia Laas alla vanduma Läti esindajale. Kokkuvõttes kaotasime 0,1 punktiga Lätile. Pärastlõunal oli kavas laskejooks: joosta tuli 1000 meetrit, lasta spordipüssist viis märki maha (iga eksimuse eest sai trahviringi) ja seejärel joosta 500 meetrit finišisse. Rene Bekiš tõmbas küll eestlased korra esimeseks, kuid saime aru, et Läti noortekoondise sportlastega me sammu pidada ei suuda ja leppisime teise kohaga.

Viimasel päeval ootas takistusraja läbimine. Seal oli vaja jõudu ja vastupidavust, et pärast kiiret nõõride all roomamist suuta poomil tasakaalu hoida ja takistus ületada. Meie kaks parimat aega olid alla 3 minuti. Eesti 12-aastased poisid tegid 15- ja ka 18-aastastele leedulastele silmad ette. Noorema vanuserühma poisid olid nii kärkevad, et suuremad ei suutnud nende tempos püsida. Ent taas pidime alla vanduma lätlastele. Õppisime palju uut. Selgeks said ka meeskonna nõrgad ja tugevad küljed. Tänavakorvpallis tuleb rohkem harjutada meeskonnatööd. Tuleb leida võimalusi harjutada kaitseväe takistusradadel. Suur aitäh kaitsevæele, et nad meid Aluksnesse kaasa võtsid. **KK!**

MINI-ERNA VÕITSID TÜDRUKUD

Tänavune Noorte Kotkaste Tartu maleva eestvedamisel korraldatud kolmeteistkümnes võistlusmatk Mini-Erna ei nõudnud suurt füüsilist pingutust ega sundinud vaba liikumisgraafiku tõttu võistkondi rajal kiirustama. Küll aga eeldas võistluse edukas läbimine korrektsust, täpsust, tähelepanu ja osavust kontrollpunktides ning nutikat tegevust vastutegevuse ülekavaldamisel. Võistlusraja pikkus oli linnulennult 35 kilomeetrit. Rajale suundus 15 neljaliikmelist 14–17-aastasest noorkotkast koosnevat võistkonda. Külalistena löid kaasa Kodutütarde naiskond ning võistlejad Lätist ja Leedust. Nimetatud tingimustes tuli 26.–28. juunini peetud Mini-Erna üldarvestuse üllatuslikult võitjaks noorkotkaste ees hoopis Kodutütarde Tartu ringkonna naiskond. Kaitseliidu Tartu maleva noorteinstruktor Mirjam Link sõnas, et tegemist on tugeva võistkonnaga, kellel on hea meeskonnatöö ja tõsine suhtumine. “Tüdrukud võitsid kevadel kodutütarde võistluse Ernake ning valisid tookord auhinnaks ahvatlevate välisreiside asemel just võimaluse kaasa lüüa Mini-Ernal,” selgitas Link.

Noorte Kotkaste võistkondadest oli Mini-Ernal parim Alutaguse malev, neile jäid alla Tartu maleva noorkotkad ja kolmanda noorkotkaste võistkonnana lõpetanud Võrumaa noormehed.

Võistluse peakohtunik, Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm on ka ise omal ajal noorkotkana Mini-Ernal kaasa löönud. Võistluse teisel päeval toimuvat hoolega jälgides tödes Tamm, et tartlased on korraldustööd tõsiselt võtnud ja võistlus sujub tõrgeteta, kuid varasemad võistlused on olnud noorkotkaste võimetele kohaselt märgatavalt raskemad ja suuremat vastupidavust nõudvamad. “Tuleval aastal korraldab võistluse Viru malev ja ma luban: jälgin isiklikult, et võistluse sisuline tase ei oleks noorkotkaste vääriline,” sõnas Tamm. KK!

Et suurem osa Mini-Erna võistlejaid jõudis kahe võistluspäeva vahele jäävasse ööbimiskohta varakult, oli aega lõkke ääres saapaid kuivatada, varbaid soendada ja võistlusmuljeid vahetada. Foto: Taive Kuuse

VÕRUMAA NOORKOTKAD JA KODUTÜTRED VEETSID VEEMÄEL KOLM LAAGRIPÄEVA

Tekst: HELI MAASLIEB, Võru I Põhikooli Kirikukooli rühma juht

Võrumaal Veemäe puhkepargis korraldati 16.–18. juunini noorkotkaste ja kodutütarde maakondlik laager. Kohale oli peaaegu sada noort, kes kolmel päeval said ennast proovile panna erinevates tegevustes ja lustida Võrumaa ilusate mägede vahel, nautimaks alanud suvevaheaega.

Et ööbiti telkides, oli esimeseks tööks laagri ülespanek. Pärast seda harjutati rivi, õpiti sõlmi ning Noorte Kotkaste ja Kodutütarde põhikirja. Pärastlõunal mindi matkale, mille pikkus oli umbes 14 kilomeetrit, sihtpunktiks Võru Kreutzwaldi muuseum. Nagu põhikirjas on öeldud, peab organisatsiooni kuuluv noor tundma kodumaa ajalugu.

Teine päev oli jaotatud erinevate ülesannete vahel. Tegevusi viisid läbi Võrumaa maleva kaitseliitlased, abiks olid rühmajuhid. Kavas oli sideõppust ja ületati miinivälja. Panti püsti sõjaväetelki ja õpiti, kuidas saab telkmantlist varjualust valmistada, pakiti seljakotti ja lauldi isamaalisi laule. Pärastlõuna kuulus spordile: sai lasta õhupüssi ja ronida nõõrirajal. Vahepeal sai igaüks valmistada endale rohutrukitehnikas pearäti. Kõige huvipakkuvam tegevus oli vibulaskmine. See oli paljudele uudne, nõudis jõudu, täpsust ja head silma.

Õhtusel isetegevusvõistlusel pidi iga rühm jäljendama kolme minuti jooksul Eesti telekanalitel jooksvaid saateid. Päeva lõpetas disko ja keskööl saabus öörahu.

Kolmas päev tõi uued tegemised. Saadi teadmisi kalandusest ja jahindusest. Pärast teooriaõppust pidid noorkotkad täitma erialakatse testi. Et liikmete seas on erialamärgid saanud väga populaarseks, kuulati tähelepanelikult ja küsiti palju. Politsei tutvustas ohte, mis valitsevad internetis, tuues mõtlemapanevaid näiteid elust enesest. Lõpuks valmistas iga rühm ka laagrilehe. Need jäävad kaunistama Võrumaa malevas Eva ja Villu töötuba. KK!

Võrumaa noored omandasid laagris uusi teadmisi kalandusest ja jahindusest. Pildil teevad nad tutvust loomanahkadega. Pärast teooriaõppust pidid noorkotkad täitma erialakatse testi.

PEALINNA KOGUNES SADA PARIMAT KODUTÜTART

Kodutütarde tavapärase pealinnalaager algas 4. augustil alanud ja kestis neli päeva. Esimene päev möödus Kadriorus, kus külastati presidendilossi, kunstimuseumi ja Kadrioru lossi. Teine päev oli väga tihe ja muljeterohke. Hommikul tekitas tüdrukutes palju elevust ekskursioon Eesti Rahvusringhäälingu televisioonimajja. Lõuna ajal kohtusid kodutütred Stenbocki majas peaminister Andrus Ansipiga. Peaminister tutvustas lastele riigi toimimise süsteemi: millega tegeleb vabariigi valitsus, millega Riigikogu ja vabariigi president. Ka tegi valitsusjuht tüdrukutele ekskursiooni Stenbocki majas ja tutvustas neile peagi üheksa-aastaseks saavat e-valitsuse süsteemi. Pärastlõunal tervitas kodutütred kaitseminister Jaak Aaviksoo.

Kolmandal päeval tutvusid kodutütred Riigikogu ja Kaitseliidu peastaabi tööga ning õhtupoole sõideti Salmistusse Erna retke dessanti uudistama. Viimasel päeval tehti tutvust politseiameti argieluga. Kõikide ametlike kohtumiste vahele mahtus hulgaliselt sõprussidemete loomist ja Tallinnaga tutvumist. **KK!**

Kodutütarde pealinnalaager, kuhu kogunevad parimad kodutütred üle Eesti, on aastatega tavaks saanud. Foto: Anu Allekand

Foto: Anu Allekand

KIIRE, LÕBUS JA TEGUS SUURLAAGER REMNIKUL

Juulikuu esimesel täisnädalal peetud Kaitseliidu noorte suurlaagri logiraamat on tihedalt täis juttu erinevatest tegevustest, võistlustest ja meeleoludest. Kirjutajateks olid laagrilised erinevatest Eestimaa paikadest. Joonistusi ja pilte aga sel aastal logiraamatus eriti ei ole. Põhjus on lihtne: lastel ei olnud aega joonistada, sest neli päeva laagrielu olid nii tegevusrohked.

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde suurlaagrisse Remnikule tulid kümme tublimat noorkotkast igast malevast ja kümme hakkajamat kodutütart igast ringkonnast ning nende juhendajaid. Lisaks Kaitseliidu lastele osalesid laagris ka politsei ja päästemeeti töötajate lapsed ning väliskülalistena olid kohal Läti ja Leedu noored. Kokku tuli Peipsi äärde Remnikule üle 350 inimese. Laagris tehti palju sporti, kavas oli tuletõrjeolümpia ja läbiti seiklusrada. Tegutses ka mitu töötuba. Ühel laagriõhtul lustiti suurel Segasumma suvila stiilipidul ehk karnevalil. Laagri viimasel päeval peeti maha päris oma mõttetalgud, kus noored avaldasid arvamust, kuidas kujunda-

da Noorte Kotkaste ja Kodutütarde organisatsioon veel paremaks. Huvilised kogesid foorumteatri salapära ja olemust.

Kodutütarde peavanem Angelika Naris tõdes, et nii hästi läbimõeldud ja elluviidud suurlaagrit pole varem olnud. Laagri peakorraldajad olid tänava Kaitseliidu Alutaguse maleva inimesed. **KK!**

AUDRU JA JÕÖPRE KODUTÜTRED KÄISID RABAMATKAL

Tekst: KAI ORASTE ja MERJE TÕNISMANN,
Audru ja Jõõpre Kodutütarde vabatahtlikud juhid

Pärnumaal Audru Keskkoolis ja Jõõpre Põhikoolis tegutsevad kodutütarde rühmad käisid 22. mail Nätsi-Võlla rabas loodusmatkal. Matka eesmärk oli tutvuda rabamaastiku ja rabataimedega ning leida jälgi seal elavatest loomadest-lindudest. Audru vallas tegutsev MTÜ Laukamari koosneb neist noortest, kes, olles ise rabaga sina peal, viivad läbi rabamatku. Audru ja Jõõpre kodutütarde matka viisid läbi selle mittetulundusühingu aktivistid Karel Kasearu ja Lauri Kunto.

Nätsi-Võlla raba on Audru, Tõstamaa ja Koonga vallas pindalalt suurimaid rabasid. Kogu raba on inimtegevusest peaaegu puutumatu. Matkarajatisi seal pole ja neid pole sinna ka kavandatud, igaüks peab

ise toime tulema. Läksime rabasse ühest nurgast ja läbisime 5 km pikkuse tee. Eelnevalt olime rühma koostistel tutvustanud tüdrukutele rabataimi, nüüd rääkisid matkainstruktorid raba tekkeloo ja kui olime raba peal, selgitati, millised ohud võivad seal inimest kimbutada. Matkajuhid näitasid, kui salakaval on raba pinnas, ning õpetasid, kuidas käia rabas ja mida teha, kui oled laukasse vajunud. Kogu matk oli täis üllatusi ja tuli ette ka reaalselt laukasse vajumist.

Kuigi vihma sadas ja tüdrukute jalad said juba esimestel rabameetritel märjaks, ei heidutanud see kedagi. Rabas tunti ära õpitud taimed ja leiti loomade jäljehäiteid, mille põhjal sai kindlaks teha, millised loomad on seal käinud.

Enim elevust tekitas raba pinnas, mis kodutütardele tundus vetruv nagu batuut, millel saab hüpata. Tagasisideküsitlusest selgus, et ainult üks tüdruk oli varem rabas käinud. **KK!**

MÄNGUNURK

Ühise eesmärgi nimel tegutsemine tugevdab meeskonnatunnet. Seekordne mäng pakub võimalust harjutada koostööd.

OXFORD JA CAMBRIDGE

Ettevalmistus: Mängujuht vajab kahte värvi paberilipikud – kumbagi värvi kümme. Pooled paberid on näiteks rohelised, teised punased. Mõlemat värvi lipikud on nummerdatud ühest kümneni. Igal paberil on seega number. Mängujuht peidab lipikud mängualale.

Korraga saab mängida 10–40 inimest (eks saa ka rohkem, aga siis tuleb moodustada rohkem võistkondi), kes tuleb jagada kahte võistkonda. Võistkondadele antakse ülikoolilinnade nimed – Oxford ja Cambridge – ning näidatakse kätte võistkonna värv ja mänguala, kuhu mängujuht on lipikud peitnud.

Mängu käik: Mäng algab mängujuhi käskluse peale minna pabereid otsima. Kõik suunduvad otsima. Otsida võib iseiselt. Kuid lipikud tuleb mängujuhile viia õiges järjekorras. Kõigepealt tuleb üles korjata ja ära viia numbrit 1 kandev paber, siis numbrit 2 kandev jne. See, kes leiab selle numbriga paberi, milleni mängujärjekord on jõudnud, hüüab oma võistkonnale määratud ülikoolilinna nime (näiteks Oxford) ja kutsub võistkonna lipiku ehk enda juurde. Käest kinni hoides joostakse koos mängujuhi juurde ja antakse number ära. Mängujuht annab neile siis mingi ülesande. Näiteks käsib kõigil kümme kükki teha. Ülesanded peaksid mõlemal võistkonnal (kõigil võistkondadel) olema ühesugused kas kogu mängu vältel või vähemalt iga konkreetse numbril puhul. Kui ülesanne on täidetud, suundub võistkond järgmist numbrit otsima. Võidab võistkond, mis kiiremini oma numbrid õiges järjekorras mängujuhile toob ja ülesanded täidab.

Värvikat otsimist!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritööst “Õpime läbi mängu”.

VIKTORIINI: VIIS KÜSIMUST

1. 22. juunil 1944 alustas Punaarmee üht Teise maailmasõja operatsiooni. Operatsiooni eesmärk oli Valgevene ja Baltikumi puhastamine Saksa sõjaväest ja üks selle episoodide Sinimägede suurlahingud. Operatsiooni kannab sama nime, mida vasakpoolsel pildil olev Vene väejuht (1765–1812) ja parempoolsel pildil olev selle väejuhi nimekaimust vennapoe, kellel oli ametialaselt Baltimaadega otsemaid kokkupuuteid. Mis operatsioon see oli ja kuidas oli Vene väejuhi nimekaimus seotud Baltimaadega?

2. Alkohoolne jook nimega Gin Long Drink on üldtuntud. Selle turuletoomine on seotud ühe spordiüritusega. Millise suurvõistluse ajal tõi firma Sinebrychoff turule Gin Long Drinki?

3. Pildil oleva Soome presidendi (1870–1956) nime järgi tuntakse Soome välispoliitikat Teise maailmasõja lõpust kuni 20. sajandi 1990. aastate alguseni. Kes oli see president?

4. Rahvakalendis tähistab küsitav päev rukkikülvi algust. Lõuna-Eestis ning Lätis kinnitati, et sellest päevast alates muutuvad õunad maitsvaks ja lõhnavaks. Päev on tuntuks saanud ka tähesaju poolest: sel ajal on meteoriidisadu kõige võimsam. Nime on päev aga saanud tulepatroonilt. Mis päev see on ja millal seda tähistatakse? Pildil on päeva nimipühakule pühitsetud kirik. Kus see asub?

5. Mis spordialal ja mis aastast antakse välja Argentiina karikat (pildil). Eestil õnnestus see karikas võita 1937. ja 1939. aastal. Olgu lisatud, et viimsel suveolümpial Pekingis tõi see spordiala enim au ja kuulsust meie põhjanaabritele.

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Operatsioon Bagration. Vene väejuht oli Borodino lahingus saadud haavadesse surunud jalaäekindral Pjotr Bagration, kelle nimekaimust vennapoe (1818–1876) oli aastatel 1870–1876 Liivi-, Eesti- ja Kuramaa kindralguberner, kuid ajalukku läks värvilise metal- lurgia valdkonna teadlase ja insenerina. 2. 1952. aasta Helsingi suveolümpiamängudel. 3. Juho Kusti Paasikivi (poliitikas sai tuntuks mõiste Paasikivi liin). 4. Lauritsapäev, 10. august. Pildil on kuulsalt Lauretsuse kirik. 5. Laskmisses; karika panti Argentiina kaitse- minister auhinnaks välja 1903. aastal.

		LAUR 1924	↓	Väeüksus	Oskar Luts	<i>kuma</i>	Muusik, eesn.	Kaelaehe	Muusika-teos
		Euroopa rahva liige	→						
		Tigeda-loomuline	→			Naise-nimi	→		
		Järjest. tähed	→		Soome rallimees	→			
		Teater Eestis	→		Pitsi-tamine	↓		Konsta- teerima	
		Barbadose laulja	→						
		Meremärk	→				Meri inglise k.		
		Vene tsirkuse-perekond	→				→	inglise k. eessõna	
Suletud ühiskonna-kiht Indias	Loom	Rooma 1004	<i>kuma</i>	Mehe-nimi	Jääv suurus	→			
					Üheksa lauljat	→			
Väeüksus	→								
Soome-pärane mehe-nimi	→			TV-saatejuht					
				Linn Pr.-maal					
Rohtla	→					Taguma	→		
Asesõna	→			Laviin					
				Terrori-organ.					
<i>kuma</i>	Kreeka täht	→		Asesõna	→				
	Püssitikk	↓		Jögi Austrias	↓				
Laulja, eesn.	→								
<i>kuma</i>	TENNO	→			Välja-surnud lind	→			
	Vaba	↓			Kehv	↓			
Juhan Paadam	→		Onkel						
			RUUS-SAAR						
Linn Alžeerias	→			Taeva-sfääri suur-ringjoon	→				
				Iriidium	↓				
Mitte naa	→		Jögi Venemaal	→					
			Edev	↓					
KOPPEL	→								
						Anno Domini			
<i>kuma</i>	PACINO	→		Meid vene k.	→				
Liikurmiin	→								

RAVIMTAIMED

TOIDUTAIMED MERERANNAL

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

Ka lagedal mererannal kasvab taimi, mida häda korral või ka puht uudishimust võib toiduks tarvitada.

Üks selliseid on merikapsas. Nagu nimigi ütleb, on tegu ristõielise taimega. Esmapilgul meenutabki ta dekoratiivset lehtkapsast. Merikapsal on suured paksud natuke kurrulised sinakashalli tooni lehed. Juurmised lehed on pikarootsulised, kuni 30 cm pikkuse lehela-baga. Varrelehed on pisemad ja õr-nemad. Suures kannasjas õisikus olevad õied on valged ja lõhnavad. Vanemad taimed õitsevad mõnikord nõnda rikkalikult, et puhmik näib üleni helendavat. Sellist pilti näeme juuni lõpul ja juuli al-guses.

Merikapsas

Merikapsas kasvab rannavallide klibusel ja liivasel pinnasel, merevee tõu-sujoonest veidi kõrgemal. Tal on aga pikk ja tugev juur, mis ulatub soolaka pinnaseveeni. Siiski saab merikapsas hakkama ka ilma mereveeta, teda võib kasvatada isegi koduaias liivaka mullaga kasvupaigas, kuhu talvel suladega ei kogune seisuvett. Mõnikümmend aastat tagasi, kui rannaniite kasutati karja-maadena, kasvas merikapsas pigem laidudel ja väikesaartel, kuhu kariloomad ei pääsenud. Nüüd leidub teda ka mandril rohkem. Vanemad merikapsataim-med kasvavad heal kasvukohal isegi meetri kõrguseks.

Liiv-merisinep

Süüa kõlbavad merikapsa noored lehed ja mahlakad leherootsud. Neid võib kasutada toorelt, hak-kida salatiks või keeta leemeks. Kõige paremini maitsevad muidugi noored lehed. Merikapsataimed on aga erineva maitsega. Osa nendest meenutab mahedat kapsast, mõ-ned on aga nõnda mõrud, et panevad sülitama. Seega peaks enne toi-du valmistamist igast taimest tüki prooviks haukama.

Liivasel mererannal kasvab kohati suurte kogumikena liiv-merisinep. See on rohkesti harunev üheaastane taim, mis kasvab paarikümne sentimeetri kõrguse laiuva puhmikuna. Eriti meeldib talle kasvada adruvallide servas. Merisinepil on sinakasrohelist lehed ja kenad helelillad õied, üksikuid õisi leiab veel sügiselgi. Lehed on sulgjaguse labaga, moodustavad tiheda, omavahel läbi põimunud puhmiku. Taimes on sinepiõli, mis teeb ta maitse vürtsikalt teravaks. Teda võib enne söömist ku-patada või lisada toorelt kas või merikapsasalatile. Kõhutäiteks on ta üksikult liiga teravamaitseline.

Merisinepiga koos kasvab rannaliival tihti ka merihumur. See taim kuulub nel-giliste sugukonda, kuid õied on tal väikesed ja silmapaistmatud, asuvad üksikult lehekaenas. Merihumuri tunneb kergesti ära paksude lihakate, paari sentimeetri pikkuste vastakult paiknevate lehtede järgi. Enamasti on merihu-mur kollakasrohelist tooni. Merihumuri noored lehed kõlbavad süüa nii toorelt kui ka kupatatult. Nad on hapuka, samas veidi õlise maitsega. Põhjarahvad on lehtedest teinud kääritatud jooki. Merihumuri lehtedes on üsna palju A- ja C-vitamiini. **KK!**

SUMMARY

MEASUREMENT OF THE EARTH'S MAGNETISM IN ESTONIAN DEFENCE FORCES

Cartographers Heiki Potter and Ivar Treikelder introduce the internationally important measurements carried out by the topographers of Estonian Defence Forces in years 1923-1938. Earlier there were no precise results received at the measurement of the earth's magnetism at the Baltic Sea because the influence of the iron constructions of the measurement ships affected the compass. Baltic German specialists Captain Adam Gernet and Major General Ernst Blumbach reached a conclusion that the precise measurements at the sea can only be carried out on magnet free ships. Estonian Defence Forces got a sailer from German naval forces. All iron parts, installations and fastenings of the ship named Cecilie were replaced by bronze, zinc and aluminium parts and installations. Declination, i.e. angle between the horizontal vector of the magnetic field and geographic north direction, and horizontal and vertical vector of the strength of the magnetic field were measured. 240 points with distances of 20 km were measured in total. Later this ship was rented by other countries near the Baltic Sea. Pp. 24-26.

MAQUETTE AS A NECESSARY MATERIAL AT TEACHING THE PLANNING OF A TOWN BATTLE

Captain Andres Pehme introduces the maquette of Karlova-Ropka district of Tartu being in use for the training purpose in Estonian National Defence College since the end of 2008. This maquette depicts the town landscape of the given area in detail. This facility helps to make the teaching of the planning of the town battle and performance of the war game more efficient. Karlova-Ropka district was the choice because there are all private houses, apartment buildings and industrial buildings. The scale of the maquette is 1:650 and it consists of three addable parts with dimensions of 1x1.5 m. All objects depicted on the maquette are with their real shapes and proportional to the scale. The buildings are painted with different colours in order to mark the number of floors. Now the maquette is used at the course of the present infantry company and the planning of different kinds of battles is exercised on it. Pp. 31-33

MEMBERS OF TALLINN UNIT OF NAISKODUKAITSE LEARNED TO SET THE BANQUET TABLE OUTDOORS

Katre Noor, member of Tallinn unit of Naisko-dukaitse talks about an interesting training day filled with considerable experience of outdoors catering in Piirsalu. Participants of the training of the Guard Company of Tallinn unit of Kaitse-liit were catered and setting the banquet table outdoors was practiced under the instruction of Lilia Kalbin, cook of restaurant Palace. The tasks were to prepare buffet table dishes of possibly simple food products and to use the foodstuff found in the nature. The dishes were placed straight on the table with brick feet made earlier by the men of Kaitse-liit. The snacks were appropriate to the banquet table, and forest and field flowers and other natural materials were used as decorations. The training gave a lot of experience and confidence to dress a banquet table in the forest without the instructor. Pp. 38

Uut Grenader Kirjastuselt

UUS
699.-

Eesti sõdur II maailmasõjas
Mart Laar
Toimetaja Lauri Suurmaa
Kõva kaas, 544 lk

Mahukas pildialbum „Eesti sõdur II maailmasõjas“ sisaldab **1500 fotot ja illustatsiooni** ning on eesti ja inglise keeles.

„Eesti Leegioni“ pildialbumist inspireeritud ülevaatega eesti meeste osalemisest II maailmasõja eri leerides ja üksustes.

Albumiga on kaasas CD II maailmasõja sõdurilauludega.

Plaadil on katkendid filmist „Inimesed sõdurisinelis“ ja 27 lugu, millest 8 on plaadistatud esmakordselt. Laule esitavad Põldsepp ja pojad, Untsakad ja Lindpriid. Iga loo juures on väike selgitus selle tausta kohta.

CD on saadaval ka eraldi.

Kaitseliitlastele ja ettetellijatele soodustused! Tellimine: info@grenader.ee www.grenader.ee Tel 6 817 200, 53 477 777

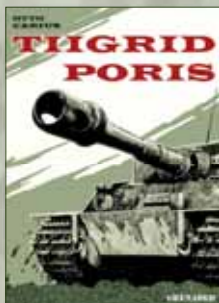
125.-

Eesti Leegioni plakatite
kalender 2010

BESTSELLER

Ilmumas

Tiigris poris
Otto Carius

Tankiäss Otto Cariuse II maailmasõda käsitlevad memuaarid, mis on esmakordselt ilmunud Saksamaal aastal 1960.

Varsti müügil!

Särgid

Saadaval meeste suurused
L, XL ja XXL

www.military.ee

Militaarmärklehed Kaitsevæele ja Kaitseliidule, IPSC ja ISSF märklehed sportlaskuritele, laskepäevikud, militaarraamatud, relvakapid.

Relvahooldusvahendid

